

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE - KUNTAYHTYMÄN

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA

2014 - 2016

HSLH 22.10.2013

ESPOO
HELSINKI
KAUNIAINEN
KERAVA
KIRKKONUMMI
SIPOO
VANTAA

SISÄLLYSLUETTELO

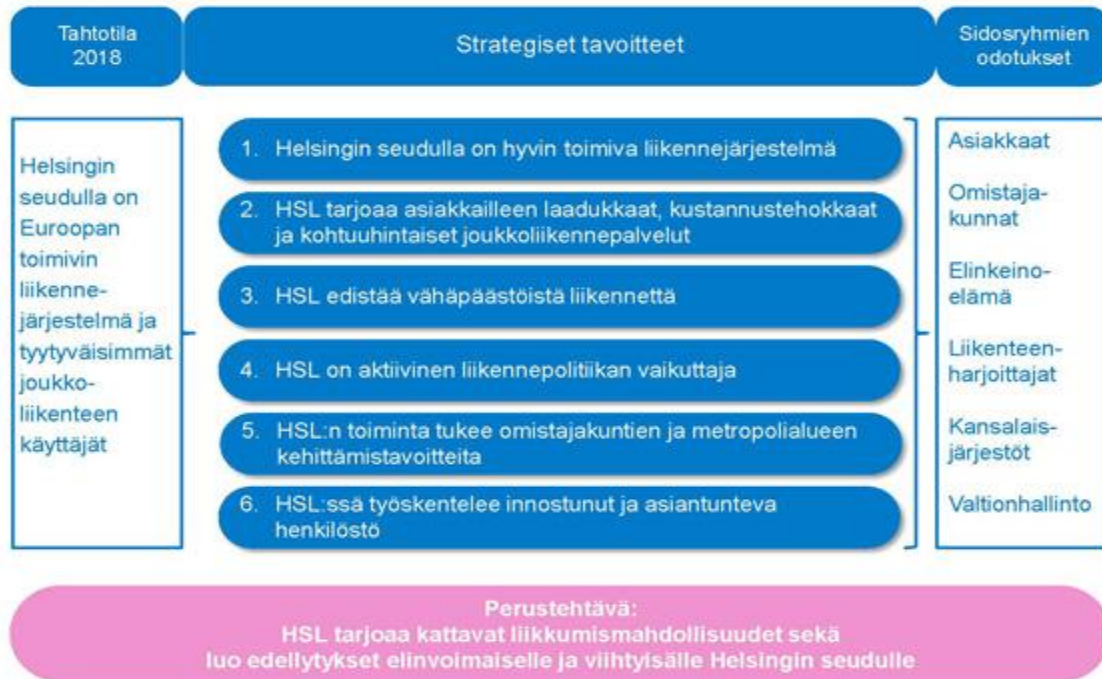
1	HSL:N STRATEGIA 2018	2
2	TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2014 – 2016	5
2.1	TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	5
2.2	TALOUSARVION SITOVIUS.....	6
2.3	STRATEGIASUUNNITELMA 2014 -2016.....	6
2.3.1	<i>Helsingin seudulla on hyvin toimiva liikennejärjestelmä</i>	6
2.3.2	<i>HSL tarjoaa asiakkailleen laadukkaat, kustannustehokkaat ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut</i>	8
2.3.3	<i>HSL edistää vähäpäästöistä liikennettä</i>	13
2.3.4	<i>HSL on aktiivinen liikennepoliittinen vaikuttaja</i>	14
2.3.5	<i>HSL:n toiminta tukee omistajakuntien ja metropolialueen kehittämistavoitteita</i>	14
2.3.6	<i>HSL:ssä työskentelee innostunut ja asiantunteva henkilöstö</i>	15
2.4	KÄYTTÖTALOUSOSA.....	17
2.4.1	<i>Yhdistetty taloussuunnitelma 2013 – 2015</i>	17
2.4.2	<i>Toimintatulot</i>	18
2.4.3	<i>Toimintamenot</i>	21
2.4.4	<i>Yli-/alijäämän käyttö</i>	24
2.4.5	<i>HSL:n peruspääoma</i>	24
2.4.6	<i>Investoinnit</i>	24

LIITTEET

LIITE 1	Tuloslaskelma 2014-2016
LIITE 2	Rahoituslaskelma 2014-2016
LIITE 3	Investointierittelyt 2014-2016
LIITE 4	Kuntaosuudet 2014-2016
LIITE 5	Joukkoliikenteen palvelutaso
LIITE 6	Kuntaosuuksien laskentaperusteet

1 HSL:N STRATEGIA 2018

HSL:n yhtymäkokous hyväksyi strategiapohjan vuoteen 2018 vuoden 2009 lopulla ja siihen perustuvat strategiset tavoitteet vuonna 2010. Vuoden 2013 syksyllä käynnistettiin strategian päivittäminen, jonka tavoitteena on luoda tulevaisuudenkuva (visio) vuodelle 2025, muodostaa strategiset tavoitteet sekä hahmottaa ne keinot ja toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästäisiin.

Strategiset tavoitteet vuoteen 2018

1. Helsingin seudulla on hyvin toimiva liikennejärjestelmä

- I. HLJ on luonut perustan hyvin toimivalle liikennejärjestelmälle ja edistänyt seudun kilpailukykyä
- II. HSL edistää ja seuraa HLJ:n toteutumista
- III. Ruuhkautuminen ei estä liikennejärjestelmän toimivuutta
- IV. Joukkoliikenteen kilpailukyky on parantunut suhteessa henkilöautoon
 1. Joukkoliikenteen osuus moottoriajoneuvomatkoista on aamuruuhkassa Helsingin niemelle suuntautuvilla matkoilla vuoteen 2018 mennessä 73 %
 2. Joukkoliikenteen osuus moottoriajoneuvomatkoista poikittais-liikenteen matkoilla on suurempi kuin edellisvuonna. (Kehä I:lle ulottuvilla laskentalinjoilla vuoteen 2018 mennessä vähintään 23 %)

2. HSL tarjoaa asiakkailleen laadukkaat, kustannustehokkaat ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut

- I. Tyytyväisten asiakkaiden osuus vuonna 2018 on 84,8 % (83,4 % vuonna 2011)
- II. Joukkoliikenteen nopeudet ovat suuremmat kuin vuonna 2010 ja liikenteen luotettavuus paranee jatkuvasti (raitioliikenne on 4 % nopeampaa ja bussiliikenne 6 % nopeampaa)
- III. Koko seudun asukkaille on tarjolla reaaliaikainen, luotettava ja helppokäyttöinen informaatio ennen matkaa ja matkan aikana
- IV. Seudun matkalippujärjestelmä on laajennettu lähi- ja kehyskuntiin
- V. Tuottavuus on lisääntynyt kaikissa joukkoliikennemuodoissa
Matkustajakilometrikustannus (€/mkm) alenee 5 % vuoden 2010 tasosta
- VI. HSL myötävaikuttaa joukkoliikenne-investointien toteuttamiseen
- VII. Joukkoliikennepalvelut perustuvat vahvaan kumppanuuteen palveluntuottajien kanssa
- VIII. Matkustaminen ja työskentely joukkoliikennevälineissä on turvallista
- IX. HSL ottaa käyttöön uuden palvelutasoltaan ja hinnaltaan joustavan älyliikenteen joukkoliikennemuodon, jonka avulla houkutellessaan merkittävästi uusia matkustajia aiemmista henkilöautoilijoista

3. HSL edistää vähäpäästöistä liikennettä

- I. Ympäristöystävällistä liikennejärjestelmää edistetään HLJ:n mukaisesti
- II. Joukkoliikenteen runko rakentuu raideliikenteen varaan
- III. Joukkoliikenteen päästöt ovat vähentyneet
CO₂-päästöt – 50 %
NO_x-päästöt - 80%
Partikkelipäästöt - 80%
- IV. Joukkoliikenteen meluhaittoja vähennetään

4. HSL on aktiivinen liikennepoliittinen vaikuttaja

- I. HSL toimii aktiivisesti keskeisten liikennepoliittisten toimijoiden verkostossa
- II. HSL nostaa aktiivisesti julkiseen keskusteluun ja päätöksentekoon tärkeitä liikennepoliittisia aiheita, jotka edistävät HSL:n strategisten tavoitteiden toteutumista
- III. HLJ ohjaa seudun liikennepoliitikkaa
- IV. HLJ:llä ja sen toteutuksella vaikutetaan maankäyttöratkaisujen ja liikenneinvestointien yhteensovittamiseen Helsingin seudulla
- V. HSL:n julkisuuskuva on hyvä

5. HSL:n toiminta tukee omistajakuntien ja metropolialueen kehittämistavoitteita

- I. HSL toteuttaa joukkoliikennepalveluja suunnitelmallisesti liikkumistarpeen ja maankäytön kehittämisen kanssa
- II. Kaikki Helsingin seudun kunnat ovat HSL:n jäseniä
- III. HSL:n toiminta perustuu monipuoliseen ja pitkäjänteiseen vuorovaikutukseen omistajien, asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa
- IV. HSL:n mukaiset korkealuokkaiset ja ekotehokkaat liikkumis- ja kuljetusmahdollisuudet edistävät Helsingin seudun kehitystä ja hyvinvointia

6. HSL:ssä työskentelee innostunut ja asiantunteva henkilöstö

- I. HSL:n johtamiskulttuuri ja –järjestelmä motivoi ja luo edellytykset tulokselliselle työnteolle ja jokaista työntekijää arvostavalle ilmapiirille
- II. HSL on kansainvälisesti aktiivinen ja tunnettu liikenteen osaaja. Henkilöstön ammattitaito on huipputasoa.
- III. Koko henkilökunnan osaamista hyödynnetään ja kehitetään

2 TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2014 – 2016

HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelma on laadittu kolmeksi vuodeksi, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

HSL:n perussopimuksen mukaan hallitus laatii ehdotuksen taloussuunnitelmaksi. Hallituksen laatimasta ehdotuksesta on pyydetty jäsenkuntien lausunnot, jotka on liitettävä yhtymäkokoukselle annettavaan talousarvioehdotukseen. Hyväksytty talousarvio ja taloussuunnitelma tulee toimittaa jäsenkunnille joulukuun 15. päivään mennessä.

Toiminta- ja taloussuunnitelman perusteina ovat:

- HSL:n strategia,
- Voimassa oleva toiminta- ja taloussuunnitelma 2013 – 2015,
- Hyväksytty liikennöintisuunnitelma 2013 – 2014 ja pidemmän aikavälin suunnitelmat,
- Toteutum tiedot vuodelta 2012 sekä vuoden 2013 toteutumaennuste.

Taloussuunnitelma vuosille 2015 – 2016 on laadittu vuoden 2014 kustannustasoon.

2.1 Toimintaympäristö

Viime vuodenvaihteessa Helsingin seudun väkiluku oli 1 384 000 henkeä. Väestö kasvoi 17 400 hengellä (1,3 %) vuonna 2012, mikä oli 70 % koko maan väestön kasvusta. Edellisen kerran seudulla yllettiin suurempaan kasvuun vuonna 1970.

Seudun väestön kasvu suuntautui edellisvuosia vahvemmin pääkaupunkiseudulle, jossa asukasluvu nousi viime vuonna 15 000:lla (1,4 %). Vuonna 2012 Helsingin väestö kasvoi 8 500 hengellä (1,4 %), Espoon 4 300 hengellä (1,7 %) ja Vantaan 2 100 hengellä (1,0 %). Kehysalueella väestö lisääntyi 2 400 hengellä (0,8 %).

Luonnollisen kasvun osuus (syntyneiden enemmisyys kuolleisiin verrattuna) oli 6 700 henkeä (0,5 %) väestöstä. Kotimainen muuttovoitto nousi 3 600 henkeen (0,3 %). Ulkomainen muuttovoitto (maahanmuuton ja maastamuuton erotus) pysyi samalla korkealla tasolla kuin edellisvuonna ja oli 7 100 henkeä (0,5 %).

Työvoimatutkimuksen mukaan seudulla oli viimeksi kuluneen vuoden aikana 710 000 työllistä ja 751 000 työpaikkaa.

Vuoden 2013 ensimmäisellä neljänneksellä tuotanto supistui huomattavasti aikaisempia ennakoarvioita enemmän, mutta toisella neljänneksellä kansantalouden tuotannon lasku näyttää pysähtyneen ja koko maan tuotanto kasvoi 0,2 % edellisvuoteen verrattuna. Helsingin seudun tuotannon kasvu oli hieman koko maan kasvua vahvempaa. Viimeisten ennusteiden mukaan isoa paranemista ei kuitenkaan ole odotettavissa ennen vuotta 2014 ja kasvun arvioidaan jatkuvan vaimeana pitkään.

HSL:n elokuussa 2013 julkaisema Liikkumistutkimus 2012 paljastaa historiallisen käänteen: joukkoliikenteen osuus pääkaupunkiseudulla joukkoliikenteellä tai henkilöautoilla tehdyistä matkoista on kasvanut 43 prosenttiin (2008: 42 %). Eriyisen positiivista on se, että joukkoliikenteen osuus on kasvanut kaikissa alueen kunnissa, työ- ja vapaa-ajan matkoilla, naisten ja miesten keskuudessa ja kaikissa ikäryhmissä. Ainoastaan yli 65-vuotiaiden ryhmässä yksityisautoilu kasvaa joukkoliikennettä nopeammin. Tulos on yllättävä, koska HSL:n liikennejärjestelmäennusteet ovat aikaisempina vuosina ennustaneet joukkoliikenteen suhteellisen osuuden laskua aina vuoteen 2035 asti.

2.2 Talousarvion sitovuus

Talousarviossa sitoviksi määrärahoiksi esitetään kuntayhtymän toimintamenoja ja investointimenoja ja sitovaksi tuloarvioksi kuntaosuuksia. Kuntayhtymän taloudessa ja toiminnassa on noudatettava talousarviota ja sen muuttamisesta päättää yhtymäkokous.

Talousarvio ei sisällä peruspääomalle maksettavaa korkoa.

Talousarvion sitovat erät:

	TA 2013 Eur	TA 2014 Eur	Ero TA2014/TA 2013 Eur	%
Toimintamenot	586 550 000	601 660 000	15 110 000	2,6
Investointimenot	18 000 000	22 730 000	4 730 000	26,3
Kuntaosuudet	291 379 000	288 286 000	-3 093 000	-1,1

2.3 Strategiasuunnitelma 2014 -2016

HSL:n strategiassa 2018 määritelty HSL:n perustehtävä on tarjota kattavat liikkumismahdollisuudet ja luoda edellytykset elinvoimaiselle ja viihtyisälle Helsingin seudulle. Tavoitetilassa vuonna 2018 Helsingin seudulla on Euroopan toimivin liikennejärjestelmä ja tyytyväisimmät joukkoliikenteen käyttäjät.

2.3.1 Helsingin seudulla on hyvin toimiva liikennejärjestelmä

Tavoitteet moottoriajoneuvomatkoista Helsingin niemen ja poikittaisliikenteen laskentalinjoilla päivitetään meneillään olevan strategiapäivityksen yhteydessä.

Joukkoliikenteen kilpailukyky paranee suhteessa henkilöautoon

Joukkoliikenteen osuus moottoriajoneuvomatkoista on aamuruuhkassa Helsingin niemelle suuntautuvilla matkoilla vuoteen 2018 mennessä 73 % (nykyisen strategian mukainen tavoite).

2010	2011	2012	2018
72,1 %	72,5 %	73,6 %	73,0 %

Joukkoliikenteen osuus moottoriajoneuvomatkoista poikittaisliikenteen matkoilla on Kehä I:lle ulottuvilla laskentalinjoilla vuoteen 2018 mennessä vähintään 23 % (nykyisen strategian mukainen tavoite).

2010	2011	2012	2018
18,5 %	18,9 %	18,9 %	23,0 %

HLJ luo perustan hyvin toimivalle liikennejärjestelmälle ja edistää seudun kilpailukykyä

Valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimus vuosille 2012–2015 allekirjoitettiin 20.6.2012. Aiesopimus on valmisteltu liikenneministeriön, ympäristöministeriön, Liikenneviraston, Uudenmaan ELY-keskuksen ja Helsingin seudun 14 kunnan sekä HSL:n yhteistyönä. Aiesopimuksen valmistelun lähtökohtana oli liikenteen osalta Helsingin seudun liikennejärjestelmäpäätös (HLJ 2011: HSL:n hallitus 29.3.2011 ja KUUMA-hallitus 19.4.2011). Vuosina 2014–2015 MAL-aiesopimuksen toteutumista edistetään ja seurataan yhteistyötahojen kanssa. HSL:n HLJ-projekti vastaa

yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa aiesopimuksen liikenneosion seurannasta ja työtä ohjaa HSL:n HLJ-toimikunta.

HLJ 2011:n ja sen jatkotoina laadittujen Helsingin seudun liityntäpysäköintistrategian, liikenneturvallisuusstrategian ja pyöräilyn pääverkon ja laatukäytävien toteuttamista edistetään ja seurataan yhteistyössä muiden vastuutahojen kanssa. HLJ-toimikunnan asettamat yhteistyöryhmät osallistuvat seurannan toteutukseen. Helsingin seudun pääväylä- ja ratainvestointien toteutumisen seuranta jatketaan ja seurantamenetelmiä kehitetään edelleen.

HLJ 2011 liikenteen infrastruktuurin kehittämisen kärkihankkeen Metropolialueen infrastruktuurin pienet kustannustehokkaat hankkeet (KUHA) -ohjelmointia jatketaan jatkuvana ja vuosittain toistuvana prosessina osana liikennejärjestelmäsuunnittelua ja ohjelmoinnin menetelmiä kehitetään.

HSL huolehtii siitä, että MAL-aiesopimuksen ja HLJ 2011:n toteuttamisen edistämisen ja seurannan tueksi on riittävät tietoaineistot ja analyysit muun muassa liikkumisen palvelutaso- ja saavutettavuustarkasteluista.

HLJ 2015:n valmistelu ja yhteistyö seudun maankäyttösuunnitelman kanssa

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2015) valmistellaan HSL:n hallituksen lokakuussa 2012 hyväksymän puiteohjelman mukaisesti. Valmistelutyö kohdistuu TTS-kaudella vuosiin 2014–2015.

HLJ 2015 ohjelmoidaan, valmistellaan ja yhteensovitetään seudun 14 kunnan yhteisen maankäyttösuunnitelman kanssa. HLJ 2015:n lähtökohtana on ensimmäinen Helsingin seudun 14 kunnan alueelle laadittu liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2011 ja sen yhteydessä tuotetut aineistot, toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset, valtioneuvoston liikennepoliittinen selonteko, Helsingin seudun MAL-yhteistyö ja MAL-aiesopimus, Uudenmaan maakuntakaava sekä muut valtakunnalliset ja seudulliset lähtökohdat ja tavoitteet. Kehittämisstrategian runko muodostetaan HLJ-strategiaselvityksessä, jossa luodaan lähtökohtia koko suunnitelman valmistelulle, täydentäville osaselvityksille ja vaikutusten arvioinnille sekä HLJ 2011 kehittämisohjelman tarkistamiselle.

HLJ 2015 -suunnitelmassa määritellään seudun liikennejärjestelmän kehittämistarpeet, tavoitteet ja kehittämisstrategia sekä muodostetaan, arvioidaan ja priorisoidaan tärkeimmät kehittämistoimenpiteet. HLJ 2015 on HLJ 2011:ta syventävä prosessi, jossa liikennejärjestelmäsuunnitelma tarkistetaan ja yhteen sovitetään seudun maankäyttösuunnitelman kanssa. Tavoitteena on konkretisoida entistä paremmin, mitä liikennejärjestelmän kehittämiseksi tulee tehdä tarpeet, tavoitteet ja käytössä olevat resurssit huomioon ottaen.

Liikennetutkimukset ja -ennusteet sekä vaikutusten arviointi (SOVA) tukevat suunnittelua merkittäväällä tavalla sen eri vaiheissa. HLJ 2015:n vaatimat tutkimukset toteutetaan HLJ-prosessin edellyttämässä aikataulussa. Vuosina 2012–2014 toteutettavan tavaraliikenteen tutkimuskokonaisuuden tulokset valmistuvat vuonna 2014, jolloin niiden avulla tarkennetaan liikenne-ennustemallijärjestelmää tavaraliikenteen mallien osalta. Liikenne-ennustemallien ja muiden menetelmien kehittämistä (mm. saavutettavuusanalyysit ja palvelutasotarkastelut) jatketaan. Liikennetilannetta kuvaavia tilasto- ja muita tietoja sekä tiedonhankintamenetelmiä ylläpidetään ja kehitetään.

Vaikutusten arviointi tukee valmistelutyötä, vuorovaikutusta ja päätöksentekoa. Vaikutusten arviointia, vuorovaikutusten ja osallistamista tehdään yhteistyössä maankäyttösuunnitelman valmisteluprosessin kanssa.

HLJ 2015 -luonnoksesta pyydetään lausunnot ja kannanotot syksyllä 2014. Liikennejärjestelmäpäätös tehdään alkuvuodesta 2015 HLJ 2015:n puiteohjelman mukaisesti.

Maankäyttösuunnitelma ja HLJ 2015 muodostavat yhteensovitetut lähtökohdat seuraavalle MAL-aiesopimukselle 2016–2019, joka valmistellaan vuonna 2015. Siinä maankäyttö ja liikennejärjestelmä perustuvat yhteiseen seudulliseen maankäytön suunnitelmaan ja siihen liittyvään liikennejärjestelmäsuunnitelmaan.

2.3.2 HSL tarjoaa asiakkailleen laadukkaat, kustannustehokkaat ja kohtuuhintaiset joukkoliikennepalvelut

Vuonna 2014 viimeistellään 2013 aloitettu Länsimetron liityntälinjastosuunnitelma sekä 2013 aloitettava koko raitiolinjaston linjastosuunnitelma. HSL osallistuu yhdessä Helsingin, Espoon ja Liikenneviraston kanssa tehtävään Raide-Jokerin hankesuunnitteluun.

Joukkoliikenteen asiakastyytyväisyyttä ja laatua tutkitaan ympäri vuoden. Tietojärjestelmiä kehitetään, jotta dataa voidaan analysoida nykyistä paremmin ja avata yleisölle. Täsmätutkimusten avulla annetaan suunnittelijoille heidän tarvitsemaansa tietoa.

Tyytyväisten matkustajien osuus:

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2018
85,3 %	83,4 %	81,7 %	83,8 %	84,0 %	84,2 %	84,8 %

HSL osallistuu kansainväliseen BEST-tutkimukseen, jossa tutkitaan yhtenäisellä tavalla Pohjoismaiden pääkaupunkien sekä eräiden Keski-Euroopan kaupunkien asukkaiden tyytyväisyyttä joukkoliikenteeseen.

Joukkoliikenteen tuottavuus

Tuottavuus lisääntyy kaikissa joukkoliikennemuodoissa. Matkustajakilometrikustannus (€/matkustajakilometri, korjattuna kustannusten nousun vaikutuksella) alenee vuoteen 2018 mennessä 5% vuoden 2010 tasosta.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Lippulajitutkimuksia toteutetaan hallituksen TTS-kausille määrittelemissä aikatauluissa, pääosin eri vuosina eri joukkoliikennemuodoissa. Vuonna 2014 tehdään lähijunien ja bussilinjan 550 (avorahastus) lippulajitutkimukset. Vuonna 2015 tehdään raitiovaunujen lippulajitutkimus. Vuonna 2016 tehtävät lippulajitutkimukset päätetään myöhemmin, koska niihin vaikuttavat tariffiuudistuksen ja suurten joukkoliikennehankkeiden etenemisaikataulu.

Vuosina 2014-2015 valmistellaan ja toteutetaan Jokeri2:n vaikutus selvitys. Suunnitelmakaudella ohjelmoidaan ja käynnistetään suurten ratahankkeiden (Kehärata ja Länsimetro) sekä Taksa- ja lippujärjestelmän (TLJ 2016) vaikutus selvitykset (ns. ennen-jälkeen -tutkimukset). Hankkeiden vaikutuksia koko liikennejärjestelmään pyritään selvittämään mahdollisimman kattavasti. Tämänhetkisen aikataulutiedon mukaan selvityksistä ensimmäinen on Kehäratatutkimuksen ennen-osa syksyllä 2014. Liikennevirasto on jo ilmaissut kiinnostuksensa yhteistyöhön ainakin Kehärataa koskevassa selvityksessä. Kehäradan jälkeenosan yhteydessä tutkitaan Lentoaseman henkilöliikennettä yhteistyössä Finavian kanssa. Ratahankkeiden jälkeenvaiheen yhtenä osana toteutetaan myös lippulajitutkimukset.

Vuonna 2014 toteutetaan joukkoliikennelippujen hintajoustoselvitys.

HSL myötävaikuttaa joukkoliikenneinvestointien toteutumiseen

HSL osallistuu aiempien vuosien tapaan aktiivisesti kuntien ja Liikenneviraston vetovastuulla olevien suurten joukkoliikenteen infrastruktuurihankkeiden hankesuunnitteluun ja toteutuksen valvontaan.

Joukkoliikennepalvelut perustuvat vahvaan kumppanuuteen palveluntuottajien kanssa

HSL tekee yhteistyötä liikennöitsijöiden kanssa kilpailutetun bussiliikenteen hankintaperiaatteiden kehittämiseksi. Tarjousvertailussa ja sopimusehdoissa keskitytään HSL:n strategisten tavoitteiden edistämiseen ja yksinkertaistetaan kilpailuttamismallia mahdollisuuksien mukaan. Sopimuskauden aikaista liikenteen hoidon seuranta tehostetaan ja säännöllistä raportointia nopeutetaan.

Erityinen bussiliikenteen hankinta lähitulevaisuudessa on Kirkkonummella ja Sipoossa 2014 alkava HSL-liikenne. Näillä alueilla tullaan käyttämään 2012 valmistellun järjestämistapaselvityksen perusteella uusia hankinta- ja sopimusmalleja. Nykyisen U-liikenteen lippuyhteistyön sopimusrakenne päivitetään siirtymäkauden jälkeen joukkoliikennelain ja palvelusopimusasetuksen mukaiseksi.

Toinen haastava bussiliikenteen hankintatehtävä on Kehäradan ja Länsimetron liityntäliikenteen järjestäminen tilanteessa, jossa suuri osa nykyisistä sopimuksista päättyy eivätkä sopimuskaudet kaikilta osin sovi sujuvasti liikennejärjestelmän muutosajankohtiin. Liityntäliikenteeseen siirtymisellä on saavutettava huomattavia säästöjä bussien liikennöintikustannuksissa, kun raideliikenteen kustannukset kasvavat uusien rataosuuksien ja junien käyttöönoton takia.

Yhteistyöllä raideliikenteen operaattorien kanssa varmistetaan palvelu- ja kustannuskehityksen hallinta ja pitkäjänteinen suunnittelu. HSL osallistuu uuden raidekaluston hankintaprojekteihin.

Lähijunaliikenteen 3. vyöhykkeestä VR:n kanssa neuvoteltu muutossopimus tulee voimaan 2014 alussa. Sopimus mahdollistaa Keravan ja Kirkkonummen matkustajamäärän kasvamisen sekä HSL-alueen laajentumisen pääradan varrella kestäväällä kustannusrakenteella.

HSL valmistautuu kilpailun avaamiseen junaliikenteessä niin, että nykyisen VR-sopimuksen päätyttyä 2017 lopussa ostettu lähijunaliikenne voitaisiin hankkia tarjouskilpailulla. Valmistautuminen tapahtuu aikataulutetun ohjelman mukaisesti siten, että hankintamenettely käynnistyy 2015 ja tarjouskilpailu ratkaistaisiin vuoden 2016 aikana.

Tarjouskilpailua valmistellaan

- edistämällä tasapuolisten markkinaedellytysten syntymistä yhteistyössä Liikenneviraston ja Trafingin kanssa
- suunnitteleamalla Junakalustoyhtiön kanssa Sm5-kaluston käyttöä, kunnossapitoa ja mahdollista lisähankintaa
- seuraamalla junakilpailun avaamista koskevien EU-säädösten valmistelua ja toimeenpanoa
- keräämällä tietoa muualla toteutuneista kilpailutuksista
- kartoittamalla mahdollisia junaliikenneoperaattoreita ja näiden Suomeen tulon edellytyksiä
- perehdyttämällä omaa henkilökuntaa lähijunaliikenteen suunnitteluun ja järjestämiseen

Joukkoliikenteen toimintaedellytykset

Joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä huolehditaan myös liikenteen häiriöiden aikana. Kehitetään jokapäiväisten häiriöiden ja häiriötilanteiden hallintaa yhdessä liikennöitsijöiden, muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Häiriönhallintaa ja yhteistoimintaa kehitetään mm. integroimalla suunnitelmia ja järjestämällä toimintakykyä testaavia harjoituksia ja eri toimijoiden yhteisiä koulutustilaisuuksia. Lisäksi erityisesti isojen tapahtumien ja suurien poikkeustilanteiden hallintaa jatketaan osallistumalla Uudenmaan tieliikennekeskuksen toimintaan. Joukkoliikenteen palvelutasoa sopeutetaan häiriötilanteen vaatimalla tavalla ja viestitään mahdollisimman tehokkaasti tehdyistä toimenpiteistä. Häiriönhallinnan tueksi tehdään toimenpidekortteja erilaisista häiriötilanteista helpottamaan ja yhdenmukaistamaan toimenpiteitä.

Varautumista lisä- ja poikkeusliikenteen järjestämiseen tehostetaan yhteistyössä liikennöitsijöiden kanssa.

Joukkoliikenteen reittikatujen talviajan kunnossapitoa kehitetään edelleen suunnittelyyhteistyössä kadunpitäjien kanssa. Lisäksi varaudutaan ennakolta kieltämällä pysäköintiä talvisin ongelmallisimmista paikoista. Reittikatujen ylläpitoa haittaavia rakenteellisia esteitä vähennetään pienten parannustoimenpiteiden avulla. Rakenteellisia esteitä ja hidasteita pyritään jatkossa poistamaan jo liikennesuunnitteluvaiheessa. Erityinen huomio kiinnitetään meneillään olevien suurten liikennehankkeiden toteuttamiseen ja niistä aiheutuviin laajoihin liikenteen poikkeusjärjestelyihin.

Koko HSL-alueella yhdenmukaistetaan pysäkki-ilmettä ja varaudutaan siitä sekä linjanumeroinnin muuttamisesta koituviin kustannuksiin staattisen infon osalta vuosina 2015 ja 2016.

Joukkoliikenteen luotettavuus

Liikennöitsijäyhteistyössä ja sopimuksissa korostetaan liikenteen laadun ja luotettavuuden parantamista. HSL:n tekee suunnittelu- ja sopimusyhteistyötä VR:n, Liikenneviraston ja LVM:n kanssa lähijunaliikenteen palvelujen ja toimintaedellytysten kehittämiseksi.

Poikkeus- ja häiriötilanteiden liikenteen järjestämistä kehitetään uusilla sopimus- ja yhteistyömalleilla liikenteen luotettavuuden parantamiseksi. Ajamattomien lähtöjen osuutta lähijuna-, raitio- ja bussiliikenteessä alennetaan vuosittain, ja metrossa ja lauttaliikenteessä turvataan luotettavuuden säilyminen korkealla tasolla

Kuljettajien kouluttamista kehitetään jatkuvasti asiakaspalautteita seuraamalla ja uuden koulutusmateriaalin tuottamisella. Lisäksi koulutuksiin on lisätty HSL:n omien suunnittelijoiden osuutta. Kuljettajakoulutuksen tehokkuutta mitataan mm. ASTY-tutkimuksen tuloksilla. Koska suurin osa HSL:lle tulleesta matkustajapalautteesta koskee kuljettajan toimintaa, panostamme vuonna 2014 ongelmakohtien tarkempaan selvittämiseen ja toimenpiteiden kohdistamiseen.

Joukkoliikenteen tuotannon laadun, esim. kaluston kunnon ja siisteyden sekä kuljettajien toiminnan, seurantaa kehitetään hyödyntämällä myös ulkoistettuja tutkimuspalveluja.

Liikenteen luotettavuuden kehitystavoite:

	2012	2013	2014	2015	2016
Bussiliikenne	99,87 %	99,87 %	99,88 %	99,90 %	99,90 %
Junaliikenne	99,04 %	99,36 %	99,40 %	99,45 %	99,50 %
Raitiotieliikenne	99,42 %	99,42 %	99,42 %	99,42 %	99,42 %
Metrolinliikenne	99,90%	99,90 %	99,90 %	99,90 %	99,90 %

Kuljettajien kouluttamista kehitetään jatkuvasti asiakaspalautteita seuraamalla ja uuden koulutusmateriaalin tuottamisella. Lisäksi koulutuksiin on lisätty HSL:n omien suunnittelijoiden osuutta. Kuljettajakoulutuksen tehokkuutta mitataan mm. ASTY-tutkimuksen tuloksilla. Koska suurin osa HSL:lle tulleesta matkustajapalautteesta koskee kuljettajan toimintaa, panostamme vuonna 2014 ongelmakohtien tarkempaan selvittämiseen ja toimenpiteiden kohdistamiseen.

Joukkoliikenteen tuotannon laadun, esim. kaluston kunnon ja siisteyden sekä kuljettajien toiminnan, seurantaa kehitetään hyödyntämällä myös ulkoistettuja tutkimuspalveluja.

Matkustaminen ja työskentely joukkoliikennevälineissä on turvallista

Joukkoliikenteen turvallisuusstrategiaa 2012 – 2016 ja siihen liittyvää toimenpideohjelmaa toteutetaan yhdessä aiesopimukseen liittyneiden kanssa.

Suunnitelmakaudella kehitetään Helsingin seudun linja-autoliikenteen keskitetty turvallisuusvalvomo yhteistyössä liikennöitsijöiden, muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa. Turvallisuusvalvomo vastaa tilannekuvan luomisesta, kuljettajien ja matkustajien hätäilmoitusten vastaanotosta ja käsittelystä sekä järjestyksenpitopiirtojen tai viranomaisten ohjauksesta perille apua tarvitsevaan kohteeseen.

Vuoden 2013 lopulla järjestetään Joukkoliikenteen turvallisuusstrategian toimenpideohjelman seurantakokous ja käynnistetään strategian 2017 – 2021 laatiminen. Strategian päivitys valmistuu TTS – kauden viimeisenä vuonna 2016. Valmiussuunnitelman toimenpiteet toteutetaan yhteistyössä liikennöitsijöiden, jäsenkuntien ja muiden viranomaisten kanssa, tärkeimpänä kohteena Kampin keskus.

Turvallisuuteen liittyvät tehtävät sekä vastuut analysoidaan ja selkeytetään. Turvallisuuteen liittyvät tehtävät lisätään osastojen tehtäviin ja tuotteisiin sekä henkilöiden tehtäväkuvauksiin. Joukkoliikenteen turvallisuusstrategian toimenpideohjelman toteuttamisesta ja toimenpiteiden tärkeysjärjestyksestä laaditaan suunnitelma vuosina 2014 – 2016 sekä sisällytetään suunnitelma HSL:n toiminnan ja talouden suunnitteluun. Niiden toteutumista seurataan tuloskortissa.

HSL ottaa käyttöön uuden palvelutasoltaan ja hinnaltaan joustavan älyliikenteen joukkoliikennemuodon, jonka avulla houkutellaan merkittävästi uusia matkustajia aiemmista henkilöautoilijoista

Kutsuplus on maailmanlaajuisesti ainutlaatuinen, uusi kutsujoukkoliikennemuoto joka tulee täydentämään nykyistä joukkoliikennetarjontaa ja tarjoamaan kilpailukykyisen vaihtoehdon henkilöautomatkalle. Tosiaikaisen, automatisoidun ohjaus- ja palvelujärjestelmän tehokkuus perustuu siihen että matkan tilaaminen, maksaminen ja reittioptimoidut kuljettajan ajo-ohjeet saadaan muutamassa sekunnissa. Samaan suuntaan matkustavia saadaan tehokkaasti kerättyä samaan autoon.

Kutsuplus-liikenteen laajentamisen valmistelu on käynnistetty. Autojen määrä nostetaan vuoden 2014 alussa nykyisestä 10 autosta 15 autoon. Vuoden 2014 alkuun mennessä siirrytään yhdestä ajovuorosta kahteen ajovuoroon. Tällöin palveluaika alkaa noin klo 6 ja päättyy noin klo 23. Tällöin myös ruuhka-aikojen kysyntään voidaan vastata nykyistä tehokkaammin.

Palvelun kehitystyö jatkuu. Potentiaalisten asiakassegmenttien tarpeet pyritään ottamaan tarkoin huomioon kehitystyössä.

Koko seudun asukkaille on tarjolla reaaliaikainen, luotettava ja helppokäyttöinen informaatio matkalla ja matkan aikana.

Matkalippujärjestelmän kehittäminen

Helsingin seudun matkalippujärjestelmä on käytössä kaikissa HSL -kunnissa. Kolmannella vyöhykkeellä (Kerava, Kirkkonummi ja Sipoo) ovat käytössä myös valtakunnallisen kilometritariffin mukaiset bussiliput U-liikenteen busseissa. Matkalippujärjestelmään kuuluvat taksa- ja lippujärjestelmä, lippujen myyntijärjestelmä ja niiden tekninen toteutus (matkakorttijärjestelmä).

Matkalippujärjestelmän uudistamista ja ajantasaisen matkustajainformaation kehittämistä jatketaan. Matkakorttijärjestelmä uusitaan ja samalla toteutetaan ajantasainen matkustajainformaatiojärjestelmä koko seudulle vuoden 2015 loppuun mennessä. Lippu- ja informaatiojärjestelmä (LIJ2014) -hankkeen toimittaja on Tieto Finland Oy. LIJ-hankkeen laiteasennukset alkavat joulukuussa 2014 ja jatkuvat vuoden 2015 loppuun asti. Koekäytöt käynnistyvät joulukuussa 2014. Myös myyntijärjestelmiä otetaan käyttöön vaiheittain joulukuusta 2014 alkaen.

Tiiviissä yhteistyössä LIJ-hankkeen kanssa valmistellaan tulevaisuuden taksa- ja lippujärjestelmää (TLJ2016). Työtä jatketaan HSL:n hallituksen linjausten mukaisesti. Uudessa vyöhykejärjestelmässä (ns. kaarimalli) vyöhykekaarten rajat perustuvat ensisijaisesti etäisyyteen Helsingin keskustasta. Pääkaupunkiseudun alueella (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) on minimiostoksena kaksi kaarta. Vuonna 2013 suunnitellaan alustava palvelupolku uuteen taksa- ja lippujärjestelmään ja työtä jatketaan vuonna 2014. LIJ- ja TLJ-hankkeista viestitään hankkeiden edetessä vuonna 2013 valmistuvan viestintäsuunnitelman mukaan. Uusi kaarimalli otetaan käyttöön aikaisintaan vuoden 2016 alussa.

Nykyiseen matkakorttijärjestelmään toteutetaan vain välttämättömät muutokset. Niihin kuuluvat mahdolliset laajennukset ns. kolmannen vyöhykkeen kuntiin (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula ja Vihti). Järjestelmän ylläpito hoidetaan HSL:n ja Enfo Oyj:n välisen palvelusopimuksen mukaan. Toimintaa tehostetaan vuosittain siten, että kustannukset alenevat keskimäärin 3 % (kun yleistä kustannustason nousua ei oteta huomioon). Sopimus on voimassa 31.7.2014 asti. Sopimuksen jatkoa koskevat neuvottelut käydään tammikuun 2014 loppuun mennessä.

Lipunmyynnin kustannustehokkuutta on parannettu mm. kehittämällä lipunmyyntisopimuksia ja tehostamalla lippuautomaattien käyttöä. Matkakortin nettipalvelun ensimmäinen vaihe otettiin käyttöön vuonna 2013, jolloin asiakas voi tarkistaa matkakortin tiedot Internetissä. Matkakortin latauspalvelu toteutetaan LIJ-hankkeen yhteydessä. Vuonna 2013 laadittavan lipunmyynnin kehittämisselvityksen perusteella linjataan lipunmyynnin kehittämistavoitteet vuosille 2014–2018.

Matkakorttien yhteiskäytön edistäminen

HSL:n ja matkakorttijärjestelmän alueellinen laajeneminen toisi HSL:n matkakortin yhä useamman kunnan asukkaiden käyttöön, jolloin HSL:n matkakortti korvaisi muut matkaliput ja -kortit. HSL tukee asiantuntijana suurten ja keskisuurten kaupunkien lippu- ja maksujärjestelmän kehittämishankkeen etenemistä.

Matkustajainformaatiojärjestelmät

Matkustajainformaatiojärjestelmiä ovat ajoneuvoissa, pysäkeillä ja terminaaleissa olevat informaatiojärjestelmät sekä netissä ja mobiilipalveluina tarjottavat asiakassovellukset. Yksilöllistä ja reaaliaikaista tietopalvelutarjontaa kehitetään edelleen. Netissä olevien palveluiden käytettävyyttä parannetaan, niitä voi räätälöidä yhä paremmin omiin tarpeisiin sopiviksi sekä käyttää erilaisilla päätelaitteilla.

Nykyisten informaatiojärjestelmien ja tulevan seudullisen matkustajainformaatiojärjestelmän (LIJ2014-hanke) välistä tehtäväjakoa on tarkennettu. Nykyinen, vain raitioliikenteessä sekä osassa bussiliikennettä käytössä oleva Helmi-järjestelmä tarjoaa liikennevaloituudet ja ajantasaisen matkustajainformaation ajoneuvon sisälle, osalle pysäkkejä sekä internetiin. Helmi-laitteiden käyttöä tehostetaan parantamalla laadunvalvontaa. Helmi-järjestelmä korvataan LIJ-hankkeen myötä uudella järjestelmällä. Informaatioäyttöjen ohjauksessa käytetään jatkossakin pääosin nykyjärjestelmiä, joihin tehdään tarvittavat laajennukset.

Informaatiojärjestelmien korvautuvuus LIJ-hankkeessa tarkentuu alkukesän 2013 aikana. Korvattavia järjestelmiä laajennetaan vain, jos laajennuksen hyödyt ylittävät kustannukset järjestelmien elinkaaren aikana.

HSL jatkaa liityntäpysäköinnin sähköisen informaation kehittämistä yhteistyössä eri osapuolten kanssa.

Joukkoliikenteen tietojärjestelmät

Joukkoliikenteen tietojärjestelmät (Toimiala-IT) tukevat joukkoliikenteen laadukasta suunnittelua ja järjestämistä. Näitä ovat mm. Joukkoliikennerekisteri JORE, aikataulusuunnittelussa käytetty HASTUS, muuttuvan liikenteen ohjelma MUULLI, Liikennöintikorvausten laskentasovellus KOLA, L-info, JOUKO-linjojen tilaussovellus, kuljettajien perehdytyssovellus, kuljettajien koulutuksen seurantasovellus, matkustajalaskentajärjestelmä ja asiakaspalautejärjestelmä sekä linjastosuunnittelun analyysityökalu LISSU. Järjestelmiä varaudutaan kehittämään käyttäjien tarpeiden mukaan.

Busseissa, junissa ja raitiovaunuissa käytettäviä matkustajalaskentalaitteita (Dilax) varaudutaan hankkimaan lisää. Nykyisten laitteiden käyttöä ja tietojen raportointia tehostetaan.

Asiakaspalvelut

HSL on käynnistänyt asiakasohjelman rakentamisen, joka on tarkoitus lanseerata asiakkaille 2015. Asiakasohjelman tavoitteena on kasvattaa HSL:n asiakaskantaa, myyntiä ja lipputuloja sekä lisätä joukkoliikenteen suosiota metropolialueella. Vuonna 2014 HSL:n verkkopalveluun hsl.fi:hin avataan Oma HSL -osio ja verkkokauppa. Keväällä 2014 valmistuu myös HSL:n uusi asiakastietojärjestelmä.

Aikataulutotteiden sähköistä julkaisemista kehitetään siten, että asiakkaalla on käytössä hyvä valikoima erilaisille päätelaitteille ja erilaisiin käyttötarkoituksiin soveltuvia aikataulupalveluja. Sähköiset palvelut mahdollistavat aikataulujen koostamisen ja julkaisemisen asiakkaan valintojen mukaisesti ja alentavat painotuotteiden julkaisemiseen sidottuja tuotanto- ja painokustannuksia. Sähköinen julkaiseminen helpottaa muutosten tekemistä myös kesken aikataulukausien.

Asiakkaat saavat henkilökohtaista lipunmyynti- ja neuvontapalvelua HSL:n asiakaspalvelupisteissä Rautatientorilla, Itäkeskuksessa ja Pasilassa sekä liikenneinfokeskuksessa ja asiakaspalauteiden käsittelyssä. Tilapäisiä myyntipisteitä järjestetään kesäisin Kauppatorille palvelemaan Suomenlinnaa menijöitä sekä syksyisin opiskelijoille muutamaaan suurimpaan oppilaitokseen.

Liikenneinfokeskus antaa puhelimitse matkakortti-, tariffi-, reitti- ja aikatauluneuvontaa sekä poikkeusinfoa, tekee kutsuliikennevarauksia (Helsingin Jouko-kaupunginosalinjat) ja vastaanottaa puhelimitse asiakaspalauteita.

Asiakaspalautteita saadaan eniten netissä toimivan palautejärjestelmän kautta. Kaikki eri tavoin saadut palautteet käsitellään viivytyksettä, viimeistään kahden viikon kuluessa. Palautesihteerit vastaavat niihin itse tai toimittavat ne asiantuntijoille vastattavaksi. Kuljettajia ja liikennöintiä koskevat palautteet toimitetaan ao. liikennöitsijän vastattavaksi. Palautteista tuotetaan raportteja toiminnan kehittämistä varten.

Asiakaspalvelun laatua valvotaan mm. seuraamalla jonotus- ja vastausaikoja, palvelusta saatuja asiakaspalautteita sekä tekemällä tutkimuksia (asiakastytyväisyys, Mystery Shopping).

Matkalippujen tarkastus

HSL tarkastaa matkaliput kaikissa HSL-alueen joukkoliikennevälineissä (bussi-, metro-, raitiovaunu-, lähijuna- ja vesiliikenteessä). VR ostaa HSL:ltä VR-lähiliikenteen ja koko maan kaukojunaliikenteen tarkastustoiminnan.

Tehokas matkalippujen tarkastustoiminta vähentää liputta tai virheellisellä matkalipulla matkustavien määrää. Toiminta edistää joukkoliikenteen lipputulojen kertymistä. Vuonna 2014 tavoitteena on pitää tarkastettujen matkustajien määrä vähintään vuoden 2013 tasolla (ennuste 235 matkustajaa / tarkastuspäivä).

Tarkastuksia suunnataan erityisesti niille alueille, liikennevälineisiin ja ajankohtiin, joissa ilman asianmukaista matkalippua matkustaminen on suurinta. Tarkastuksia tehdään säännöllisesti kuitenkin koko HSL-alueella ja kaikissa joukkoliikenteen kulkumuodoissa.

Tarkastusyksikössä on 116 tarkastajan virkaa. Eläkkeelle tai muihin tehtäviin siirtyvien tarkastajien tilalle voidaan rekrytoida uusia tarkastajia vain HSL:n järjestämän tarkastajakurssin kautta. Seuraava tarkastajakurssi järjestetään tarvittaessa vuonna 2014, mikäli tarkastajien määrä laskee merkittävästi vuoden 2013 loppuun mennessä.

Järjestyksenvalvojat toimivat matkalippujen tarkastajia avustavissa tehtävissä. HSL antaa järjestyksenvalvoijille tässä työssä vaadittavan koulutuksen. Toiminta lisää matkustajien turvallisuutta sekä matkalippujen tarkastajien työturvallisuutta. Järjestyksenvalvojen käyttämistä matkalippujen tarkastajia avustavissa tehtävissä sekä Kampin terminaalin yöliikenteen lipuntarkastuksissa jatketaan vuosina 2014 - 2016. Joukkoliikenteen avorahastuksen kasvuun varaudutaan lisäämällä matkalippujen tarkastajia avustavien järjestyksenvalvojen määrää.

Matkalippujärjestelmän uudistamiseen liittyen (LIJ- ja TLJ-hankkeet) osallistutaan uuden tarkastajalaitteen kehittämiseen sekä valmistaudutaan henkilöstön kouluttamiseen. Tarkastustoiminnan kehittämiseksi lisätään kansainvälistä yhteistyötä.

HSL käsittelee tarkastusmaksuista tehdyt oikaisuvaatimukset ja valitukset. Lisäksi tarkastajat osallistuvat liikennetutkimusten tekemiseen sekä äkillisten liikennehäiriöiden edellyttämiin opastustehtäviin.

2.3.3 HSL edistää vähäpäästöistä liikennettä

Ympäristöystävällistä liikennejärjestelmää kehitetään HLJ 2011:n tavoitteiden ja aiesopimuksen toteutuksen edistämiseksi. Ympäristöystävällistä liikennejärjestelmää ja sen eri osa-alueita, kuten joukkoliikennettä, kävelyä, pyöräilyä, liityntäpysäköintiä ja liikkumisen ohjausta, edistettiin HLJ 2011:n tavoitteiden ja kehittämislinjausten toteutumista edistämällä. Vähäpäästöisen liikenteen edistäminen on myös keskeinen HLJ 2015:n valmistelun lähtökohta ja tavoite. Osallistutaan strategisen tason vaikutusten arvioinnin kehittämistä palveleviin selvityksiin ja projekteihin.

Joukkoliikenteen runko rakentuu raideliikenteen varaan. HSL osallistuu Helsingin kaupungin poikkihallinnolliseen projektiin, jossa kehitetään raitioliikennettä ja valmistaudutaan sen laajentamiseen.

HSL:n bussiliikenteen hankinnoissa suositaan tarjousvertailussa sekä haitallisia lähipäästöjä että CO₂-kuormitusta vähentäviä ratkaisuja. Tavoite liikenteen hiilidioksidipäästöjen (CO₂) kokonaisvähennykselle on 50 % vuosina 2010 – 2018. Erillisiä päästöjen vähennystoimenpiteitä edistävän ympäristöbonuksen määrää

kasvatetaan asteittain saavutettujen tulosten mukaisesti. Vuonna 2014 varataan yhteensä 1,0 milj.euroa ympäristöbonukseen.

Hybridibussien käyttöä HSL-alueen kaupunkiliikenteessä lisätään kokeilukohteen tulosten perusteella. HSL:n hankinta edistää uusien vähäpäästöisten tekniikka polttoainevaihtoehtojen käyttöönottoa osallistumalla VTT:n Älykäs ja vähähiilistä energiaa käyttävä liikenne –ohjelman tutkimus- ja pilotointihankkeisiin.

Bussiliikenteen päästöjen vähentämistavoite:

	2012	2013	2014	2015	2016
Bussiliikenne, g/matkustajakm					
CO ₂ -päästöt	88,894	- 10,8 %	- 14 %	- 25 %	-30 %
NO _x -päästöt	0,575	- 10,2 %	- 34 %	- 45 %	-55 %
Partikkelipäästöt - 80%	0,008	- 18,4 %	- 42 %	- 50 %	-60 %

Liikkumisen ohjaukseen kuuluvalla työnantajayhteistyöllä on merkittävä vaikutus työmatkaliikenteeseen ja sitä kautta HSL:n ydintavoitteiden saavuttamiseen. Koulujen liikkumisen ohjauksella edistetään paitsi tämän päivän kestävästä liikkumisesta koululaisten, koulujen henkilökunnan ja vanhempien keskuudessa, kasvatetaan myös tulevaisuuden viisaita liikkujia ja pyritään lisäksi ohjaamaan vapaa-ajan liikkumista kestävämpään suuntaan. Lisäksi tehdään yhteistyötä kestävästä liikkumisesta palveluntuottajien (mm. yhteiskäyttöautoilu, kimpakyydit, työsuhdepyörät) kanssa. Liikkumisen ohjauksen palvelukonseptointia ja työkaluja kehitetään edelleen.

2.3.4 HSL on aktiivinen liikennepoliittinen vaikuttaja

HSL osallistuu Helsingin seudun maankäytön ja liikenteen neuvottelukunnan asioiden valmisteluun tuomalla käsittelyyn MAL-aiesopimuksen toteuttamisen edistämiseen ja seurantaan sekä HLJ 2015 laatimiseen liittyviä asioita. HLJ:n valmistelun ja seurannan johtoryhmänä toimii HSL:n HLJ-toimikunta, jossa on kuntien, valtion ja muiden tärkeiden sidosryhmien edustajat.

HLJ:llä ja sen toteutuksella vaikutetaan maankäyttöratkaisujen ja liikenneinvestointien yhteensovittamiseen Helsingin seudulla. Osallistutaan yhteistyötahojen käynnistämiin liikenneverkkojen ja liikennehankkeiden strategisen tason suunnitteluun ja huolehditaan niissä HSL:n ja HLJ:n tavoitteiden huomioonottamisesta.

Osallistutaan HSL:n kannalta hyödyllisiin yhteistyötahojen tutkimuksiin, selvityksiin ja suunnitelmiin.

HSL tukee junaliikenteen kilpailun avaamista ja varautuu lähijunaliikenteen kilpailuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin. HSL osallistuu tilaajaviranomaisten yhteistyöhön laajenevan seudun bussiliikenteen kehittämiseksi ja julkisen rahoituksen sekä palvelujen hankinnan järjestämiseksi tarkoituksenmukaisesti.

2.3.5 HSL:n toiminta tukee omistajakuntien ja metropolialueen kehittämistavoitteita

Maan hallitus on tehnyt periaatepäätöksen, että Helsingin seudulle perustetaan metropolihallinto, jonka päättävä elin on metropolivaltuusto. Metropolivaltuusto hyväksyi metropolikaavan ja sen toimeenpano-osan, joka ohjaisi kuntien päätöksentekoa maankäytön, asumisen ja liikenteen asioissa. Metropolihallintoon liittyvän lainsäädännön valmistelu käynnistetään nopealla aikataululla rinnan kuntaliitosselvitysten kanssa. Valmistelussa metropolihallinnon tehtävien tarkka sisältö ja laajuus ovat kytköksissä esiselvityksen mukaisesti alueella tapahtuvien kuntaliitosten laajuuteen ja merkittävyyteen. (Valtioneuvoston tiedote 29.8.2013).

Esiselvityksen mukaan HSL on osa perustettavaa metropolihallintoa. Tavoitteena on, että metropolihallinto ja metropolivaltuusto aloittaisivat v. 2017. Tätä ennen HSL kehittää koko ajan nykyisten jäsenkuntien kuulemisprosessia ja sen läpinäkyvyyttä. Kuntia kuullaan perussopimuksen mukaisesti vuosittain toiminta- ja

taloussuunnitelman valmistelun yhteydessä. Kunnilta pyydetään myös lausunnot kaikista merkittävimmistä suunnitelmista. Läpinäkyvyyden parantamiseksi aineistot ovat nähtävillä entistä paremmin HSL:n kotisivuilla. Yhteistyötä virkamiesten välillä valmistelussa tiivistetään.

HSL varautuu toiminta-alueen laajenemiseen selvittämällä vaihtoehtoisia liikenteen järjestämistapoja ja sopimusmalleja edistääkseen uusien jäsenkuntien palvelujen kustannustehokasta kehittämistä.

Yksi omistajakuntien tärkeimpiä tavoitteita on joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden lisääminen, jota HSL edistää muun muassa aktiivisella uusasiakashankinnalla. Joukkoliikenteen ja HSL:n brändiä vahvistetaan suunnitelmakaudella jatkuvalla markkinoinnilla.

Yleistoimintojen kehittäminen

HSL seuraa ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan joukkoliikenteeseen vaikuttavan lainsäädännön ja toimenpanon valmisteluun edistääkseen Helsingin seudun joukkoliikenteen tehokasta ja tarkoituksenmukaista hallintoa, rahoitusta ja operointia.

Yleisten hankintojen kustannustehokkuutta kehitetään sopimusprosesseja täsmentämällä ja yhtenäistämällä. Tiedonhallintaa ja asianhallintajärjestelmää kehitetään edelleen huomioiden edellytykset asiakirjojen sähköiseen säilyttämiseen.

HSL:n organisaatioturvallisuutta kehitetään selkeyttämällä turvallisuuteen liittyviä tehtäviä ja vastuita sekä varmistamalla turvallisuusnäkökulma toiminnassa ja projekteissa.

HSL:n tietoturvan hallintamallin prosessien ja ylläpidon käytäntöjen jalkautus toteutetaan avainhenkilöstölle. Koko henkilöstö koulutetaan tietoturvan hallintamallin ohjeistuksen sisältöön. Tietoliikennepalveluiden kilpailutus toteutetaan suunnittelukauden aikana. Lisäksi tarkistetaan ja suunnitellaan työasemavakion ohjelmistokokonaisuutta ja työasemamäärityksiä.

HSL:n ja HSY:n yhteisen metatietopankin ylläpidon käytännöt ja sisällön tuottaminen määritellään. Metatietoja tullaan lisäämään ja tarkentamaan ja metatietojen päivittämisestä tehdään osa jatkuvaa toimintaa.

Tieto on HSL keskeistä pääomaa, jonka varaan HSL:n tietojärjestelmät pohjautuvat. Tehokkaan ja virheettömän toiminnan kulmakivi on tietojen yhdenmukainen käsittely läpi koko organisaation. Tietopääoman kehittymistä voidaan parantaa HSL:n tietojohdamisen avulla, jolloin on mahdollista ymmärtää ja hallita tietopääoman muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä. Tiedolla johtamisen -hankkeen tavoitteena on luoda HSL-tasoiset raportit ja tunnusluvut johtamisen tueksi.

2.3.6 HSL:ssä työskentelee innostunut ja asiantunteva henkilöstö

Henkilöstön määrä

HSL:n toiminnan hoitamiseen tarvittava työpanos on suunnitelman mukaan toimintakauden alkaessa yhteensä 352 henkilötyövuotta ja arvioitu kasvu on 2 henkilötyövuotta.

Suunnitelmakauden aikana eläkkeelle on siirtymässä arviolta 15 työntekijää. Kauden aikana pyritään lisäämään henkilöstömuutosten ennakoimista ja niihin varautumista sekä selvitetään vaihtoehtoja määräaikaisen työvoimatarpeen kattamiseen.

Henkilöstösuunnittelulla tuetaan ja varmistetaan HSL:n strategisten tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on, että sekä henkilöstön määrä että osaaminen vastaavat toiminnan kulloinkin asettamia vaatimuksia. Kehittämistä ja toimenpiteitä suunnitellaan henkilöstöstrategian pohjalta. Henkilöstöprosesseja kehitetään myös hyödyntämällä uusia henkilötietojärjestelmiä.

Koko henkilökunnan osaamista hyödynnetään ja kehitetään

HSL:n osaamisen kehittämisen strategialähtöisyyttä ja suunnitelmallisuutta parannetaan osaamisen kehittämisjärjestelmän avulla. Toimenpiteet perustuvat tunnistettuihin osaamisiin, jotka on osaamisen luonteen ja kehittämisen aikajänteen mukaan jaettu kolmeen ryhmään: strateginen osaaminen, ammatillinen ja esimiesosaaminen, yhteinen osaaminen. Osaamisille on asetettu tavoitteet, ja osaamisen kehittymistä seurataan vuosittain osana tavoite- ja kehityskeskusteluja.

Strategisen osaamisen kehittämistä varten tehdään erillinen pidemmän aikavälin suunnitelma. Ammatillisen ja yhteisen osaamisen kehittyminen varmistetaan vuosittain tehtävillä suunnitelmilla. Esimiesosaamista vahvistetaan määrittelemällä ja toteuttamalla esimiesten kehityspolku.

Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään monipuolisesti erilaisia kehittämisen keinoja. Samalla pyritään lisäämään sisäistä henkilökiertoa ja rakentamaan vaihtoehtoja, joiden avulla työn mielenkiintoisuus säilyy pitkään ja osaaminen kasvaa. Rekrytointia tehostetaan hyödyntämällä sähköisiä työkaluja.

HSL:n johtamiskulttuuri ja –järjestelmä motivoi ja luo edellytykset tulokselliselle työnteolle ja jokaista työntekijää arvostavalle ilmapiirille

Työtyytyväisyys syntyy siitä, että työn perusasiat ja työn tekemisen edellytykset (työn organisointi, tavoitteet ja sisältö, osaaminen ja työkalut) ovat kunnossa. Näitä asioita seurataan vuosittain tehtävällä henkilöstökyselyllä ja työympäristön riskikartoituksilla. Tavoitteena on hyödyntää tuloksia sekä HSL- tason että työyksiköiden toiminnan kehittämisessä. Tulosten perusteella tehdään toimenpidesuunnitelmat, joiden toteutumista seurataan aktiivisesti.

Palkitsemisen osa-alueita kehitetään edelleen käytettävissä olevien raharaamien sisällä. Muun kuin rahallisen palkitsemisen periaatteet määritellään ja otetaan käyttöön.

Sisäisellä markkinointiviestinnällä tuetaan mielikuvaa dynaamisesta julkisesta organisaatiosta, josta henkilöstön on helppo innostua.

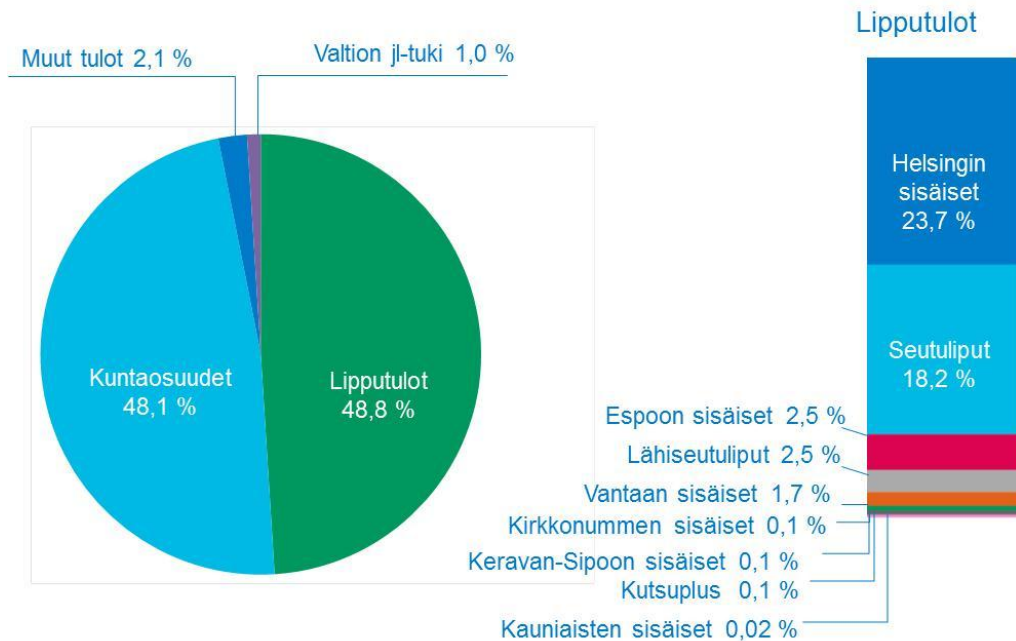
2.4 Käyttötalousosa

2.4.1 Yhdistetty taloussuunnitelma 2013 – 2015

1 000 €	TP2012	TA2013	ENN2013 31.8.13	TA2014	TS2015	TS2016	
Tuloslaskelma							
Varsinainen toiminta							
Lipputulot	+	269 655	278 580	278 453	292 896	299 009	309 626
Valtion jl-tuki	+	5 553	5 646	5 646	5 822	5 822	5 822
Muut toimintatulot	+	11 860	12 378	12 315	12 661	12 637	12 340
Toimintatulot yhteensä (ilman kuntaosuuksia)	=	287 069	296 604	296 414	311 379	317 468	327 788
Henkilöstömenot	-	-16 995	-17 125	-17 693	-17 899	-17 899	-17 899
Operointikustannukset	-	-437 694	-466 099	-452 828	-482 629	-503 816	-499 667
Infrapalvelujen ostot	-	-68 325	-69 451	-69 451	-66 088	-72 888	-124 439
Muut palvelujen ostot	-	-21 880	-25 725	-25 857	-27 067	-27 951	-31 615
Muut toimintamenot	-	-7 359	-8 126	-8 443	-7 975	-8 256	-8 987
Toimintamenot yhteensä	=	-552 253	-586 525	-574 272	-601 657	-630 810	-682 607
Toimintakate (ilman kuntaosuuksia)	=	-265 183	-289 921	-277 859	-290 278	-313 342	-354 820
Rahoitustulot - ja menot							
Rahoitustuotot	+	153	200	100	150	150	150
Rahoituskulut	-	-16	-270	-430	-735	-1 200	-2 131
Vuosikate (ilman kuntaosuuksia)	=	-265 047	-289 991	-278 189	-290 863	-314 392	-356 801
Poistot	-	-5 458	-7 442	-6 150	-7 632	-8 401	-13 754
Tilikauden tulos (ilman kuntaosuuksia)	=	-270 504	-297 433	-284 339	-298 495	-322 793	-370 555
Kuntaosuudet (sis. Kutsuplus-hankkeen)							
- Helsinki	+	175 970	184 470	184 470	182 657	194 580	206 750
- Espoo	+	52 300	53 800	53 800	53 497	57 469	88 413
- Kauniainen	+	630	581	581	678	790	803
- Vantaa	+	40 050	43 197	43 197	41 242	46 826	49 031
- Kerava	+	3 539	3 365	3 365	3 730	5 098	5 889
- Kirkkonummi	+	3 942	4 303	4 303	4 944	6 008	7 465
- Sipoo	+	1 340	1 663	1 663	1 538	1 813	1 995
Kuntaosuudet yhteensä	=	277 771	291 379	291 379	288 286	312 584	360 346
Tilikauden ali-/ylijäämä		7 267	-6 054	7 040	-10 209	-10 209	-10 209
Rahoitussuunnitelma							
Varsinainen toiminta ja investoinnit							
Tulorahoitus							
Vuosikate	+	12 724	1 388	13 190	-2 577	-1 808	3 545
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-	-13 255	-18 000	-16 377	-22 730	-39 850	-11 830
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	=	-531	-16 612	-3 187	-25 307	-41 658	-8 285
Rahoitustoiminta							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0	18 000	0	23 000	40 000	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	0	0	0	0	-2 556	-7 000
TA-lainojen nettomuutos	=	0	18 000	0	23 000	37 444	5 000
Oman pääoman muutokset ja muut maksuvalm. Muutokset	=	9 320	2 000	2 000	5 000	5 000	5 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	+/-	8 790	3 388	-1 187	2 693	786	1 715
Investointien tulorahoitus-%		96,0 %	7,7 %	80,5 %	-11,3 %	-4,5 %	30,0 %

2.4.2 Toimintatulot

HSL:n toimintatulot vuonna 2014 ovat yhteensä 599,7 milj. euroa. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen verrattuna on 11,9 milj. euroa (2,0 %). Vuonna 2015 toimintatulojen arvioidaan olevan 630,1 milj. euroa ja vuonna 2016 688,1 milj. euroa.

Kuva 1: HSL:n toimintatulojen jakautuminen vuonna 2014

Lipputulot

Lipputulosten arvioinnin perustana on käytetty kahdeksan kuukauden toteutumatietojen pohjalta tehtyjä lipputuloennusteita vuodelle 2013. Lipputulosten arvioidaan olevan vuonna 2013 ilman ALV yhteensä 278,5 milj. euroa ja 292,9 milj. euroa vuonna 2014. Kasvu edellisvuoden ennusteeseen on 5,2 %. Lipputulot muodostavat 48,8 % HSL:n toimintatuloista.

Vuonna 2014 seutulippujen hinnankorotus painottuu kerta- ja arvolippuihin. HSL-alueen kuntalaisille myytävää subventoitua kausilipun hintaa ei esitetä korotettavaksi. Sisäisten lippujen hinnankorotus painottuu myös kerta- ja arvolippuihin mutta myös kausilippuihin esitetään maltillisia hinnankorotuksia. Yleis- ja haltijakohtaisten kausilippujen hintoja esitetään korotettavaksi lähemmäs omakustannushintaa.

Vuonna 2015 lipputulosten arvioidaan olevan 299,0 milj. euroa ja vuonna 2016 309,6 milj. euroa.

Lippujen myyntiennuste 2015 – 2016 perustuu matkustajamäärän kasvuun kahdella prosentilla vuodessa. Vuonna 2016 tulee voimaan vyöhykkeisiin perustuva tariffijärjestelmä, josta kuntien lausuntoja odotetaan syyskuun loppuun mennessä. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa suunnitelmakauden lipputulot on arvioitu nykyisen tariffijärjestelmän perusteella.

Vuonna 2016 joukkoliikenteen infrakustannukset nousevat merkittävästi länsimetron ja kehäradan myötä. Jos kuntien maksama keskimääräinen subventioaste halutaan tuolloin edelleen pitää 50 %:ssa, tulisi lipputuloja vuonna 2016 kerätä lisää noin 24,0 milj. euroa. Tämä merkitsisi keskimäärin 11,4 %:n korotusta nykyisiin lipun hintoihin.

Seutuliput

Pääkaupunkiseudun seutulipputulot vuonna 2013 ovat ennusteen mukaan yhteensä 104,9 milj. euroa. Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 %:n kasvu vuonna 2014. Keskimäärin pääkaupunkiseudun seutulippujen hinnat nousevat 3,0 % vuoden 2013 hintoihin verrattuna. Seutulipputulot vuonna 2014 ovat 109,1 milj. euroa.

Lähiseutulippu 2-lippujen hinnat nousevat keskimäärin 2,7 % ja lähiseutu 3-lippujen hinnat 2,5 %. Lähiseutulipputulot vuonna 2014 ovat yhteensä 14,8 milj. euroa.

Sisäiset liput

Helsingin sisäiset liput

Helsingin sisäisten lipputulojen ennuste vuonna 2013 on 136,3 milj. euroa. Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 % kasvu vuonna 2014. Keskimäärin Helsingin sisäisten lippujen hinnat nousevat 3,1 % vuoden 2013 hintoihin verrattuna. Lipputuloja on vuonna 2014 arvioitu kertyvän 141,9 milj. euroa.

Espoon ja Kauniaisten sisäiset liput

Espoon ja Kauniaisten sisäisten lipputulojen ennuste vuonna 2013 on 14,5 milj. euroa.

Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 % kasvu vuonna 2013. Keskimäärin Espoon ja Kauniaisten sisäisten lippujen hinnat nousevat 2,8 % vuoden 2013 hintoihin verrattuna. Lipputuloja on vuonna 2014 arvioitu kertyvän 15,0 milj. euroa.

Vantaan sisäiset liput

Vantaan sisäisten lipputulojen ennuste vuonna 2013 on 10,1 milj. euroa. Myytävien lippujen määrään on arvioitu 2,0 % kasvu vuonna 2014. Keskimäärin Vantaan sisäisten lippujen hintojen muutos on 3,5 % vuoden 2013 hintoihin verrattuna. Lipputuloja on vuonna 2014 arvioitu kertyvän 10,5 milj. euroa.

Keravan/Sipoon sekä Kirkkonummen sisäiset liput

Ennusteen mukaan Kerava/Sipoo yhteisen maksualueen sisäiset lipputulot vuonna 2013 ovat 0,604 milj. euroa ja Kirkkonummen 0,457 milj. euroa. Keskimäärin Kerava/Sipoo maksualueen sisäisten lippujen hinnat nousevat 3,3 % ja Kirkkonummen sisäisten lippujen hinnat 1,9 % vuoden 2013 hintoihin verrattuna.

Kaikkiaan Kerava/Sipoo maksualueen sisäisiä lipputuloja on vuonna 2014 arvioitu kertyvän 0,630 milj. euroa ja Kirkkonummen sisäisiä lipputuloja 0,486 milj. euroa.

Kutsuplus-liikenteen lipputulot

Uuden sukupolven kysyntäohjattua joukkoliikennettä koskevassa Kutsuplus-hankkeessa arvioidaan lipputuloja kerättävän 0,5 milj. euroa vuonna 2014.

Yhteenveto lippujen hintojen keskimääräisistä muutoksista 2014 – 2013, sis. ALV

Seutuliput, pääkaupunkiseutu	3,0 %
Seutuliput, lähiseutu 2 - (Espoo/Kauniainen/Vantaa – 3. vyöhyke)	2,7 %
Seutuliput, lähiseutu 3 - (koko HSL-alue)	2,5 %
Helsingin sisäiset liput	3,1 %
Espoon ja Kauniaisten sisäiset liput	2,8 %
Vantaan sisäiset liput	3,5 %
Kerava/Sipoo sisäiset liput	3,3 %
Kirkkonummen sisäiset liput	1,9 %
Keskimäärin	3,0 %

Yleis- ja haltijakohtaisen kausilipun hintaa esitetään korotettavaksi muita kausilippuja enemmän. Näin niiden hinnat saadaan lähemmäs laskennallista omakustannushintaa.

Korttimaksu

Matkakorteista on peritty asiakkaalta omakustannushinnan mukainen hinta. Korttimaksu vuonna 2013 on 5,00 euroa. Vuonna 2014 matkakorttien hinnaksi esitetään 5,00 euroa (sis. alv 10 %).

Korttimaksuja vuonna 2013 sekä vuonna 2014 arvioidaan kertyvän 0,7 milj. euroa.

Tarkastusmaksu

Tarkastusmaksun määrä voi olla 40 kertaa alin yleinen kertamaksun hinta. Tarkastusmaksu on ollut vuodesta 2007 alkaen 80 euroa. Vuonna 2014 tarkastusmaksua esitetään korotettavaksi 100 euroon.

Tarkastusmaksutuottoja arvioidaan vuonna 2014 kertyvän 6,4 milj. euroa, joista kirjataan luottotappiota ja luottotappiovarauksia 2,5 milj. euroa.

Kuntaosuudet

Ne menot, joita ei voida kattaa lipputuloilla tai muilla tuloilla, jäsenkunnat maksavat HSL:lle kuntaosuuksina. Kuntaosuudet muodostuvat operointikustannusten, yleiskustannusten ja joukkoliikenneinfran kuntaosuuksista.

Kuntaosuudet talousarviossa 2014 ovat yhteensä 288,3 milj. euroa, mikä sisältää arvioidun 3,7 milj. euron kuntaosuuden Kutsuplus-liikenteeseen. Kuntaosuudet muodostavat 48,1 % HSL:n tuloista.

Kuntaosuuksiin kohdistetaan vuonna 2014 kustannuksia yhteensä 610,0 milj. euroa, josta operointikustannuksia 482,6 milj. euroa (79,1 %), infrakustannuksia 66,1 milj. euroa (10,8 %), yleiskustannuksia 61,3 milj. euroa (10,1 %). Kuntaosuuksiin kohdistetaan tuloja yhteensä 311,5 milj. euroa, josta lipputulot ovat yhteensä 292,9 milj. euroa (94,0 %), joukkoliikenteen valtiontuki 5,8 milj. euroa (1,9 %) ja yleiskustannuksiin kohdistettavat tulot 12,8 milj. euroa (4,1 %). Kuntaosuuksissa on lisäksi huomioitu jäsenkuntien edellisten vuosien yli-/alijäämiä yhteensä 10,2 milj. euroa.

Selvitys kuntaosuuksien muodostumisesta kunnittain vuosina 2014 – 2016 on sivuilla 32 - 42.

Muut toimintatulot

Muut toimintatulot 4,8 milj. euroa muodostuvat pääosin liikennöitsijöiltä laskutettavista laite- ja taukotilavuokrista ja VR:ltä laskutettavasta tarkastustoiminnan korvauksesta.

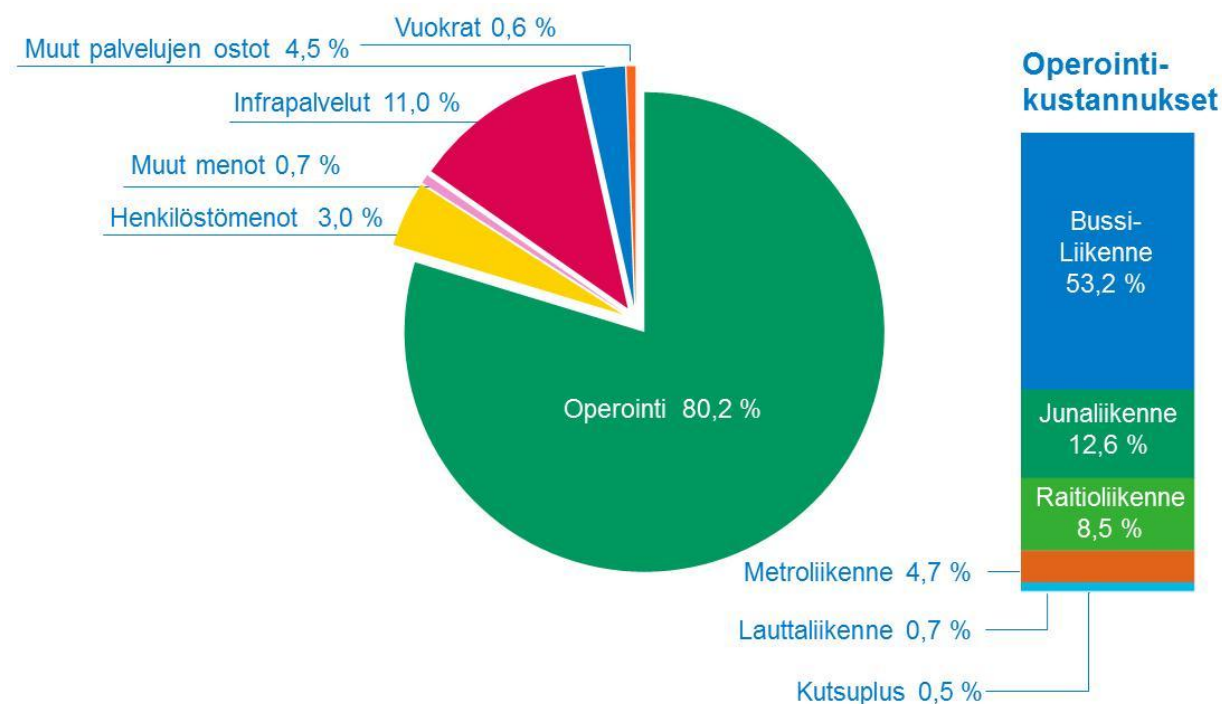
Tarkastusmaksutoiminnan korvauksia arvioidaan perittävän VR:ltä 1,5 milj. euroa, vuokratuloja liikennöitsijöiltä perittävistä matkakorttijärjestelmän laitteista ja taukotiloista 2,6 milj. euroa ja muita tuloja 0,7 milj. euroa.

Suurten kaupunkien joukkoliikennetuki

Valtion suurten kaupunkien joukkoliikennetuen määräksi on arvioitu 5,8 milj. euroa vuosina 2014 - 2016. Tuki on kohdistettu kunnille asukaslukujen suhteessa. Muita tukia ja avustuksia arvioidaan saatavan 0,8 milj. euroa.

2.4.3 Toimintamenot

HSL:n toimintamenot vuonna 2014 ovat yhteensä 601,7 milj. euroa. Toimintamenot kasvavat vuoden 2013 ennusteesta 27,4 milj. euroa (4,8 %). Vuonna 2015 toimintamenojen arvioidaan olevat 630,8 milj. euroa ja vuonna 2016 682,6 milj. euroa.

Kuva 2: HSL:n toimintamenojen jakautuminen vuonna 2014

Henkilöstömenot ovat 17,9 milj. euroa, joka on 3,0 % toimintamenoista. Edellisvuoden ennusteesta henkilöstömenot kasvavat 0,2 milj. eurolla (1,2 %).

Palveluiden ostomenot

Palveluiden ostomenot vuonna 2014 ovat yhteensä 575,8 milj. euroa, 95,7 % HSL:n toimintamenoista.

Joukkoliikenteen operointikustannukset

Joukkoliikenteen operointikustannukset ovat 482,6 milj. euroa, 80,2 % HSL:n toimintamenoista. Joukkoliikenteen kustannustason arvioidaan nousevan keskimäärin 2,5 % edellisvuoden tasosta.

Bussiliikenteen menot vuonna 2014 ovat yhteensä 320,1 milj. euroa. Bussiliikenteen menot sisältävät ympäristöbonusvarauksen 1,0 milj. euroa. Vuonna 2014 bussiliikenteen kustannustason arvioidaan nousevan 2,7 %.

Vuonna 2015 bussiliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 323,8 milj. euroa ja vuonna 2016 293,7 milj. euroa. Vuonna 2016 bussiliikenteen kustannuksia alentaa Länsimetron valmistuminen ja liityntäliikenteen alkaminen.

Junaliikenteen menot ovat vuonna 2014 yhteensä 76,1 milj. euroa. Vuonna 2015 junaliikenteen kustannuksiksi arvioidaan 88,3 milj. euroa ja vuonna 2016 90,4 milj. euroa. Vuosina 2015 ja 2016 menot kasvavat uuden Sm5-kaluston käyttöönoton ja Kehäradan liikennöinnin alkamisen takia.

HSL:n ja VR:n lähiliikennesopimuskokonaisuudesta on tehty vuoden 2014 alusta voimaan tuleva muutossopimus, joka liittyy Keravan ja Kirkkonummen matkustuksen osaksi ostopalvelusopimusta. Uusi sopimusrakenne kasvattaa sekä HSL:n lipputulota että kustannuksia lähiseutuvyöhykkeeltä. Jatkossa matkustuksen kasvu lisää HSL:n tuloja vähintään samassa suhteessa kuin kustannuksia.

Lähijunaliikenteen sopimukseen tehtiin samalla useita päivityksiä, täydennyksiä ja tulkintaerimielisyyksien tarkennuksia. HSL joutuu mm. korvaamaan kalustonohjaustoiminnan ja turvallisuuspalvelujen lisääntyneitä kustannuksia. Lähijunaliikenteen ostopalvelujen korvaukset muodostuvat sopimuksen mukaan neljästä pääerästä:

- operointisopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta
- muut palvelut -sopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta
- kalustosopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta sekä
- kunnossapitosopimuksen perusteella maksettavasta korvauksesta.

Sopimusten sisällä on useita kustannuseriä, joita tarkistetaan vuosittain tai vuosineljänneksittäin sopimuksissa määriteltujen kustannusindeksien ja toiminnan tehostamiskertoimien perusteella. Kalustokustannuksiin ei sovelleta kustannusnousuindeksiä. Junaliikenteen kustannustason arvioidaan vuonna 2014 nousevan ostoliikenteen osalta 1,8 %.

VR-korvausten lisäksi lähijunaliikenteen kustannuksia muodostuu Junakalustoyhtiölle maksettavasta uusien Sm5-junien vuokrasta, joka on noin 23 miljoonaa euroa vuodessa kaikkien 41 junan tultua liikenteeseen vuonna 2015. Uuden kaluston toteutuvat vuokramenot riippuvat myös korkotason tulevasta kehityksestä, koska pääomakustannukset ovat Junakalustoyhtiön suurin kuluerä.

Raitioliikenteen kustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 51,3 milj. euroa. Raitioliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 2,4 %. Vuonna 2015 kustannuksiksi arvioidaan 51,5 milj. euroa ja vuonna 2016 53,2 milj. euroa. Vuonna 2016 kustannukset nousevat uuden kaluston pääomakustannusten johdosta.

Metroliikenteen kustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 28,0 milj. euroa. Metroliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 1,8 %. Vuonna 2015 kustannuksiksi arvioidaan 33,1 milj. euroa ja vuonna 2016 48,3 milj. euroa. Vuonna 2015 kustannuksia nostaa uuden metrokaluston pääomakustannukset. Vuonna 2016 kustannukset nousevat edelleen uuden metrokaluston ja Länsimetron käyttöönoton myötä.

Metron yöliikenne aloitetaan jatkamalla nykyistä liikennöintiä kahdella tunnilla perjantai- ja lauantai-iltaisina. Liikennöinnin lisäkustannuksiin on varattu 0,2 milj. euroa vuodelle 2014. Kyseessä on kokeilu, joka kestää kesäkuun 2014 puoliväliin saakka. Kokeilun aikana kerätään palautetta matkustajilta ja tilastoidaan matkustajamäärät jatkosta päättämisen taustaksi. Koska kokeilu alkaa marraskuun 2013 puolivälissä, saadaan kokemuksia myös pikkujoulukauden liikenteestä.

Lauttaliikenteen kustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 4,0 milj. euroa. Lauttaliikenteessä kustannustason nousuksi on arvioitu 0,8 %.

Kutsuplus-liikenteen operointikustannusten vuonna 2014 arvioidaan olevan 3,2 milj. euroa.

Muut palvelujen ostot

Muiden kuin operointipalvelujen ja infrapalvelujen ostoihin käytetään vuonna 2014 27,1 milj. euroa, josta 7,1 milj. euroa IT-palveluihin, 6,0 milj. euroa matkakortin jälleenympärylle maksettaviin lipunmyyntipalkkoihin, 5,0 milj. euroa asiantuntijapalveluihin, 2,3 milj. euroa kaluston ja laitteiden kunnossapitopalveluihin, 0,9 milj. euroa painatuksiin, 1,4 milj. euroa kaupungeille maksettaviin staattisen informaation hoidon korvauksiin, 0,9 milj. euroa ilmoitus ja mainontapaikkoihin, 0,8 milj. euroa posti- ja telepalveluihin (sis. tietoliikenteen kustannukset), 0,3 milj. euroa vartiointiin sekä 2,4 milj. euroa muihin palveluihin kuten pankki- ja toimistopalveluihin, kiinteistön siivoukseen ja kunnossapitoon, matkakortin laitekuljetuspalveluihin sekä henkilöstöön liittyviin palvelujen ostoon (kuten esim. koulutus- ja matkustuspalvelut).

Muihin palvelujen ostoon käytetään vuonna 2015 28,0 milj. euroa ja vuonna 2016 31,6 milj. euroa.

Joukkoliikenteen infrakorvaukset

Kunnille joukkoliikenteen infrasta maksettava käyttökorvaus vuonna 2014 on 66,1 milj. euroa. Infrakustannukset sisältävät kustannukset Helsingiltä 62,3 milj. euroa, Espoolta 2,5 milj. euroa, Vantaalta 1,1 milj. euroa, Keravalta 0,08 milj. euroa sekä Kirkkonummelta 0,1 milj. euroa.

Infrakuluihin sisältyy 50 % pääoman poistoista ja koroista sekä hallinto- ja ylläpitokulut täysimääräisinä. Pääomakorvauksen laskentaperusteena ennen vuotta 2010 käyttöön otetun infran osalta on käytetty omaisuuden tarkistettua käypää arvoa. Uuden infran osalta laskentaperusteena on kirjanpitoarvo. Pääomalle laskettavan koron osalta on laskennallisena korkona käytetty infrasopimuksen mukaista viittä prosenttia.

HSL:n ja sen jäsenkuntien välinen sopimus joukkoliikenneinfran kustannusten korvaamisesta on ollut voimassa vuodesta 2010. Sopimuksen 8.2. kohdan mukaan vuonna 2012 tai sen jälkeen käyttöön otettavien, merkittävien joukkoliikenneinvestointien johdosta infrakulujen kohdistamisesta sovitaan kokonaan erikseen. Tällaisia uusia, merkittäviä joukkoliikenneinvestointeja ovat ainakin Länsimetro ja Kehärata. Talous- ja toimintasuunnitelmassa infrakustannusten jaossa on sovellettu voimassa olevan sopimuksen periaatteita. Neuvottelut jatkosopimuksesta ovat käynnissä ja kustannusjakoa korjataan uuden sopimuksen tultua voimaan.

Vuonna 2015 infrakuluja arvioidaan maksettavan yhteensä 72,9 milj. euroa. Vuonna 2016 joukkoliikenteen infrakustannukset nousevat merkittävästi länsimetron sekä kehäradan myötä ja niiden arvioidaan olevan yhteensä 124,4 milj. euroa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin on vuodelle 2014 varattu 1,0 milj. euroa. Vuoden 2015 varaus on 1,2 milj. euroa ja vuonna 2016 1,9 milj. euroa. Vuoden 2016 varaus sisältää uusien matkakorttien hankinnan, kun uusi lippu- ja informaatiojärjestelmä on käytössä.

Vuokrakulut vuonna 2014 ovat 3,8 milj. euroa. Sekä vuodelle 2015 että vuodelle 2016 on varattu 3,8 milj. euroa.

Muut kulut vuonna 2014 ovat 3,1 milj. euroa. Muihin kuluihin sisältyvät tarkastusmaksujen luottotappiot ja luottotappiovaraukset, joihin arvioidaan kirjattavan yhteensä 2,5 milj. euroa. Muihin kuluihin on varattu sekä vuodelle 2015 että vuodelle 2016 on varattu 3,3 milj. euroa.

Toimintakatteen vuonna 2014 arvioidaan olevan 2,0 milj. euroa alijäämäinen, eikä se riitä kattamaan rahoituskuluja, joita arvioidaan olevan 0,6 milj. euroa. Toimintakatteen alijäämäisyys johtuu jäsenkunnille kertyneen ylijäämän huomioon ottamisesta toimintatuloihin kirjattavien kuntaosuuksien määrässä.

Rahoitustuotot ja –kulut

HSL rahoittaa investointinsa lainanotolla rahoituslaitoksilta. HSL on toistaiseksi ollut velaton. Uusiin investointeihin arvioidaan vuonna 2014 tarvittavan lainaa 23 milj. euroa, vuonna 2015 40 milj. euroa ja vuonna 2016 12 milj. euroa, jolloin lainakanta vuoden 2016 lopussa olisi noin 65,4 milj. euroa. Lainakorkona laskennassa on käytetty 3 %.

Rahoituksen nettokulujen vuonna 2014 arvioidaan olevan 0,6 milj. euroa ja kasvavan vuosina 2015 ja 2016 niin, että varaus vuodelle 2015 on 1,1 milj. euroa ja vuodelle 2016 2,0 milj. euroa.

Vuosikate rahoituserien jälkeen on 2,6 milj. euroa alijäämäinen.

Suunnitelmapoistot vuonna 2014 ovat 7,6 milj. euroa ja ne kasvavat edellisvuoden ennusteeseen verrattuna 1,5 milj. eurolla (24,1 %). Suunnitelmapoistojen arvioidaan kasvavan vuosina 2015 ja 2016 erityisesti LIJ-hankkeen valmistuttua ja varaus vuodelle 2015 on 8,4 milj. euroa ja vuodelle 2016 13,8 milj. euroa. LIJ-hankkeen on arvioitu olevan kaikilta osin tuotantokäytössä 1.1.2016, josta lähtien poistot on hankkeen osalta laskettu täysimääräisinä.

Tilikauden 2014 alijäämäksi arvioidaan jäävän 10,2 milj. euroa, ja se voidaan kattaa edellisvuosien ylijäämästä.

2.4.4 Yli-/alijäämän käyttö

HSL:n tilinpäätöksen osoittama kuntakohtainen yli-/alijäämä otetaan huomioon seuraavien vuosien talousarvioissa.

Vuoden 2013 toisen osavuositarkastuksen ennusteen mukaista ylijäämää on käytettävissä 31.12.2013 yhteensä 30,6 milj. euroa, joka on taloussuunnitelmassa jaettu kolmelle tulevalle vuodelle 2014 – 2016.

Jäsenkunnille maksetaan korkoa kuntakohtaisesta ylijäämästä ja laskutetaan korkoa kuntakohtaisesta alijäämästä. Koron laskentaperusteena on kunkin tilinpäätösvuoden ensimmäisen ja viimeisen päivän kuntakohtaisen kumulatiivisen yli-/alijäämän keskiarvo. Korkona käytetään tilinpäätösvuoden ensimmäisen päivän vuoden euriborkorkoa. Koron määräytymispäivä on kunkin tilinpäätösvuoden ensimmäinen pankkipäivä ja maksupäivä tilinpäätösvuotta seuraavan vuoden kesäkuun 30. päivä. Korko kuntakohtaiselle yli-/alijäämälle sisältyy toiminta- ja taloussuunnitelmaan.

Kumulatiivinen yli-/alijäämä 31.12.2012 kunnittain ja käyttö 2014 - 2016:

1 000 €	Kumulat. yli-/alijäämä 31.12.2012	Käyttö ENN2013	Kumulat. yli-/alijäämä Ennuste 31.12.2013	Jako 3:lle suunnitelmavuodelle		
Espoo	8 884	962	9 846	3 282	3 282	3 282
Helsinki	8 520	3 312	11 832	3 944	3 944	3 944
Kauniainen	503	-82	421	140	140	140
Kerava	-456	101	-355	-118	-118	-118
Kirkkonummi	-506	252	-254	-85	-85	-85
Sipoo	504	454	958	319	319	319
Vantaa	6 140	2 041	8 181	2 727	2 727	2 727
Yhteensä	23 589	7 040	30 629	10 210	10 210	10 210

2.4.5 HSL:n peruspääoma

HSL:n peruspääoma on 1.1.2013 yhteensä 9,230 milj. euroa, joka jakaantuu jäsenkunnille seuraavasti: Helsinki 4,798 milj. euroa, Espoo 2,010 milj. euroa, Vantaa 1,625 milj. euroa, Kirkkonummi 0,300 milj. euroa, Kerava 0,278 milj. euroa, Sipoo 0,148 milj. euroa ja Kauniainen 0,071 milj. euroa.

Peruspääomalle ei esitetä maksettavaksi korkoa.

2.4.6 Investoinnit

HSL:n investointimenot vuonna 2014 ovat 22,7 milj. euroa, vuonna 2015 39,9 milj. euroa ja vuonna 2016 11,8 milj. euroa.

Suunnitelmakauden merkittävin investointi on LIJ-2014-hanke sekä nykyisen matkakorttijärjestelmän kehittäminen, joihin suunnitelmakauden 2014 – 2016 aikana käytetään yhteensä noin 63,2 milj. euroa. Määrärahavaraus vuodelle 2014 on 17,7 milj. euroa, vuodelle 2015 36,6 milj. euroa ja vuodelle 2016 8,9 milj. euroa.

Matkustajainformaatiolaitteisiin ja -järjestelmiin (mm. Reittiopas, aikataulu- ja infonäytöt, Helmi-laitteet) on varattu suunnitelmakaudelle 4,8 milj. euroa, mistä 2,0 milj. euroa vuodelle 2014, 1,4 milj. euroa vuodelle 2015 ja 1,4 milj. euroa vuodelle 2016.

Toimiala-IT:n kehityshankkeisiin on varattu suunnitelmakaudelle 2,8 milj. euroa. Merkittävin hanke on matkustajalaskentalaiteiden hankinta, johon on varattu suunnitelmakaudella yhteensä 0,6 milj. euroa. Toimiala-IT:n kehittämiseen on varattu 0,5 milj. euroa, joukkoliikennerekisterin (Jore) ohjelman kehittämiseen

on varattu suunnitelmakaudella yhteensä 0,4 milj. euroa ja liikenteen tietojen raportointikannan (L-info) kehittämiseen 0,4 milj. euroa.

Asiakassovellusten kehittämiseen on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 1,0 milj. euroa, joka pitää sisällään asiakasohjelmaan ja CRM-järjestelmään varatut määrärahat.

Talous-, hallinto- ja viestintäyksikön yleisiin IT-hankintoihin on varattu suunnitelmakaudelle 1,1 milj. euroa. Merkittävimpiä yksittäisiä hankkeita ovat MS-lisenssien hankinta, johon on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 0,4 milj. euroa sekä HSL.fi :in kehittäminen, johon on varattu suunnitelmakaudelle yhteensä 0,3 milj. euroa.

Muissa yhteisissä hankinnoissa on varattu suunnitelmakaudella 0,3 milj. euroa HSL:n toimitilojen remontointivaraukseen.

Suunnitelman mukaiset poistot

Investoinnit realisoituvat kuntaosuuksiin suunnitelman mukaisten poistojen kautta. Talousarviossa poistot ovat vuonna 2014 yhteensä 7,6 milj. euroa, 2015 8,4 milj. euroa ja 2016 13,8 milj. euroa. Poistot sisältyvät kuntaosuuksilaskennassa yleiskustannuksiin.

LIJ2014 –hankkeen työn osuuksista aloitettiin poistot hankkeen määrittelyvaiheen päätyttyä 1.7.2013 alkaen. Uusi lippu- ja informaatiojärjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain, tämän hetken suunnitelmien mukaan uusi järjestelmä on kokonaisuudessaan tuotantokäytössä 2016, jolloin hankkeet poistot alkavat täysimääräisinä 1.1.2016 alkaen. Poistoajat ovat HSL:n hyväksytyn poistosuunnitelman mukaiset. Poistoajat ovat LIJ2014 –hankkeen osalta pääosin 8 vuotta (laitteet ja muut aineelliset hankinnat) tai 5 vuotta (ohjelmat ja muut aineettomat hankinnat). Poistomenetelmänä on tasapoisto.

LIITE 1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma 2014 – 2016

1 €	TP	TA	ENN.	ERO ENN2013/TA2013		TA	ERO TAE2014/ENN2013		TS	ERO TS2015/TA2014		TS	ERO TS2016/TS2015	
	2012	2013	2013	Eur	%	2014	Eur	%	2015	Eur	%	2016	Eur	%
Toimintatuotot	564 840 309	587 982 840	587 792 573	-190 267	0,0 %	599 664 893	11 872 320	2,0 %	630 051 894	30 387 001	5,1 %	688 133 673	58 081 779	9,2 %
Myyntituotot	270 393 349	279 280 000	279 153 000	-127 000	0,0 %	293 596 000	14 443 000	5,2 %	299 709 000	6 113 000	2,1 %	310 326 000	10 617 000	3,5 %
Seutuliikenteen lipputulot	102 482 257	104 624 480	104 856 000	231 520	0,2 %	109 086 000	4 230 000	4,0 %	111 268 000	2 182 000	2,0 %	113 493 000	2 225 000	2,0 %
Lähiseutuliikenteen lipputulot (LS 2)	1 835 757	1 909 760	1 970 000	60 240	3,2 %	2 188 000	218 000	11,1 %	2 089 000	-99 000	-4,5 %	2 131 000	42 000	2,0 %
Lähiseutuliikenteen lipputulot (LS 3)	8 799 769	8 661 410	9 657 000	995 590	11,5 %	12 621 000	2 964 000	30,7 %	13 106 000	485 000	3,8 %	13 466 000	360 000	2,7 %
Helsingin sisäiset lipputulot	131 599 002	136 427 800	136 264 000	-163 800	-0,1 %	141 855 000	5 591 000	4,1 %	144 692 000	2 837 000	2,0 %	147 586 000	2 894 000	2,0 %
Espoon sisäiset lipputulot	14 104 679	14 701 000	14 385 000	-316 000	-2,1 %	14 936 000	551 000	3,8 %	15 235 000	299 000	2,0 %	15 540 000	305 000	2,0 %
Kauniaisten sisäiset lipputulot	87 813	94 000	100 000	6 000	6,4 %	103 000	3 000	3,0 %	105 000	2 000	1,9 %	107 000	2 000	1,9 %
Vantaan sisäiset lipputulot	9 864 077	10 330 880	10 052 000	-278 880	-2,7 %	10 465 000	413 000	4,1 %	10 674 000	209 000	2,0 %	10 887 000	213 000	2,0 %
Keravan ja Sipoon sisäiset lipputulot	471 913	664 670	604 000	-60 670	-9,1 %	630 000	26 000	4,3 %	643 000	13 000	2,1 %	656 000	13 000	2,0 %
Kirkkonummen sisäiset lipputulot	407 469	469 000	457 000	-12 000	-2,6 %	486 000	29 000	6,3 %	496 000	10 000	2,1 %	506 000	10 000	2,0 %
Kutsuplus-lipputulot	2 629	697 000	108 000	-589 000	-84,5 %	526 000	418 000	387,0 %	701 000	175 000	33,3 %	5 254 000	4 553 000	649,5 %
Lipputulot yhteensä	269 655 366	278 580 000	278 453 000	-127 000	0,0 %	292 896 000	14 443 000	5,2 %	299 009 000	6 113 000	2,1 %	309 626 000	10 617 000	3,6 %
Korttimaksut	737 983	700 000	700 000	0	0,0 %	700 000	0	0,0 %	700 000	0	0,0 %	700 000	0	0,0 %
Muut myyntituotot yhteensä	737 983	700 000	700 000	0	0,0 %	700 000	0	0,0 %	700 000	0	0,0 %	700 000	0	0,0 %
Kuntaosuudet	277 771 000	291 379 000	291 379 000	0	0,0 %	288 286 000	-3 093 000	-1,1 %	312 584 000	24 298 000	8,4 %	360 346 000	47 762 000	15,3 %
Korvaukset kunnilta	277 771 000	291 379 000	291 379 000	0	0,0 %	288 286 000	-3 093 000	-1,1 %	312 584 000	24 298 000	8,4 %	360 346 000	47 762 000	15,3 %
Muut myyntituotot	2 430 161	1 300 000	1 300 000	0	0,0 %	1 477 000	177 000	13,6 %	1 477 000	0	0,0 %	1 477 000	0	0,0 %
Muut myyntitulot	2 430 161	1 300 000	1 300 000	0	0,0 %	1 477 000	177 000	13,6 %	1 477 000	0	0,0 %	1 477 000	0	0,0 %
Työllistämistuki	8 079	0	0	0	-	8 079	8 079	-	8 079	0	0,0 %	8 079	0	0,0 %
Valtion tuki	5 608 884	6 105 460	6 067 000	-38 460	-0,6 %	6 275 000	208 000	3,4 %	6 211 000	-64 000	-1,0 %	5 950 500	-260 500	-4,2 %
EU-tuki	52 505	0	0	0	-	500	500	-	500	0	0,0 %	500	0	0,0 %
Muut tuet ja avustukset	150 302	350 450	389 643	39 193	11,2 %	310 468	-79 175	-20,3 %	310 469	1	0,0 %	139 498	-170 971	-55,1 %
Tuet ja avustukset	5 819 770	6 455 910	6 456 643	733	0,0 %	6 594 047	137 404	2,1 %	6 530 048	-63 999	-1,0 %	6 098 577	-431 471	-6,6 %
Rakennusten vuokrat	729 919	1 125 000	1 125 000	0	0,0 %	1 324 000	199 000	17,7 %	1 360 000	36 000	2,7 %	1 475 000	115 000	8,5 %
Koneiden ja laitteiden vuokrat	1 309 765	1 300 000	1 300 000	0	0,0 %	1 300 000	0	0,0 %	1 300 000	0	0,0 %	1 300 000	0	0,0 %
Vuokratuotot	2 039 684	2 425 000	2 425 000	0	0,0 %	2 624 000	199 000	8,2 %	2 660 000	36 000	1,4 %	2 775 000	115 000	4,3 %
Tarkastusmaksut	5 571 020	6 375 000	6 375 000	0	0,0 %	6 375 000	0	0,0 %	6 375 000	0	0,0 %	6 375 000	0	0,0 %
Muut tuotot	815 325	767 930	703 930	-64 000	-8,3 %	712 846	8 916	1,3 %	716 846	4 000	0,6 %	736 096	19 250	2,7 %
Muut toimintatuotot	6 386 345	7 142 930	7 078 930	-64 000	-0,9 %	7 087 846	8 916	0,1 %	7 091 846	4 000	0,1 %	7 111 096	19 250	0,3 %

LIITE 1 Tuloslaskelma

1 €	TP	TA	ENN.	ERO ENN2013/TA2013		TA	ERO TAE2014/ENN2013		TS	ERO TS2015/TA2014		TS	ERO TS2016/TS2015	
	2012	2013	2013	Eur	%	2014	Eur	%	2015	Eur	%	2016	Eur	%
Toimintakulut	-552 252 640	-586 525 230	-574 272 217	12 253 013	-2,1 %	-601 656 798	-27 384 581	4,8 %	-630 810 290	-29 153 492	4,8 %	-682 607 259	-51 796 969	8,2 %
Henkilöstökulut	-16 994 633	-17 124 603	-17 692 872	-568 269	3,3 %	-17 898 634	-205 762	1,2 %	-17 898 634	0	0,0 %	-17 898 634	0	0,0 %
Palvelujen ostot	-527 899 035	-561 275 007	-548 136 058	13 138 949	-2,3 %	-575 783 642	-27 647 584	5,0 %	-604 655 450	-28 871 808	5,0 %	-655 721 275	-51 065 825	8,4 %
Bussiliikenteen operointikustannukset	-296 585 355	-315 775 000	-305 742 000	10 033 000	-3,2 %	-320 139 000	-14 397 000	4,7 %	-323 751 000	-323 751 000	101,1 %	-293 740 000	30 011 000	-9,3 %
Junaliikenteen operointikustannukset	-64 255 053	-69 760 000	-67 078 000	2 682 000	-3,8 %	-76 078 000	-9 000 000	13,4 %	-88 292 000	-88 292 000	116,1 %	-90 435 000	-2 143 000	2,4 %
Metroluikenteen operointikustannukset	-24 320 211	-24 640 000	-25 470 000	-830 000	3,4 %	-27 994 000	-2 524 000	9,9 %	-33 127 000	-33 127 000	118,3 %	-48 336 000	-15 209 000	45,9 %
Raitioliikenteen operointikustannukset	-48 364 698	-50 120 000	-49 540 000	580 000	-1,2 %	-51 294 000	-1 754 000	3,5 %	-51 461 000	-51 461 000	100,3 %	-53 224 000	-1 763 000	3,4 %
Lauttaliikenteen operointikustannukset	-4 004 225	-4 335 000	-3 919 000	416 000	-9,6 %	-3 956 000	-37 000	0,9 %	-3 956 000	-3 956 000	100,0 %	-3 956 000	0	0,0 %
Kutsupl -operointikustannukset	-164 184	-1 469 000	-1 078 750	390 250	-26,6 %	-3 168 000	-2 089 250	193,7 %	-3 229 000	-3 229 000	101,9 %	-9 976 000	-6 747 000	209,0 %
Liikenteen operointikustannukset yhteensä	-437 693 726	-466 099 000	-452 827 750	13 271 250	-2,8 %	-482 629 000	-29 801 250	6,6 %	-503 816 000	-21 187 000	4,4 %	-499 667 000	4 149 000	-0,8 %
Bussiliikenteen infrapalvelut	-3 955 409	-3 847 000	-3 847 000	0	0,0 %	-3 417 000	430 000	-11,2 %	-4 109 000	-692 000	20,3 %	-4 946 000	-837 000	20,4 %
Junaliikenteen infrapalvelut	-2 321 954	-2 621 000	-2 621 000	0	0,0 %	-2 869 000	-248 000	9,5 %	-7 645 000	-4 776 000	166,5 %	-12 329 000	-4 684 000	61,3 %
Metroluikenteen infrapalvelut	-43 257 594	-42 966 000	-42 966 000	0	0,0 %	-40 029 000	2 937 000	-6,8 %	-41 163 000	-1 134 000	2,8 %	-87 047 000	-45 884 000	111,5 %
Raitioliikenteen infrapalvelut	-18 551 160	-19 558 000	-19 558 000	0	0,0 %	-19 544 000	14 000	-0,1 %	-19 690 000	-146 000	0,7 %	-19 823 000	-133 000	0,7 %
Lauttaliikenteen infrapalvelut	-239 028	-459 000	-459 000	0	0,0 %	-229 000	230 000	-50,1 %	-281 000	-52 000	22,7 %	-294 000	-13 000	4,6 %
Infrapalvelut yhteensä	-68 325 144	-69 451 000	-69 451 000	0	0,0 %	-66 088 000	3 363 000	-4,8 %	-72 888 000	-6 800 000	10,3 %	-124 439 000	-51 551 000	70,7 %
Lipunmyyntipalkkiot	-5 979 666	-5 612 000	-6 000 000	-388 000	6,9 %	-6 000 000	0	0,0 %	-6 000 000	0	0,0 %	-6 000 000	0	0,0 %
Toimistopalvelut	-273 606	-238 048	-238 148	-100	0,0 %	-288 048	-49 900	21,0 %	-289 048	-1 000	0,3 %	-290 048	-1 000	0,3 %
Pankkipalvelut	-38 732	-80 000	-70 000	10 000	-12,5 %	-55 000	15 000	-21,4 %	-55 000	0	0,0 %	-69 270	-14 270	25,9 %
IT-palvelut	-5 309 516	-6 549 701	-6 691 701	-142 000	2,2 %	-7 068 673	-376 972	5,6 %	-7 097 673	-29 000	0,4 %	-9 309 523	-2 211 850	31,2 %
Asiantuntijapalvelut	-2 605 473	-4 036 339	-4 355 854	-319 515	7,9 %	-4 992 682	-636 828	14,6 %	-4 891 182	101 500	-2,0 %	-4 962 182	-71 000	1,5 %
Painatukset	-1 054 738	-1 069 938	-1 041 638	28 300	-2,6 %	-882 793	158 845	-15,2 %	-981 793	-99 000	11,2 %	-1 547 793	-566 000	57,6 %
Ilmoitukset ja mainonta	-698 550	-1 006 050	-777 890	228 160	-22,7 %	-896 637	-118 747	15,3 %	-1 267 716	-371 079	41,4 %	-817 716	450 000	-35,5 %
Posti- ja telepalvelut (tietoliikennepalvelut)	-638 833	-868 380	-810 049	58 331	-6,7 %	-841 356	-31 307	3,9 %	-1 086 356	-245 000	29,1 %	-1 125 356	-39 000	3,6 %
Vakuutukset	-54 393	-53 351	-58 290	-4 939	9,3 %	-57 763	527	-0,9 %	-58 263	-500	0,9 %	-58 263	0	0,0 %
Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	-72 517	-90 000	-90 000	0	0,0 %	-84 660	5 340	-5,9 %	-87 479	-2 819	3,3 %	-87 479	0	0,0 %
Rakennusten rakentamis- ja kunnossapitopalv.	-32 210	-38 955	-50 955	-12 000	30,8 %	-50 204	751	-1,5 %	-48 749	1 455	-2,9 %	-48 749	0	0,0 %
Koneiden, kaluston ja laitt. rak.- ja kunn.pitopalv.	-2 180 910	-2 263 832	-2 264 832	-1 000	0,0 %	-2 260 168	4 664	-0,2 %	-2 260 788	-620	0,0 %	-3 433 788	-1 173 000	51,9 %
Staatteen informaation hoitopalvelut	-1 242 496	-1 650 000	-1 373 700	276 300	-16,7 %	-1 382 000	-8 300	0,6 %	-1 635 000	-253 000	18,3 %	-1 660 000	-25 000	1,5 %
Majoitus- ja ravitsemispalvelut	-106 773	-133 999	-134 563	-564	0,4 %	-139 311	-4 748	3,5 %	-140 311	-1 000	0,7 %	-140 311	0	0,0 %
Lounassetelit	-266 445	-273 572	-271 612	1 960	-0,7 %	-283 000	-11 388	4,2 %	-288 000	-5 000	1,8 %	-288 000	0	0,0 %
Matkustuspalvelut	-213 022	-221 323	-223 573	-2 250	1,0 %	-248 439	-24 866	11,1 %	-253 439	-5 000	2,0 %	-253 439	0	0,0 %
Kuljetuspalvelut/tavarakuljetukset	-176 259	-91 809	-182 796	-90 987	99,1 %	-192 633	-9 837	5,4 %	-192 633	0	0,0 %	-192 633	0	0,0 %
Terveyspalvelut	-321 651	-338 085	-340 085	-2 000	0,6 %	-347 500	-7 415	2,2 %	-356 500	-9 000	2,6 %	-356 500	0	0,0 %
Koulutuspalvelut	-210 863	-312 482	-312 340	142	0,0 %	-504 705	-192 365	61,6 %	-431 405	73 300	-14,5 %	-444 405	-13 000	3,0 %

LIITE 1 Tuloslaskelma

1 €	TP	TA	ENN.	ERO ENN2013/TA2013		TA	ERO TAE2014/ENN2013		TS	ERO TS2015/TA2014		TS	ERO TS2016/TS2015	
	2012	2013	2013	Eur	%	2014	Eur	%	2015	Eur	%	2016	Eur	%
Vartiointipalvelut	-125 136	-402 460	-278 372	124 088	-30,8 %	-263 038	15 334	-5,5 %	-263 038	0	0,0 %	-263 038	0	0,0 %
Muut palvelut	-278 379	-394 683	-290 910	103 773	-26,3 %	-228 032	62 878	-21,6 %	-267 077	-39 045	17,1 %	-266 782	295	-0,1 %
Muut palvelujen ostot yhteensä	-21 880 165	-25 725 007	-25 857 308	-132 301	0,5 %	-27 066 642	-1 209 334	4,7 %	-27 951 450	-884 808	3,3 %	-31 615 275	-3 663 825	13,1 %
Toimisto- ja atk-tarvikkeet	-79 717	-86 051	-105 066	-19 015	22,1 %	-91 357	13 709	-13,0 %	-91 357	0	0,0 %	-90 357	1 000	-1,1 %
Atk-ohjelmat	-8 101	-30 000	-31 000	-1 000	3,3 %	-28 919	2 081	-6,7 %	-28 919	0	0,0 %	-37 919	-9 000	31,1 %
Atk-laitteet	-40 042	-75 080	-76 580	-1 500	2,0 %	-99 635	-23 055	30,1 %	-199 635	-100 000	100,4 %	-95 135	104 500	-52,3 %
Matkakortit ja liput	-456 447	-396 105	-439 104	-42 999	10,9 %	-296 400	142 704	-32,5 %	-296 400	0	0,0 %	-1 089 400	-793 000	267,5 %
Kirjallisuus	-13 280	-18 363	-19 659	-1 296	7,1 %	-19 146	513	-2,6 %	-16 720	2 426	-12,7 %	-16 220	500	-3,0 %
Elintarvikkeet	-63 165	-55 411	-70 484	-15 073	27,2 %	-74 640	-4 156	5,9 %	-74 640	0	0,0 %	-82 714	-8 074	10,8 %
Vaatteisto	-53 660	-103 500	-105 830	-2 330	2,3 %	-123 654	-17 824	16,8 %	-125 928	-2 274	1,8 %	-134 928	-9 000	7,1 %
Lääkkeet ja hoitotarvikkeet	-3 227	-1 000	-2 000	-1 000	100,0 %	-625	1 375	-68,8 %	-625	0	0,0 %	-625	0	0,0 %
Siivous- ja puhdistusaineet	-17 561	-5 815	-7 815	-2 000	34,4 %	-13 000	-5 185	66,3 %	-13 000	0	0,0 %	-13 000	0	0,0 %
Poltto- ja voiteluaineet	-12 995	-16 481	-16 481	0	0,0 %	-15 224	1 257	-7,6 %	-15 224	0	0,0 %	-15 224	0	0,0 %
Lämmitys, sähkö ja vesi	-34 393	-50 525	-47 025	3 500	-6,9 %	-42 735	4 290	-9,1 %	-42 735	0	0,0 %	-42 735	0	0,0 %
Kalusto	-81 939	-73 715	-101 961	-28 246	38,3 %	-83 288	18 673	-18,3 %	-93 288	-10 000	12,0 %	-93 288	0	0,0 %
Rakennus- ja korjausmateriaali	-3 740	-15 000	-15 000	0	0,0 %	-16 298	-1 298	8,7 %	-16 298	0	0,0 %	-16 298	0	0,0 %
Muu materiaali	-94 212	-117 724	-217 147	-99 423	84,5 %	-132 974	84 173	-38,8 %	-158 957	-25 983	19,5 %	-158 957	0	0,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-962 477	-1 044 770	-1 255 152	-210 382	20,1 %	-1 037 895	217 257	-17,3 %	-1 173 726	-135 831	13,1 %	-1 886 800	-713 074	60,8 %
Rakennusten ja huoneistojen vuokrat	-2 014 597	-2 491 700	-2 401 700	90 000	-3,6 %	-1 974 000	427 700	-17,8 %	-2 032 000	-58 000	2,9 %	-2 062 000	-30 000	1,5 %
Koneiden, laitteiden ja autojen vuokrat	-1 399 310	-1 452 888	-1 439 888	13 000	-0,9 %	-1 516 760	-76 872	5,3 %	-1 516 760	0	0,0 %	-1 516 760	0	0,0 %
Koneiden, laitteiden ja autojen leasing	-61 853	-194 813	-194 813	0	0,0 %	-238 102	-43 289	22,2 %	-206 845	31 257	-13,1 %	-206 845	0	0,0 %
Muut vuokrat	-67 150	-38 219	-77 877	-39 658	103,8 %	-66 080	11 797	-15,1 %	-67 080	-1 000	1,5 %	-55 150	11 930	-17,8 %
Vuokratulot	-3 542 910	-4 177 620	-4 114 278	63 342	-1,5 %	-3 794 942	319 336	-7,8 %	-3 822 685	-27 743	0,7 %	-3 840 755	-18 070	0,5 %
Väliilliset verot	-1 447	-2 386	-2 128	258	-10,8 %	-7 089	-4 961	233,1 %	-7 089	0	0,0 %	-7 089	0	0,0 %
Välittömät verot	0	0	0	0	-	-12 000	-12 000	-	-30 000	-18 000	150,0 %	-30 000	0	0,0 %
Jäsen- ja vuosimaksut	-45 103	-10 034	-74 900	-64 866	646,5 %	-46 736	28 164	-37,6 %	-46 736	0	0,0 %	-46 736	0	0,0 %
Lunastus-, perintä- ja lupamaksut	-309 025	-171 135	-177 642	-6 507	3,8 %	-260 224	-82 582	46,5 %	-260 224	0	0,0 %	-260 224	0	0,0 %
Luottokortti- ym. provisiot	-289 669	-200 100	-300 100	-100 000	50,0 %	-300 113	-13	0,0 %	-300 223	-110	0,0 %	-300 223	0	0,0 %
Luottotappiot myyntisaamisista	-2 034	0	0	0	-	0	0	-	0	0	-	-500 000	-500 000	-
Luottotappiovaraukset	-2 200 000	-2 500 000	-2 500 000	0	0,0 %	-2 500 000	0	0,0 %	-2 500 000	0	0,0 %	-2 000 000	500 000	-20,0 %
Muut kulut	-6 307	-19 575	-19 087	488	-2,5 %	-15 523	3 564	-18,7 %	-115 523	-100 000	644,2 %	-115 523	0	0,0 %
Muut kulut	-2 853 584	-2 903 230	-3 073 857	-170 627	5,9 %	-3 141 685	-67 828	2,2 %	-3 259 795	-118 110	3,8 %	-3 259 795	0	0,0 %

LIITE 1 Tuloslaskelma

1 €	TP	TA	ENN.	ERO ENN2013/TA2013		TA	ERO TAE2014/ENN2013		TS	ERO TS2015/TA2014		TS	ERO TS2016/TS2015	
	2012	2013	2013	Eur	%	2014	Eur	%	2015	Eur	%	2016	Eur	%
Toimintakate	12 587 669	1 457 610	13 520 356	12 062 746	827,6 %	-1 991 905	-15 512 261	-114,7 %	-758 396	1 233 509	-61,9 %	5 526 414	6 284 810	-828,7 %
Rahoitustuotot ja -kulut	136 758	-70 000	-330 000	-260 000	371,4 %	-585 000	-255 000	77,3 %	-1 050 000	-465 000	79,5 %	-1 981 000	-931 000	88,7 %
Vuosikate	12 724 427	1 387 610	13 190 356	11 802 746	850,6 %	-2 576 905	-15 767 261	-119,5 %	-1 808 396	768 509	-29,8 %	3 545 414	5 353 810	-296,1 %
Poistot	-5 457 845	-7 441 610	-6 150 168	1 291 442	-17,4 %	-7 632 095	-1 481 927	24,1 %	-8 400 604	-768 509	10,1 %	-13 754 414	-5 353 810	63,7 %
Tilikauden tulos	7 266 583	-6 054 000	7 040 188	13 094 188	-216,3 %	-10 209 000	-17 249 188	-245,0 %	-10 209 000	0	0,0 %	-10 209 000	0	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	7 266 583	-6 054 000	7 040 188	13 094 188	-216,3 %	-10 209 000	-17 249 188	-245,0 %	-10 209 000	0	0,0 %	-10 209 000	0	0,0 %

Toimintatuotot / Toimintakulut, %	102,3 %	100,2 %	102,4 %	0,021	2,1 %	99,7 %	-0,027	-2,6 %	99,9 %	0,002	0,2 %	100,8 %	0,009	0,9 %
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia, 1 000 eur	287 069 309	296 603 840	296 413 573	-190 267	-0,1 %	311 378 893	14 965 320	5,0 %	317 467 894	6 089 001	2,0 %	327 787 673	10 319 779	3,3 %
- ilman kuntaosuuksia, %	52,0 %	50,6 %	51,6 %	0,010	2,1 %	51,8 %	0,001	0,3 %	50,3 %	-0,014	-2,8 %	48,0 %	-0,023	-4,6 %
Toimintakate, %	2,2 %	0,2 %	2,3 %	0,021	827,9 %	-0,3 %	-0,026	-114,4 %	-0,1 %	0,002	-63,8 %	0,8 %	0,009	-767,2 %
Vuosikate, %	2,3 %	0,2 %	2,2 %	0,020	850,9 %	-0,4 %	-0,027	-119,1 %	-0,3 %	0,001	-33,2 %	0,5 %	0,008	-279,5 %
Vuosikate / Poistot, %	233,1 %	18,6 %	214,5 %	1,958	1050,2 %	-33,8 %	-2,482	-115,7 %	-21,5 %	0,122	-36,2 %	25,8 %	0,473	-219,7 %

Rahoituslaskelma 2014 – 2016

1 000 €		TP2012	TA 2013	ENN2013	TA 2014	TS 2015	TS 2016
Toiminnan rahavirta							
	Vuosikate	12 724	1 388	13 190	-2 577	-1 808	3 545
	Satunnaiset erät						
	Tulorahoituksen korjauserät						
Investointien rahavirta							
	Investointimenot	-13 255	-18 000	-16 377	-22 730	-39 850	-11 830
	Rahoitusosuudet investointimenoihin						
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot						
Toiminnan ja investointien rahavirta		-531	-16 612	-3 187	-25 307	-41 658	-8 285
Rahoituksen rahavirta							
	Lainakannan muutokset						
	Pitkäaikaisten lainojen lisäys		18 000		23 000	40 000	12 000
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys					-2 556	-7 000
	Lyhytaikaisten lainojen muutos						
	Oman pääoman muutokset	148					
	Muut maksuvalmiuden muutokset	9 172	2 000	2 000	5 000	5 000	5 000
Rahavarojen muutos		8 790	3 388	-1 187	2 693	786	1 715
	Rahavarat 31.12	50 845	44 913	44 913	47 606	48 392	50 108
	Rahavarat 1.1	42 054	41 526	50 845	44 913	47 606	48 392
Investointien tulorahoitus %		96,0 %	7,7 %	80,5 %	-11,3 %	-4,5 %	30,0 %
Kassan riittävyys, pv		33,6	27,8	28,6	28,9	28,1	26,9

Investointien tulosrahoitus-% lasketaan kaavasta = $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$.
Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.
Loppuosa tilikauden investoinneista katetaan joko omalla tai vieraalla pääomalla. Suunnitelmavuosina jäsenkunnille kertynyt ylijäämä, yhteensä 30,6 milj. euroa, otetaan huomioon kuntaosuuksia vähentävänä eränä. Jäsenkuntien yli(alijäämät on kirjattu omaan pääomaan. HSL rahoittaa tulevien vuosien investoinnit omaa ja vierasta pääomaa käyttäen.

Kassan riittävyys päivinä lasketaan kaavasta = $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$
Maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kuntayhtymän rahavaroilla.

LIITE 3 Investointierittely

Investoinnit 2014 - 2016 hankeryhmittäin

Hankeryhmä	TP2012	TA 2013	ENN2013	TA 2014	Muutos TAE2014/ENN2013		TS 2015	TS 2016
	€	€	€	€	€	%	€	€
Toimiala-IT	655 321	1 550 000	1 037 000	1 090 000	53 000	5,1 %	850 000	850 000
Asiakassovellukset ¹⁾	0	100 000	260 000	500 000	240 000	92,3 %	250 000	200 000
Matkakorttijärjestelmä	856 262	830 000	780 000	850 000	70 000	9,0 %	250 000	50 000
LIJ2014	10 067 963	12 534 000	11 724 000	17 705 000	5 981 000	51,0 %	36 643 000	8 930 000
Muut informaatiojärjestelmät	960 087	1 970 000	1 405 000	1 950 000	545 000	38,8 %	1 440 000	1 410 000
Muut IT-investoinnit	563 416	816 000	816 000	535 000	-281 000	-34,4 %	317 000	290 000
Muut yhteiset hankinnat	151 927	200 000	515 000	100 000	-415 000	-80,6 %	100 000	100 000
Investointimenot yhteensä	13 254 976	18 000 000	16 537 000	22 730 000	6 193 000	37,4 %	39 850 000	11 830 000

Suunnitelman mukaiset poistot	5 457 845	7 441 610	6 150 168	7 632 095	1 481 927	24,1 %	8 400 604	13 754 414
--------------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	---------------	------------------	-------------------

¹⁾Ryhmittelyä on muutettu niin, että Reittioppaan investoinnit on siirretty asiakasohjelmista informaatiojärjestelmiin.

LIITE 4 Kuntaosuudet

Kuntaosuusyhteenvedo 2012 – 2016

	TP2012	TA 2013	Muutos TA13/TP12		ENN2013	Muutos ENN13/TP12		TA 2014	Muutos TA14/ENN13		TS2015	Muutos TS15/TA14		TS2016	Muutos TS16/TS15	
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%
Operointikustannukset																
Helsinki	253,452	267,474	14,022	5,5 %	261,020	7,568	3,0 %	273,746	12,726	4,9 %	284,098	10,352	3,8 %	271,925	-12,173	-4,3 %
PKS	251,049	265,029	13,980	5,6 %	258,095	7,046	2,8 %	269,851	11,756	4,6 %	279,592	9,741	3,6 %	267,401	-12,191	-4,4 %
3. vyöhyke	2,404	2,176	-0,228	-9,5 %	2,655	0,251	10,5 %	3,360	0,705	26,6 %	3,706	0,346	10,3 %	3,724	0,018	0,5 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,269	0,269	-	0,270	0,270	100,0 %	0,535	0,265	98,1 %	0,800	0,265	49,5 %	0,800	0,000	0,0 %
Espoo	93,397	99,267	5,870	6,3 %	96,521	3,124	3,3 %	102,393	5,872	6,1 %	106,077	3,684	3,6 %	109,334	3,257	3,1 %
PKS	92,547	98,275	5,728	6,2 %	95,470	2,923	3,2 %	100,889	5,419	5,7 %	104,311	3,422	3,4 %	107,561	3,250	3,1 %
3. vyöhyke	0,850	0,859	0,009	1,1 %	0,918	0,068	8,0 %	1,235	0,317	34,5 %	1,362	0,127	10,3 %	1,369	0,007	0,5 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,133	0,133	-	0,133	0,133	100,0 %	0,269	0,136	102,3 %	0,404	0,135	50,2 %	0,404	0,000	0,0 %
Kauniainen	1,752	1,926	0,174	9,9 %	1,814	0,062	3,5 %	1,964	0,150	8,3 %	2,043	0,079	4,0 %	1,948	-0,095	-4,7 %
PKS	1,713	1,894	0,181	10,5 %	1,769	0,056	3,2 %	1,895	0,126	7,1 %	1,965	0,070	3,7 %	1,870	-0,095	-4,8 %
3. vyöhyke	0,039	0,031	-0,008	-20,0 %	0,044	0,005	13,5 %	0,066	0,022	50,0 %	0,073	0,007	10,6 %	0,073	0,000	0,0 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,001	0,001	-	0,001	0,001	100,0 %	0,003	0,002	200,0 %	0,005	0,002	66,7 %	0,005	0,000	0,0 %
Vantaa	72,575	78,554	5,979	8,2 %	75,288	2,713	3,7 %	79,910	4,622	6,1 %	84,837	4,927	6,2 %	82,503	-2,334	-2,8 %
PKS	70,879	77,133	6,254	8,8 %	73,468	2,589	3,7 %	77,800	4,332	5,9 %	82,438	4,638	6,0 %	80,094	-2,344	-2,8 %
3. vyöhyke	1,697	1,331	-0,366	-21,6 %	1,730	0,033	2,0 %	1,930	0,200	11,6 %	2,129	0,199	10,3 %	2,139	0,010	0,5 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,090	0,090	-	0,090	0,090	100,0 %	0,180	0,090	100,0 %	0,270	0,090	50,0 %	0,270	0,000	0,0 %
Kerava	6,462	6,763	0,301	4,7 %	6,990	0,528	8,2 %	8,407	1,417	20,3 %	9,253	0,846	10,1 %	9,343	0,090	1,0 %
PKS	1,035	1,011	-0,024	-2,4 %	1,068	0,033	3,2 %	1,120	0,052	4,9 %	1,212	0,092	8,2 %	1,262	0,050	4,1 %
3. vyöhyke	5,427	5,747	0,320	5,9 %	5,918	0,491	9,1 %	7,278	1,360	23,0 %	8,027	0,749	10,3 %	8,067	0,040	0,5 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,005	0,005	-	0,004	0,004	100,0 %	0,009	0,005	125,0 %	0,014	0,005	55,6 %	0,014	0,000	0,0 %
Kirkkonummi	7,437	7,665	0,228	3,1 %	7,852	0,415	5,6 %	10,145	2,293	29,2 %	11,101	0,956	9,4 %	11,442	0,341	3,1 %
PKS	1,301	1,319	0,018	1,4 %	1,343	0,042	3,2 %	1,418	0,075	5,6 %	1,474	0,056	3,9 %	1,767	0,293	19,9 %
3. vyöhyke	6,136	6,345	0,209	3,4 %	6,507	0,371	6,1 %	8,724	2,217	34,1 %	9,622	0,898	10,3 %	9,670	0,048	0,5 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,001	0,001	-	0,002	0,002	100,0 %	0,003	0,001	50,0 %	0,005	0,002	66,7 %	0,005	0,000	0,0 %
Sipoo	1,755	2,981	1,226	100,0 %	2,264	0,509	29,0 %	2,896	0,632	27,9 %	3,178	0,282	9,7 %	3,196	0,018	0,6 %
PKS	0,326	0,457	0,131	100,0 %	0,338	0,012	3,6 %	0,358	0,020	5,9 %	0,378	0,020	5,6 %	0,382	0,004	1,1 %
3. vyöhyke	1,429	2,523	1,094	100,0 %	1,926	0,497	34,8 %	2,537	0,611	31,7 %	2,798	0,261	10,3 %	2,812	0,014	0,5 %
Ympäristöbonus, bussi	0,000	0,001	0,001	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,001	0,001	100,0 %	0,002	0,001	100,0 %	0,002	0,000	0,0 %
Yhteensä	436,831	464,630	27,799	6,4 %	451,749	14,918	3,4 %	479,461	27,712	6,1 %	500,587	21,126	4,4 %	489,691	-10,896	-2,2 %

LIITE 4 Kuntaosuudet

	TP2012		Muutos TA13/TP12		ENN2013		Muutos ENN13/TP12		TA 2014		Muutos TA14/ENN13		TS2015		Muutos TS15/TA14		TS2016		Muutos TS16/TS15		
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		
Yleiskustannukset																					
Helsinki	26,312	29,417	3,105	11,8 %	29,775	3,463	13,2 %	31,139	1,364	4,6 %	32,575	1,436	4,6 %	39,590	7,015	21,5 %					
PKS	26,223	29,328	3,105	11,8 %	29,675	3,452	13,2 %	31,034	1,359	4,6 %	32,465	1,431	4,6 %	39,457	6,992	21,5 %					
3. vyöhyke	0,088	0,089	0,001	0,6 %	0,100	0,012	13,0 %	0,105	0,005	5,0 %	0,110	0,005	4,8 %	0,133	0,023	20,9 %					
Espoo	7,665	8,814	1,149	15,0 %	8,675	1,010	13,2 %	9,072	0,397	4,6 %	9,490	0,418	4,6 %	11,534	2,044	21,5 %					
PKS	7,625	8,771	1,146	15,0 %	8,629	1,004	13,2 %	9,024	0,395	4,6 %	9,440	0,416	4,6 %	11,473	2,033	21,5 %					
3. vyöhyke	0,041	0,043	0,002	6,0 %	0,046	0,005	13,4 %	0,048	0,002	4,3 %	0,050	0,002	4,2 %	0,061	0,011	22,0 %					
Kauniainen	0,131	0,153	0,022	17,1 %	0,147	0,016	12,5 %	0,153	0,006	4,1 %	0,160	0,007	4,6 %	0,195	0,035	21,9 %					
PKS	0,129	0,151	0,022	17,4 %	0,145	0,016	12,8 %	0,151	0,006	4,1 %	0,158	0,007	4,6 %	0,192	0,034	21,5 %					
3. vyöhyke	0,002	0,002	0,000	-6,1 %	0,002	0,000	-6,1 %	0,002	0,000	0,0 %	0,002	0,000	0,0 %	0,003	0,001	50,0 %					
Vantaa	5,226	5,966	0,740	14,2 %	5,916	0,690	13,2 %	6,185	0,269	4,5 %	6,470	0,285	4,6 %	7,864	1,394	21,5 %					
PKS	5,125	5,854	0,729	14,2 %	5,801	0,676	13,2 %	6,065	0,264	4,6 %	6,344	0,279	4,6 %	7,711	1,367	21,5 %					
3. vyöhyke	0,101	0,112	0,011	10,7 %	0,115	0,014	13,6 %	0,120	0,005	4,3 %	0,126	0,006	5,0 %	0,153	0,027	21,4 %					
Kerava	0,345	0,380	0,035	10,1 %	0,394	0,049	14,2 %	0,416	0,022	5,6 %	0,435	0,019	4,6 %	0,529	0,094	21,6 %					
PKS	0,106	0,112	0,006	5,9 %	0,121	0,015	14,4 %	0,126	0,005	4,1 %	0,132	0,006	4,8 %	0,160	0,028	21,2 %					
3. vyöhyke	0,239	0,268	0,029	12,0 %	0,273	0,034	14,1 %	0,290	0,017	6,2 %	0,303	0,013	4,5 %	0,369	0,066	21,8 %					
Kirkkonummi	0,345	0,377	0,032	9,1 %	0,391	0,046	13,2 %	0,410	0,019	4,9 %	0,428	0,018	4,4 %	0,521	0,093	21,7 %					
PKS	0,118	0,128	0,010	8,2 %	0,134	0,016	13,2 %	0,141	0,007	5,2 %	0,147	0,006	4,3 %	0,179	0,032	21,8 %					
3. vyöhyke	0,227	0,249	0,022	9,6 %	0,257	0,030	13,1 %	0,269	0,012	4,7 %	0,281	0,012	4,5 %	0,342	0,061	21,7 %					
Sipoo	0,080	0,135	0,055	100,0 %	0,089	0,009	11,5 %	0,088	-0,001	-1,1 %	0,092	0,004	4,5 %	0,111	0,019	20,7 %					
PKS	0,036	0,043	0,007	100,0 %	0,040	0,004	12,4 %	0,042	0,002	5,0 %	0,044	0,002	4,8 %	0,053	0,009	20,5 %					
3. vyöhyke	0,044	0,092	0,048	100,0 %	0,049	0,005	10,7 %	0,046	-0,003	-6,1 %	0,048	0,002	4,3 %	0,058	0,010	20,8 %					
Yhteensä	40,104	45,242	5,138	12,8 %	45,387	5,283	13,2 %	47,463	2,076	4,6 %	49,650	2,187	4,6 %	60,344	10,694	21,5 %					

KUNTAOSUUDET YHTEENSÄ ENNEN INFRAKULUJA, KUTSUPLUS-LIIKENTEEN KULUJA JA EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMIÄ SEKÄ ENNEN KUNTAOSUUKSISTA VÄHENNETTYJÄ TULOJA

Helsinki	279,764	296,891	17,127	6,1 %	290,795	11,031	3,9 %	304,885	14,090	4,8 %	316,673	11,788	3,9 %	311,515	-5,158	-1,6 %
Espoo	101,062	108,081	7,019	6,9 %	105,196	4,134	4,1 %	111,465	6,269	6,0 %	115,567	4,102	3,7 %	120,868	5,301	4,6 %
Kauniainen	1,883	2,079	0,196	10,4 %	1,961	0,078	4,1 %	2,117	0,156	8,0 %	2,203	0,086	4,1 %	2,143	-0,060	-2,7 %
Vantaa	77,802	84,520	6,718	8,6 %	81,204	3,402	4,4 %	86,095	4,891	6,0 %	91,307	5,212	6,1 %	90,367	-0,940	-1,0 %
Kerava	6,807	7,143	0,336	4,9 %	7,384	0,577	8,5 %	8,823	1,439	19,5 %	9,688	0,865	9,8 %	9,872	0,184	1,9 %
Kirkkonummi	7,782	8,042	0,260	3,3 %	8,243	0,461	5,9 %	10,555	2,312	28,0 %	11,529	0,974	9,2 %	11,963	0,434	3,8 %
Sipoo	1,835	3,116	1,281	100,0 %	2,353	0,518	28,2 %	2,984	0,631	26,8 %	3,270	0,286	9,6 %	3,307	0,037	1,1 %

LIITE 4 Kuntaosuudet

	TP2012		Muutos TA13/TP12		ENN2013		Muutos ENN13/TP12		TA 2014		Muutos TA14/ENN13		TS2015		Muutos TS15/TA14		TS2016		Muutos TS16/TS15		
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		
Yhteensä	476,935	509,872	32,937	6,9 %	497,136	20,201	4,2 %	526,924	29,788	6,0 %	550,237	23,313	4,4 %	550,035	-0,202	0,0 %					
Kuntaosuuksista vähennettävät lipputulot																					
Helsinki	162,403	168,338	5,935	3,7 %	167,892	5,489	3,4 %	175,127	7,235	4,3 %	178,629	3,502	2,0 %	182,203	3,574	2,0 %					
PKS	160,342	166,354	6,012	3,7 %	165,635	5,293	3,3 %	172,766	7,131	4,3 %	176,221	3,455	2,0 %	179,747	3,526	2,0 %					
3. vyöhyke	2,062	1,984	-0,078	-3,8 %	2,257	0,195	9,5 %	2,361	0,104	4,6 %	2,408	0,047	2,0 %	2,456	0,048	2,0 %					
Espoo	55,172	56,135	0,963	1,7 %	56,509	1,337	2,4 %	58,971	2,462	4,4 %	60,150	1,179	2,0 %	61,353	1,203	2,0 %					
PKS	53,496	54,506	1,010	1,9 %	54,659	1,163	2,2 %	57,807	3,148	5,8 %	58,963	1,156	2,0 %	60,142	1,179	2,0 %					
3. vyöhyke	1,675	1,629	-0,046	-2,8 %	1,850	0,175	10,4 %	1,164	-0,686	-37,1 %	1,187	0,023	2,0 %	1,211	0,024	2,0 %					
Kauniainen	1,362	1,420	0,058	4,2 %	1,403	0,041	3,0 %	1,466	0,063	4,5 %	1,496	0,030	2,0 %	1,526	0,030	2,0 %					
PKS	1,301	1,361	0,060	4,6 %	1,336	0,035	2,7 %	1,425	0,089	6,7 %	1,454	0,029	2,0 %	1,483	0,029	2,0 %					
3. vyöhyke	0,061	0,059	-0,002	-2,9 %	0,067	0,006	10,2 %	0,041	-0,026	-38,8 %	0,042	0,001	2,4 %	0,043	0,001	2,4 %					
Vantaa	41,579	42,540	0,961	2,3 %	42,730	1,151	2,8 %	44,529	1,799	4,2 %	45,420	0,891	2,0 %	46,328	0,908	2,0 %					
PKS	40,296	41,281	0,985	2,4 %	41,315	1,019	2,5 %	43,626	2,311	5,6 %	44,499	0,873	2,0 %	45,389	0,890	2,0 %					
3. vyöhyke	1,282	1,259	-0,023	-1,8 %	1,415	0,133	10,3 %	0,903	-0,512	-36,2 %	0,921	0,018	2,0 %	0,939	0,018	2,0 %					
Kerava	3,923	3,890	-0,033	-0,9 %	4,198	0,275	7,0 %	5,282	1,084	25,8 %	5,388	0,106	2,0 %	5,495	0,107	2,0 %					
PKS	0,854	0,876	0,022	2,6 %	0,860	0,006	0,8 %	0,251	-0,609	-70,8 %	0,256	0,005	2,0 %	0,261	0,005	2,0 %					
3. vyöhyke	3,070	3,014	-0,056	-1,8 %	3,338	0,268	8,7 %	5,031	1,693	50,7 %	5,132	0,101	2,0 %	5,234	0,102	2,0 %					
Kirkkonummi	4,184	4,175	-0,009	-0,2 %	4,441	0,257	6,1 %	5,809	1,368	30,8 %	5,995	0,186	3,2 %	6,184	0,189	3,2 %					
PKS	1,481	1,485	0,004	0,3 %	1,483	0,002	0,2 %	0,460	-1,023	-69,0 %	0,469	0,009	2,0 %	0,479	0,010	2,1 %					
3. vyöhyke	2,704	2,690	-0,014	-0,5 %	2,958	0,254	9,4 %	5,349	2,391	80,8 %	5,526	0,177	3,3 %	5,705	0,179	3,2 %					
Sipoo	1,029	1,384	0,355	100,0 %	1,172	0,143	13,9 %	1,186	0,014	1,2 %	1,230	0,044	3,7 %	1,283	0,053	4,3 %					
PKS	0,368	0,316	-0,052	100,0 %	0,369	0,001	0,2 %	0,110	-0,259	-70,2 %	0,112	0,002	1,8 %	0,114	0,002	1,8 %					
3. vyöhyke	0,661	1,068	0,407	100,0 %	0,803	0,142	21,5 %	1,076	0,273	34,0 %	1,118	0,042	3,9 %	1,169	0,051	4,6 %					
Yhteensä	269,653	277,882	8,229	3,1 %	278,345	8,692	3,2 %	292,370	14,025	5,0 %	298,308	5,938	2,0 %	304,372	6,064	2,0 %					
Kuntaosuuksista vähennettävät valtiontuet																					
Helsinki	2,852	2,900	0,048	1,7 %	2,900	0,048	1,7 %	3,021	0,121	4,2 %	3,021	0,000	0,0 %	3,021	0,000	0,0 %					
Suurten kaupunkien tuki	2,852	2,900	0,048	1,7 %	2,900	0,048	1,7 %	3,021	0,121	4,2 %	3,021	0,000	0,0 %	3,021	0,000	0,0 %					
Espoo	1,209	1,230	0,021	1,7 %	1,230	0,021	1,7 %	1,285	0,055	4,5 %	1,285	0,000	0,0 %	1,285	0,000	0,0 %					
Suurten kaupunkien tuki	1,209	1,230	0,021	1,7 %	1,230	0,021	1,7 %	1,285	0,055	4,5 %	1,285	0,000	0,0 %	1,285	0,000	0,0 %					
Kauniainen	0,042	0,043	0,001	1,9 %	0,043	0,001	1,9 %	0,045	0,002	4,7 %	0,045	0,000	0,0 %	0,045	0,000	0,0 %					
Suurten kaupunkien tuki	0,042	0,043	0,001	1,9 %	0,043	0,001	1,9 %	0,045	0,002	4,7 %	0,045	0,000	0,0 %	0,045	0,000	0,0 %					
Vantaa	0,972	0,989	0,017	1,7 %	0,989	0,017	1,7 %	1,027	0,038	3,8 %	1,027	0,000	0,0 %	1,027	0,000	0,0 %					
Suurten kaupunkien tuki	0,972	0,989	0,017	1,7 %	0,989	0,017	1,7 %	1,027	0,038	3,8 %	1,027	0,000	0,0 %	1,027	0,000	0,0 %					
Kerava	0,166	0,168	0,002	1,5 %	0,168	0,002	1,5 %	0,173	0,005	3,0 %	0,173	0,000	0,0 %	0,173	0,000	0,0 %					

LIITE 4 Kuntaosuudet

	TP2012	TA 2013	Muutos TA13/TP12		ENN2013	Muutos ENN13/TP12		TA 2014	Muutos TA14/ENN13		TS2015	Muutos TS15/TA14		TS2016	Muutos TS16/TS15	
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%
Suurten kaupunkien tuki	0,166	0,168	0,002	1,5 %	0,168	0,002	1,5 %	0,173	0,005	3,0 %	0,173	0,000	0,0 %	0,173	0,000	0,0 %
Kirkkonummi	0,178	0,181	0,003	1,6 %	0,181	0,003	1,6 %	0,188	0,007	3,9 %	0,188	0,000	0,0 %	0,188	0,000	0,0 %
Suurten kaupunkien tuki	0,178	0,181	0,003	1,6 %	0,181	0,003	1,6 %	0,188	0,007	3,9 %	0,188	0,000	0,0 %	0,188	0,000	0,0 %
Sipoo	0,134	0,135	0,001	100,0 %	0,135	0,001	0,9 %	0,094	-0,041	-30,4 %	0,094	0,000	0,0 %	0,094	0,000	0,0 %
Suuren kaupunkien tuki	0,134	0,090	-0,044	100,0 %	0,135	0,001	0,9 %	0,094	-0,041	-30,4 %	0,094	0,000	0,0 %	0,094	0,000	0,0 %
Muut tuet	0,000	0,045	0,045	100,0 %	0,000	0,000	-	0,000	0,000	-	0,000	0,000	-	0,000	0,000	-
Yhteensä	5,553	5,646	0,093	1,7 %	5,646	0,093	1,7 %	5,833	0,187	3,3 %	5,833	0,000	0,0 %	5,833	0,000	0,0 %

KUNTAOSUUDET YHTEENSÄ ENNEN INRFAKULUJA, KUTSUPLUS-LIIKENTEN KULUJA JA EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMIÄ

Helsinki	114,508	125,653	11,145	9,7 %	120,003	5,495	4,8 %	126,737	6,734	5,6 %	135,023	8,286	6,5 %	126,291	-8,732	-6,5 %
Espoo	44,682	50,716	6,034	13,5 %	47,457	2,775	6,2 %	51,209	3,752	7,9 %	54,132	2,923	5,7 %	58,230	4,098	7,6 %
Kauniainen	0,478	0,616	0,138	28,7 %	0,515	0,037	7,6 %	0,606	0,091	17,7 %	0,662	0,056	9,2 %	0,572	-0,090	-13,6 %
Vantaa	35,251	40,991	5,740	16,3 %	37,485	2,234	6,3 %	40,539	3,054	8,1 %	44,860	4,321	10,7 %	43,012	-1,848	-4,1 %
Kerava	2,718	3,085	0,367	13,5 %	3,018	0,300	11,0 %	3,368	0,350	11,6 %	4,127	0,759	22,5 %	4,204	0,077	1,9 %
Kirkkonummi	3,420	3,686	0,266	7,8 %	3,621	0,201	5,9 %	4,558	0,937	25,9 %	5,346	0,788	17,3 %	5,591	0,245	4,6 %
Sipoo	0,672	1,597	0,925	100,0 %	1,046	0,374	55,6 %	1,704	0,658	62,9 %	1,946	0,242	14,2 %	1,930	-0,016	-0,8 %
Yhteensä	201,729	226,344	24,615	12,2 %	213,145	11,416	5,7 %	228,721	15,576	7,3 %	246,096	17,375	7,6 %	239,830	-6,266	-2,5 %

Infrakustannukset

Helsinki	59,018	59,897	0,879	1,5 %	59,902	0,884	1,5 %	57,246	-2,656	-4,4 %	60,799	3,553	6,2 %	80,151	19,352	31,8 %
PKS	58,989	59,867	0,878	1,5 %	59,872	0,883	1,5 %	57,227	-2,645	-4,4 %	60,767	3,540	6,2 %	80,119	19,352	31,8 %
3. vyöhyke	0,029	0,030	0,001	1,9 %	0,030	0,001	1,9 %	0,019	-0,011	-36,7 %	0,032	0,013	68,4 %	0,032	0,000	0,0 %
Espoo	4,904	5,010	0,106	2,2 %	4,961	0,057	1,2 %	4,647	-0,314	-6,3 %	5,661	1,014	21,8 %	32,288	26,627	470,4 %
PKS	4,887	4,983	0,096	2,0 %	4,933	0,046	0,9 %	4,632	-0,301	-6,1 %	5,634	1,002	21,6 %	32,261	26,627	472,6 %
3. vyöhyke	0,017	0,027	0,010	62,8 %	0,028	0,011	68,8 %	0,015	-0,013	-46,4 %	0,027	0,012	80,0 %	0,027	0,000	0,0 %
Kauniainen	0,100	0,105	0,005	5,2 %	0,104	0,004	4,2 %	0,103	-0,001	-1,0 %	0,154	0,051	49,5 %	0,274	0,120	77,9 %
PKS	0,099	0,104	0,005	4,9 %	0,103	0,004	3,9 %	0,102	-0,001	-1,0 %	0,153	0,051	50,0 %	0,273	0,120	78,4 %
3. vyöhyke	0,001	0,001	0,000	67,2 %	0,001	0,000	67,2 %	0,001	0,000	0,0 %	0,001	0,000	0,0 %	0,001	0,000	0,0 %
Vantaa	3,542	3,685	0,143	4,0 %	3,653	0,111	3,1 %	3,406	-0,247	-6,8 %	4,670	1,264	37,1 %	8,183	3,513	75,2 %
PKS	3,507	3,672	0,165	4,7 %	3,640	0,133	3,8 %	3,398	-0,242	-6,6 %	4,654	1,256	37,0 %	8,167	3,513	75,5 %
3. vyöhyke	0,035	0,013	-0,022	-63,0 %	0,013	-0,022	-63,0 %	0,008	-0,005	-38,5 %	0,016	0,008	100,0 %	0,016	0,000	0,0 %
Kerava	0,273	0,243	-0,030	-11,1 %	0,245	-0,028	-10,3 %	0,240	-0,005	-2,0 %	0,849	0,609	253,8 %	1,494	0,645	76,0 %
PKS	0,192	0,194	0,002	0,9 %	0,195	0,003	1,4 %	0,185	-0,010	-5,1 %	0,786	0,601	324,9 %	1,430	0,644	81,9 %
3. vyöhyke	0,081	0,049	-0,032	-39,5 %	0,050	-0,031	-38,2 %	0,055	0,005	10,0 %	0,063	0,008	14,5 %	0,064	0,001	1,6 %
Kirkkonummi	0,324	0,424	0,100	30,9 %	0,423	0,099	30,5 %	0,293	-0,130	-30,7 %	0,569	0,276	94,2 %	1,706	1,137	199,8 %
PKS	0,211	0,213	0,002	0,8 %	0,213	0,002	0,8 %	0,203	-0,010	-4,7 %	0,401	0,198	97,5 %	1,531	1,130	281,8 %

LIITE 4 Kuntaosuudet

	TP2012	TA 2013	Muutos TA13/TP12		ENN2013	Muutos ENN13/TP12		TA 2014	Muutos TA14/ENN13		TS2015	Muutos TS15/TA14		TS2016	Muutos TS16/TS15	
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%
3. vyöhyke	0,113	0,211	0,098	87,3 %	0,210	0,097	86,4 %	0,090	-0,120	-57,1 %	0,168	0,078	86,7 %	0,175	0,007	4,2 %
Sipoo	0,164	0,087	-0,077	100,0 %	0,163	-0,001	-0,7 %	0,153	-0,010	-6,1 %	0,186	0,033	21,6 %	0,343	0,157	84,4 %
PKS	0,161	0,084	-0,077	100,0 %	0,161	0,000	0,0 %	0,152	-0,009	-5,6 %	0,182	0,030	19,7 %	0,339	0,157	86,3 %
3. vyöhyke	0,003	0,003	0,000	100,0 %	0,002	-0,001	-34,8 %	0,001	-0,001	-50,0 %	0,004	0,003	300,0 %	0,004	0,000	0,0 %
Yhteensä	68,325	69,451	1,126	1,6 %	69,451	1,126	1,6 %	66,088	-3,363	-4,8 %	72,888	6,800	10,3 %	124,439	51,551	70,7 %
Kutsuplus-liikenteen kustannukset ja tulot																
Helsinki	0,361	1,213	0,852	235,9 %	1,253	0,892	247,0 %	2,618	1,365	108,9 %	2,702	0,084	3,2 %	4,252	1,550	57,4 %
Operointikustannukset	0,132	1,089	0,957	727,6 %	0,769	0,637	484,4 %	2,259	1,490	193,8 %	2,301	0,042	1,9 %	6,748	4,447	193,3 %
Yleiskustannukset	0,232	0,642	0,410	177,2 %	0,564	0,332	143,5 %	0,743	0,179	31,7 %	0,913	0,170	22,9 %	1,058	0,145	15,9 %
Lipputulot	0,002	0,518	0,516	24768,0 %	0,080	0,078	3740,6 %	0,384	0,304	380,0 %	0,512	0,128	33,3 %	3,554	3,042	594,1 %
Espoo	0,071	0,217	0,146	207,0 %	0,420	0,349	494,1 %	0,923	0,503	119,8 %	0,958	0,035	3,8 %	1,177	0,219	22,9 %
Operointikustannukset	0,026	0,195	0,169	656,7 %	0,267	0,241	936,0 %	0,785	0,518	194,0 %	0,801	0,016	2,0 %	1,868	1,067	133,2 %
Yleiskustannukset	0,045	0,115	0,070	153,5 %	0,178	0,133	292,4 %	0,259	0,081	45,5 %	0,318	0,059	22,8 %	0,293	-0,025	-7,9 %
Lipputulot	0,000	0,093	0,093	21181,5 %	0,025	0,025	5620,8 %	0,121	0,096	384,0 %	0,161	0,040	33,1 %	0,984	0,823	511,2 %
Kauniainen	0,010	0,007	-0,003	-32,0 %	0,044	0,034	327,2 %	0,109	0,065	147,7 %	0,114	0,005	4,6 %	0,097	-0,017	-14,9 %
Operointikustannukset	0,004	0,006	0,002	59,8 %	0,030	0,026	698,9 %	0,087	0,057	190,0 %	0,088	0,001	1,1 %	0,154	0,066	75,0 %
Yleiskustannukset	0,007	0,004	-0,003	-39,5 %	0,016	0,009	142,1 %	0,029	0,013	81,3 %	0,035	0,006	20,7 %	0,024	-0,011	-31,4 %
Lipputulot	0,000	0,003	0,003	4515,4 %	0,002	0,002	2976,9 %	0,007	0,005	250,0 %	0,009	0,002	28,6 %	0,081	0,072	800,0 %
Vantaa	0,007	0,143	0,136	1934,4 %	0,018	0,011	156,1 %	0,024	0,006	33,3 %	0,023	-0,001	-4,2 %	0,563	0,540	2347,8 %
Operointikustannukset	0,003	0,128	0,125	4900,0 %	0,009	0,006	251,6 %	0,026	0,017	188,9 %	0,027	0,001	3,8 %	0,894	0,867	3211,1 %
Yleiskustannukset	0,005	0,076	0,071	1586,6 %	0,010	0,005	121,9 %	0,009	-0,001	-10,0 %	0,011	0,002	22,2 %	0,140	0,129	1172,7 %
Lipputulot	0,000	0,061	0,061	164764,9 %	0,001	0,001	2602,7 %	0,011	0,010	1000,0 %	0,015	0,004	36,4 %	0,471	0,456	3040,0 %
Kerava	0,000	0,024	0,024	100,0 %	0,001	0,001	100,0 %	0,004	0,003	300,0 %	0,004	0,000	0,0 %	0,073	0,069	1725,0 %
Operointikustannukset	0,000	0,022	0,022	100,0 %	0,001	0,001	100,0 %	0,003	0,002	200,0 %	0,003	0,000	0,0 %	0,115	0,112	3733,3 %
Yleiskustannukset	0,000	0,013	0,013	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,001	0,001	100,0 %	0,001	0,000	0,0 %	0,018	0,017	1700,0 %
Lipputulot	0,000	0,011	0,011	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,060	0,060	#JAKO/0!
Kirkkonummi	0,001	0,027	0,026	1820,3 %	0,007	0,006	397,9 %	0,008	0,001	14,3 %	0,008	0,000	0,0 %	0,083	0,075	937,5 %
Operointikustannukset	0,001	0,024	0,023	4587,5 %	0,003	0,002	485,9 %	0,008	0,005	166,7 %	0,009	0,001	12,5 %	0,131	0,122	1355,6 %
Yleiskustannukset	0,001	0,014	0,013	1453,8 %	0,004	0,003	344,0 %	0,003	-0,001	-25,0 %	0,003	0,000	0,0 %	0,021	0,018	600,0 %
Lipputulot	0,000	0,011	0,011	157042,9 %	0,000	0,000	-100,0 %	0,003	0,003	100,0 %	0,004	0,001	33,3 %	0,069	0,065	1625,0 %
Sipoo	0,000	0,007	0,007	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,041	0,041	#JAKO/0!
Operointikustannukset	0,000	0,005	0,005	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,066	0,066	#JAKO/0!
Yleiskustannukset	0,000	0,003	0,003	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,010	0,010	#JAKO/0!
Lipputulot	0,000	0,001	0,001	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,000	0,000	100,0 %	0,035	0,035	#JAKO/0!
Yhteensä	0,451	1,638	1,187	263,6 %	1,743	1,292	286,9 %	3,686	1,943	111,5 %	3,809	0,123	3,3 %	6,286	2,477	65,0 %

LIITE 4 Kuntaosuudet

	TP2012	TA 2013	Muutos TA13/TP12		Muutos ENN13/TP12			Muutos TA14/ENN13			Muutos TS15/TA14			Muutos TS16/TS15		
			Eur	%	ENN2013	Eur	%	TA 2014	Eur	%	TS2015	Eur	%	TS2016	Eur	%
KUNTAOSUUDET YHTEENSÄ ENNEN EDELLISTEN TILIKAUSIEN YLI-/ALIJÄÄMIÄ																
Helsinki	173,888	186,763	12,875	7,4 %	181,158	7,270	4,2 %	186,601	5,443	3,0 %	198,524	11,923	6,4 %	210,694	12,170	6,1 %
Espoo	49,656	55,943	6,287	12,7 %	52,838	3,182	6,4 %	56,779	3,941	7,5 %	60,751	3,972	7,0 %	91,695	30,944	50,9 %
Kauniainen	0,589	0,728	0,139	23,7 %	0,663	0,074	12,7 %	0,818	0,155	23,4 %	0,930	0,112	13,7 %	0,943	0,013	1,4 %
Vantaa	38,800	44,819	6,019	15,5 %	41,156	2,356	6,1 %	43,969	2,813	6,8 %	49,553	5,584	12,7 %	51,758	2,205	4,4 %
Kerava	2,991	3,352	0,361	12,1 %	3,264	0,273	9,1 %	3,612	0,348	10,7 %	4,980	1,368	37,9 %	5,771	0,791	15,9 %
Kirkkonummi	3,745	4,137	0,392	10,5 %	4,051	0,306	8,2 %	4,859	0,808	19,9 %	5,923	1,064	21,9 %	7,380	1,457	24,6 %
Sipoo	0,836	1,691	0,855	100,0 %	1,209	0,373	44,6 %	1,857	0,648	53,6 %	2,132	0,275	14,8 %	2,314	0,182	8,5 %
Yhteensä	270,504	297,433	26,929	10,0 %	284,339	13,835	5,1 %	298,495	14,156	5,0 %	322,793	24,298	8,1 %	370,555	47,762	14,8 %

Edellisten tilikausien yli-/alijäämät

Helsinki	2,082	-2,293	-4,375	-	3,312	1,230	-	-3,944	-7,256	-	-3,944	0,000	-	-3,944	0,000	-
Espoo	2,644	-2,143	-4,787	-	0,962	-1,682	-	-3,282	-4,244	-	-3,282	0,000	-	-3,282	0,000	-
Kauniainen	0,041	-0,147	-0,188	-	-0,082	-0,123	-	-0,140	-0,058	-	-0,140	0,000	-	-0,140	0,000	-
Vantaa	1,250	-1,622	-2,872	-	2,041	0,791	-	-2,727	-4,768	-	-2,727	0,000	-	-2,727	0,000	-
Kerava	0,548	0,013	-0,535	-	0,101	-0,447	-	0,118	0,017	-	0,118	0,000	-	0,118	0,000	-
Kirkkonummi	0,197	0,166	-0,031	-	0,252	0,055	-	0,085	-0,167	-	0,085	0,000	-	0,085	0,000	-
Sipoo	0,504	-0,028	-0,532	-	0,454	-0,050	-	-0,319	-0,773	-	-0,319	0,000	-	-0,319	0,000	-
Yhteensä	7,267	-6,054	-13,321	-	7,040	-0,227	-	-10,209	-17,249	-	-10,209	0,000	-	-10,209	0,000	-

KUNTAOSUUDET KAIKKI YHTEENSÄ

Helsinki	175,970	184,470	8,500	4,8 %	184,470	8,500	4,8 %	182,657	-1,813	-1,0 %	194,580	11,923	6,5 %	206,750	12,170	6,3 %
Espoo	52,300	53,800	1,500	2,9 %	53,800	1,500	2,9 %	53,497	-0,303	-0,6 %	57,469	3,972	7,4 %	88,413	30,944	53,8 %
Kauniainen	0,630	0,581	-0,049	-7,8 %	0,581	-0,049	-7,8 %	0,678	0,097	16,7 %	0,790	0,112	16,5 %	0,803	0,013	1,6 %
Vantaa	40,050	43,197	3,147	7,9 %	43,197	3,147	7,9 %	41,242	-1,955	-4,5 %	46,826	5,584	13,5 %	49,031	2,205	4,7 %
Kerava	3,539	3,365	-0,174	-4,9 %	3,365	-0,174	-4,9 %	3,730	0,365	10,8 %	5,098	1,368	36,7 %	5,889	0,791	15,5 %
Kirkkonummi	3,942	4,303	0,361	9,2 %	4,303	0,361	9,2 %	4,944	0,641	14,9 %	6,008	1,064	21,5 %	7,465	1,457	24,3 %
Sipoo	1,340	1,663	0,323	100,0 %	1,663	0,323	24,1 %	1,538	-0,125	-7,5 %	1,813	0,275	17,9 %	1,995	0,182	10,0 %
Yhteensä	277,771	291,379	13,608	4,9 %	291,379	13,608	4,9 %	288,286	-3,093	-1,1 %	312,584	24,298	8,4 %	360,346	47,762	15,3 %

TP2012 = Tilinpäätös 2012; TA2013 = Talousarvio 2013; ENN2013 = Ennuste 2013 (osavuosisikatsaus 2/2013); TAE2014 = Lausuntopyyntö 2014; TA2014 = Talousarvio 2014; T2015 = Suunitelmavuosi 2015; TS2016 = Suunitelmavuosi 2016

LIITE 4 Kuntaosuudet

Kuntaosuudet euroa/asukas, ilman infrakustannuksia

	TP2012	TA2013	Muutos TA13/TP12		ENN2013	Muutos TA13/TP12		TA 2014	Muutos TA14/ENN13		TS2015	Muutos TS15/TA14		TS2016	Muutos TS16/TS15	
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%
Helsinki	194	206	13	6,5 %	206	13	6,5 %	208	1	0,7 %	222	14	6,7 %	210	-12	-5,4 %
Espoo	185	190	5	2,9 %	190	6	3,0 %	190	0	0,0 %	202	12	6,1 %	219	17	8,3 %
Kauniainen	60	53	-6	-10,2 %	54	-6	-10,0 %	65	11	20,5 %	71	7	10,6 %	59	-12	-16,8 %
Vantaa	178	192	15	8,2 %	193	15	8,3 %	184	-8	-4,3 %	205	21	11,4 %	199	-6	-3,1 %
Kerava	95	91	-4	-4,4 %	90	-4	-4,5 %	101	11	11,9 %	123	22	21,7 %	127	4	3,4 %
Kirkkonummi	96	103	7	7,2 %	103	7	7,2 %	124	21	19,9 %	145	21	16,9 %	153	9	5,9 %
Sipoo	63	84	21	100,0 %	80	17	27,6 %	74	-6	-7,7 %	87	13	17,5 %	88	1	1,5 %
Yhteensä	180	190	11	6,0 %	190	11	6,0 %	191	0	0,1 %	206	15	7,9 %	202	-3	-1,6 %

Kuntaosuudet euroa/asukas, yhteensä

	TP2012	TA2013	Muutos TA13/TP12		ENN2013	Muutos TA13/TP12		TA 2014	Muutos TA14/ENN13		TS2015	Muutos TS15/TA14		TS2016	Muutos TS16/TS15	
			Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%		Eur	%
Helsinki	291	305	14	4,8 %	305	14	4,8 %	302	-3	-1,0 %	322	20	6,5 %	342	20	6,3 %
Espoo	204	209	6	2,9 %	209	6	2,9 %	208	-1	-0,6 %	224	15	7,4 %	344	120	53,8 %
Kauniainen	71	65	-5	-7,8 %	65	-5	-7,8 %	76	11	16,7 %	89	13	16,5 %	90	1	1,6 %
Vantaa	195	210	15	7,9 %	210	15	7,9 %	201	-10	-4,5 %	228	27	13,5 %	239	11	4,7 %
Kerava	103	98	-5	-4,9 %	98	-5	-4,9 %	108	11	10,8 %	148	40	36,7 %	171	23	15,5 %
Kirkkonummi	105	115	10	9,2 %	115	10	9,2 %	132	17	14,9 %	160	28	21,5 %	199	39	24,3 %
Sipoo	72	89	17	100,0 %	89	17	24,1 %	82	-7	-7,5 %	97	15	17,9 %	106	10	10,0 %
Yhteensä	238	250	12	4,9 %	250	12	4,9 %	247	-3	-1,1 %	268	21	8,4 %	309	41	15,3 %

Asukasluvuna vertailussa on käytetty Tilastokeskuksen asukasluutilastoa 31.12.2012.

Asukasmäärät 31.12.2012: Helsinki 603 968, Espoo 256 824, Vantaa 205 312, Kirkkonummi 37 567, Kerava 34 491, Sipoo 18 739 ja Kauniainen 8 910, HSL-alue yhteensä 1 165 811.

Kuntaosuudet 2014

A. Kustannukset kunnittain								
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	269,851	100,889	1,895	77,800	1,120	1,418	0,358	453,331
- 3. vyöhyke	3,360	1,235	0,066	1,930	7,278	8,724	2,537	25,130
- Kutsuplus	2,259	0,785	0,087	0,026	0,003	0,008	0,000	3,168
- Ympäristöbonus, bussi	0,535	0,269	0,003	0,180	0,009	0,003	0,001	1,000
Yhteensä	276,005	103,178	2,051	79,936	8,410	10,153	2,896	482,629
%-jakautuma	57,2 %	21,4 %	0,4 %	16,6 %	1,7 %	2,1 %	0,6 %	100,0 %
Yleiskustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	31,034	9,024	0,151	6,065	0,126	0,141	0,042	46,583
- 3. vyöhyke	0,105	0,048	0,002	0,120	0,290	0,269	0,046	0,880
- Kutsuplus	0,743	0,259	0,029	0,009	0,001	0,003	0,000	1,044
Yhteensä	31,882	9,331	0,182	6,194	0,417	0,413	0,088	48,507
%-jakautuma	65,7 %	19,2 %	0,4 %	12,8 %	0,9 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	57,227	4,632	0,102	3,398	0,185	0,203	0,152	65,899
- 3. vyöhyke	0,019	0,015	0,001	0,008	0,055	0,090	0,001	0,189
- Kutsuplus	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Yhteensä	57,246	4,647	0,103	3,406	0,240	0,293	0,153	66,088
%-jakautuma	86,6 %	7,0 %	0,2 %	5,2 %	0,4 %	0,4 %	0,2 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	358,112	114,545	2,148	87,263	1,431	1,762	0,552	565,813
- 3. vyöhyke	3,484	1,298	0,069	2,058	7,623	9,083	2,584	26,199
- Kutsuplus	3,002	1,044	0,116	0,035	0,004	0,011	0,000	4,212
- Ympäristöbonus, bussi	0,535	0,269	0,003	0,180	0,009	0,003	0,001	1,000
Yhteensä	365,133	117,156	2,336	89,536	9,067	10,859	3,137	597,224
%-jakautuma	61,1 %	19,6 %	0,4 %	15,0 %	1,5 %	1,8 %	0,5 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	172,766	57,807	1,425	43,626	0,251	0,460	0,110	276,445
- 3. vyöhyke	2,361	1,164	0,041	0,903	5,031	5,349	1,076	15,925
- Kutsuplus	0,384	0,121	0,007	0,011	0,000	0,003	0,000	0,526
Yhteensä	175,511	59,092	1,473	44,540	5,282	5,812	1,186	292,896
%-jakautuma	59,9 %	20,2 %	0,5 %	15,2 %	1,8 %	2,0 %	0,4 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	185,346	56,738	0,723	43,637	1,180	1,302	0,442	289,368
- 3. vyöhyke	1,123	0,134	0,028	1,155	2,592	3,734	1,508	10,274
- Kutsuplus	2,618	0,923	0,109	0,024	0,004	0,008	0,000	3,686
- Ympäristöbonus, bussi	0,535	0,269	0,003	0,180	0,009	0,003	0,001	1,000
Yhteensä	189,622	58,064	0,863	44,996	3,785	5,047	1,951	304,328
%-jakautuma	62,3 %	19,1 %	0,3 %	14,8 %	1,2 %	1,7 %	0,6 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
- ed. vuosien yli-/alijäämä	3,944	3,282	0,140	2,727	-0,118	-0,085	0,319	10,209
- suurten kaupunkien tuki	3,021	1,285	0,045	1,027	0,173	0,188	0,094	5,833
- muut tuet	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Yhteensä	6,965	4,567	0,185	3,754	0,055	0,103	0,413	16,042
%-jakautuma	43,4 %	28,5 %	1,2 %	23,4 %	0,3 %	0,6 %	2,6 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
Yhteensä, (ilman Kutsuplus)	180,039	52,574	0,569	41,218	3,726	4,936	1,538	284,600
- Kutsuplus	2,618	0,923	0,109	0,024	0,004	0,008	0,000	3,686
Yhteensä	182,657	53,497	0,678	41,242	3,730	4,944	1,538	288,286
%-jakautuma	63,4 %	18,6 %	0,2 %	14,3 %	1,3 %	1,7 %	0,5 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
1)	42,0 %	46,3 %	32,0 %	47,1 %	38,2 %	43,2 %	57,1 %	43,8 %
2)	51,1 %	48,5 %	35,0 %	49,1 %	39,8 %	44,7 %	59,2 %	50,0 %
3)	40,7 %	43,4 %	25,8 %	43,9 %	39,5 %	44,0 %	46,4 %	41,8 %
4)	50,0 %	45,7 %	29,0 %	46,1 %	41,1 %	45,5 %	49,0 %	48,3 %

- 1) ilman infrakuluja ja 1/3-osaa edellisten vuosien yli-/alijäämästä
- 2) ilman 1/3-osaa edellisten vuosien yli-/alijäämästä (ml. infrakulut)
- 3) ilman infrakuluja (ml. 1/3-osa edellisten vuosien yli-/alijäämästä)
- 4) ml. infrakulut ja 1/3 osa edellisten vuosien yli-/alijäämästä

Kuntaosuudet 2015

A. Kustannukset kunnittain								
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	279,592	104,311	1,965	82,438	1,212	1,474	0,378	471,370
- 3. vyöhyke	3,706	1,362	0,073	2,129	8,027	9,622	2,798	27,717
- Kutsuplus	2,301	0,801	0,088	0,027	0,003	0,009	0,000	3,229
- Ympäristöbonus, bussi	0,800	0,404	0,005	0,270	0,014	0,005	0,002	1,500
Yhteensä	286,399	106,878	2,131	84,864	9,256	11,110	3,178	503,816
%-jakautuma	56,8 %	21,2 %	0,4 %	16,8 %	1,8 %	2,2 %	0,6 %	100,0 %
Yleiskustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	32,465	9,440	0,158	6,344	0,132	0,147	0,044	48,730
- 3. vyöhyke	0,110	0,050	0,002	0,126	0,303	0,281	0,048	0,920
- Kutsuplus	0,913	0,318	0,035	0,011	0,001	0,003	0,000	1,281
Yhteensä	33,488	9,808	0,195	6,481	0,436	0,431	0,092	50,931
%-jakautuma	65,8 %	19,3 %	0,4 %	12,7 %	0,9 %	0,8 %	0,2 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	60,767	5,634	0,153	4,654	0,786	0,401	0,182	72,577
- 3. vyöhyke	0,032	0,027	0,001	0,016	0,063	0,168	0,004	0,311
- Kutsuplus	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Yhteensä	60,799	5,661	0,154	4,670	0,849	0,569	0,186	72,888
%-jakautuma	83,4 %	7,8 %	0,2 %	6,4 %	1,2 %	0,8 %	0,3 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	372,824	119,385	2,276	93,436	2,130	2,022	0,604	592,677
- 3. vyöhyke	3,848	1,439	0,076	2,271	8,393	10,071	2,850	28,948
- Kutsuplus	3,214	1,119	0,123	0,038	0,004	0,012	0,000	4,510
- Ympäristöbonus, bussi	0,800	0,404	0,005	0,270	0,014	0,005	0,002	1,500
Yhteensä	380,686	122,347	2,480	96,015	10,541	12,110	3,456	627,635
%-jakautuma	60,7 %	19,5 %	0,4 %	15,3 %	1,7 %	1,9 %	0,6 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	176,221	58,963	1,454	44,499	0,256	0,469	0,112	281,974
- 3. vyöhyke	2,408	1,187	0,042	0,921	5,132	5,526	1,118	16,334
- Kutsuplus	0,512	0,161	0,009	0,015	0,000	0,004	0,000	0,701
Yhteensä	179,141	60,311	1,505	45,435	5,388	5,999	1,230	299,009
%-jakautuma	59,9 %	20,2 %	0,5 %	15,2 %	1,8 %	2,0 %	0,4 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	196,603	60,422	0,822	48,937	1,874	1,553	0,492	310,703
- 3. vyöhyke	1,440	0,252	0,034	1,350	3,261	4,545	1,732	12,614
- Kutsuplus	2,702	0,958	0,114	0,023	0,004	0,008	0,000	3,809
- Ympäristöbonus, bussi	0,800	0,404	0,005	0,270	0,014	0,005	0,002	1,500
Yhteensä	201,545	62,036	0,975	50,580	5,153	6,111	2,226	328,626
%-jakautuma	61,3 %	18,9 %	0,3 %	15,4 %	1,6 %	1,9 %	0,7 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- ed. vuosien ylijäämä	3,944	3,282	0,140	2,727	-0,118	-0,085	0,319	10,209
- valtionavut	3,021	1,285	0,045	1,027	0,173	0,188	0,094	5,833
- muut tuet							0,000	0,000
Yhteensä	6,965	4,567	0,185	3,754	0,055	0,103	0,413	16,042
%-jakautuma	43,4 %	28,5 %	1,2 %	23,4 %	0,3 %	0,6 %	2,6 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
Yhteensä, (ilman Kutsuplus)	191,878	56,511	0,676	46,803	5,094	6,000	1,813	308,775
- Kutsuplus	2,702	0,958	0,114	0,023	0,004	0,008	0,000	3,809
Yhteensä	194,580	57,469	0,790	46,826	5,098	6,008	1,813	312,584
%-jakautuma	62,2 %	18,4 %	0,3 %	15,0 %	1,6 %	1,9 %	0,6 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
1)	43,1 %	47,2 %	33,4 %	49,1 %	42,6 %	46,4 %	59,5 %	45,0 %
2)	52,1 %	49,7 %	37,5 %	51,6 %	47,2 %	48,9 %	61,7 %	51,4 %
3)	41,8 %	44,4 %	27,3 %	46,2 %	43,8 %	47,1 %	49,8 %	43,2 %
4)	51,1 %	47,0 %	31,9 %	48,8 %	48,4 %	49,6 %	52,5 %	49,8 %

- 1) ilman 1/3-osaa edellisten vuosien yli- /alijäämästä ja infrakuluja
 2) ilman 1/3-osaa edellisten vuosien yli- /alijäämästä (ml. infrakulut)
 3) ilman infrakuluja (ml. 1/3-osa edellisten vuosien yli- /alijäämästä)
 4) ml. infrakulut ja 1/3 osa edellisten vuosien yli- /alijäämästä

Kuntaosuudet 2016

A. Kustannukset kunnittain								
Operointikustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	267,401	107,561	1,870	80,094	1,262	1,767	0,382	460,337
- 3. vyöhyke	3,724	1,369	0,073	2,139	8,067	9,670	2,812	27,854
- Kutsuplus	6,748	1,868	0,154	0,894	0,115	0,131	0,066	9,976
- Ympäristöbonus, bussi	0,800	0,404	0,005	0,270	0,014	0,005	0,002	1,500
Yhteensä	278,673	111,202	2,102	83,397	9,458	11,573	3,262	499,667
%-jakautuma	55,8 %	22,3 %	0,4 %	16,7 %	1,9 %	2,3 %	0,7 %	100,0 %
Yleiskustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	39,457	11,473	0,192	7,711	0,160	0,179	0,053	59,225
- 3. vyöhyke	0,133	0,061	0,003	0,153	0,369	0,342	0,058	1,119
- Kutsuplus	1,058	0,293	0,024	0,140	0,018	0,021	0,010	1,564
Yhteensä	40,648	11,827	0,219	8,004	0,547	0,542	0,121	61,908
%-jakautuma	65,7 %	19,1 %	0,4 %	12,9 %	0,9 %	0,9 %	0,2 %	100,0 %
Infrakustannukset	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	80,119	32,261	0,273	8,167	1,430	1,531	0,339	124,120
- 3. vyöhyke	0,032	0,027	0,001	0,016	0,064	0,175	0,004	0,319
- Kutsuplus	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Yhteensä	80,151	32,288	0,274	8,183	1,494	1,706	0,343	124,439
%-jakautuma	64,4 %	25,9 %	0,2 %	6,6 %	1,2 %	1,4 %	0,3 %	100,0 %
Kustannukset yhteensä	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	386,977	151,295	2,335	95,972	2,852	3,477	0,774	643,682
- 3. vyöhyke	3,889	1,457	0,077	2,308	8,500	10,187	2,874	29,292
- Kutsuplus	7,806	2,161	0,178	1,034	0,133	0,152	0,076	11,540
- Ympäristöbonus, bussi	0,800	0,404	0,005	0,270	0,014	0,005	0,002	1,500
Yhteensä	399,472	155,317	2,595	99,584	11,499	13,821	3,726	686,014
%-jakautuma	58,2 %	22,6 %	0,4 %	14,5 %	1,7 %	2,0 %	0,5 %	100,0 %
B. Lipputulot kunnittain								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	179,747	60,142	1,483	45,389	0,261	0,479	0,114	287,615
- 3. vyöhyke	2,456	1,211	0,043	0,939	5,234	5,705	1,169	16,757
- Kutsuplus	3,554	0,984	0,081	0,471	0,060	0,069	0,035	5,254
Yhteensä	185,757	62,337	1,607	46,799	5,555	6,253	1,318	309,626
%-jakautuma	60,0 %	20,1 %	0,5 %	15,1 %	1,8 %	2,0 %	0,4 %	100,0 %
C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- PKS	207,230	91,153	0,852	50,583	2,591	2,998	0,660	356,067
- 3. vyöhyke	1,433	0,246	0,034	1,369	3,266	4,482	1,705	12,535
- Kutsuplus	4,252	1,177	0,097	0,563	0,073	0,083	0,041	6,286
- Ympäristöbonus, bussi	0,800	0,404	0,005	0,270	0,014	0,005	0,002	1,500
Yhteensä	213,715	92,980	0,988	52,785	5,944	7,568	2,408	376,388
%-jakautuma	56,8 %	24,7 %	0,3 %	14,0 %	1,6 %	2,0 %	0,6 %	100,0 %
Kuntaosuudesta tehtävät vähennykset								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
- ed. vuosien ylijäämä	3,944	3,282	0,140	2,727	-0,118	-0,085	0,319	10,209
- valtionavut	3,021	1,285	0,045	1,027	0,173	0,188	0,094	5,833
- muut tuet								0,000
Yhteensä	6,965	4,567	0,185	3,754	0,055	0,103	0,413	16,042
%-jakautuma	43,4 %	28,5 %	1,2 %	23,4 %	0,3 %	0,6 %	2,6 %	100,0 %
D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen								
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
Yhteensä, (ilman Kutsuplus)	202,498	87,236	0,706	48,468	5,816	7,382	1,954	354,060
- Kutsuplus	4,252	1,177	0,097	0,563	0,073	0,083	0,041	6,286
Yhteensä	206,750	88,413	0,803	49,031	5,889	7,465	1,995	360,346
%-jakautuma	57,4 %	24,5 %	0,2 %	13,6 %	1,6 %	2,1 %	0,6 %	100,0 %
Subventio% kunnittain	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
1)	40,9 %	48,3 %	28,8 %	47,7 %	42,7 %	46,8 %	58,3 %	43,8 %
2)	52,7 %	59,0 %	36,3 %	52,0 %	50,2 %	53,4 %	62,1 %	54,0 %
3)	39,6 %	45,6 %	22,8 %	44,7 %	43,9 %	47,5 %	48,8 %	42,0 %
4)	51,8 %	56,9 %	30,9 %	49,2 %	51,2 %	54,0 %	53,5 %	52,5 %

- 1) ilman 1/3-osaa edellisten vuosien yli- /alijäämästä ja infrakuluja
- 2) ilman 1/3-osaa edellisten vuosien yli- /alijäämästä (ml. infrakulut)
- 3) ilman infrakuluja (ml. 1/3-osa edellisten vuosien yli- /alijäämästä)
- 4) ml. infrakulut ja 1/3 osa edellisten vuosien yli- /alijäämästä

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUTASO

Ostoliikennesopimusten piirissä olevan bussi- ja raitioliikenteen osalta muutokset suunnitelmakaudella ovat seuraavat:

MUUTOKSET HELSINGIN SISÄISILLÄ LINJOILLA

Muutokset vuonna 2014

Linjat 7A ja 7B Senaatintori – Pasila – Senaatintori

Matkustajapaikkamäärältään tavallisia nivelraitiovaunua suurempien väliosavaunujen kokonaismäärä kasvaa vuonna 2014. Tämän seurauksena linjoilta 7A ja 7B korvataan tavalliset nivelvaunut suuremmilla Variotram- tai väliosavaunuilla ja vähennetään elokuussa 2014 raitiolinjoilta 7A ja 7B talviliikenteestä kaksi vaunupäivää. Ruuhka-aikoina vuoroväli pitenee 7-8 minuutista 8-10 minuuttiin.

Vaunupäivä- ja kustannusmuutokset:
-2 vp/talviarki
-75 000 € vuonna 2014 ja -160 000 € vuositasolla

Linja 14 Hernesaari – Kamppi – Pajamäki

Varaudutaan talviliikennekauden arkiliikenteessä ajoaikojen pidentymiseen ja Munkkivuori – Eira – välin parempaan tasavälilyykseen lisäämällä liikenteeseen yksi autopäivä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+1 ap/arki
+67 000 € vuonna 2014 ja +140 000 € vuositasolla

Linja 18 Eira - Kamppi - Munkkivuori

Varaudutaan talviliikennekauden arkiliikenteessä ajoaikojen pidentymiseen ja Munkkivuori – Eira – välin parempaan tasavälilyykseen lisäämällä liikenteeseen yksi autopäivä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+1 ap/arki
+67 000 € vuonna 2014 ja +140 000 € vuositasolla

Linja 20 Erottaja – Lauttasaari

Varaudutaan lisäämään lauantailiikenteeseen yksi auto kasvaneiden ajoaikojen vuoksi.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+1 ap/lauantai
+28 000 € vuonna 2014 ja +60 000 € vuositasolla

Linja 22 Sörnäinen (M) –Pasila – Suursuo / Linja 59 Herttoniemi (M) – Pasila – Pajamäki

Yhdistetään linjat 59:n varianteiksi reiteille Herttoniemi (M) – Pasila – Pajamäki ja Herttoniemi (M) – Pasila – Suursuo tarjoamaan lisää kapasiteettia kuormitetulle Herttoniemi – Pasila -osuudelle.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
Ei autopäivämuutoksia.
-11 000 € vuonna 2014 ja -24 000 € vuositasolla

Linja 51 Hakaniemi–Kallio–Maunula–Lassila–Malminkartano

Varaudutaan talviliikenteessä ajoaikojen pidennykseen lisäämällä liikenteeseen yksi autopäivä. Vuoroväliä on tällöin arkisin ruuhka-aikaan mahdollista tihentää nykyisestä 10–12 minuutista tasan 10 minuuttiin.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap / talviarki

+37 000 € vuonna 2014 ja +82 000 € vuositasolla

Linja 58 Itäkeskus (M) – Pasila – Munkkivuori / 58B Itäkeskus – Pasila - Meilahti

Varaudutaan talviliikennekauden arkiliikenteessä ajoaikojen pidentymiseen lisäämällä liikenteeseen kaksi autopäivää sekä talviliikenteen sunnuntailiikenteessä yksi autopäivä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+2 ap/arki

+1 ap/su

+100 000 € vuonna 2014 ja +210 000 € vuositasolla

Linjat 65A Lauttasaari – Rautatientori – Veräjälakso ja 21V Asema-aukio – Lauttasaari

Syysliikenteen 2014 alusta varaudutaan sunnuntailiikenteen pidentyneisiin ajoaikoihin lisäämällä sunnuntaihin yksi autopäivä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap / talvisunnuntai

+14 000 € vuonna 2014 ja +30 000 € vuositasolla

Linja 67 Rautatientori–Maunula–Pakila–Torpparinmäki

Linjan 67 ruuhka-ajan vuoroväliä tihennetään Torpparinmäen asuinalueen kasvun takia.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap/arki

+100 000 € vuonna 2014 ja +200 000 € vuositasolla

Linja 77A Jakomäki–Malmi–Siltämäki

Linjan 77A kesäliikenteen vuoroväli arkisin ja lauantaisin päiväliikenteessä tihennetään 50 minuutista 40 minuuttiin. Samalla tihennetään myös seutulinjat 577 vuoroväliä, jolloin linjat 77A ja 577 tarjoavat yhteisellä osuudellaan tasaisen 20 minuutin vuorovälin. Ruuhka-ajan liikennettä muutetaan siten, että sekä linja 77A että linja 577 ajavat 40 minuutin välein. Aiemmin ruuhka-aikaan on liikennöity pelkästään linjaa 577 25 minuutin vuorovälillä. Vuorovälin tihentämisellä parannetaan kasvavan Alppikylän asuinalueen yhteyksiä omaan aluekeskukseen Malmille sekä liityntäyhteyksiä junalle.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap/kesäarki, -1 ap/kesälauantai

+40 000 € vuositasolla

Muutokset vuonna 2015

Linja 45 Kamppi–Malminkartano–Honkasuo

Linjan 45 reittiä jatketaan Honkasuon asuinalueelle tieyhteyksien valmistuttua. Nykyisen arvion mukaan tieyhteydet valmistuvat vuoden 2015 aikana. Reitti tulee jatkumaan nykyiseltä Malminkartanon päätepysäkiltä pohjoisemmaksi Honkasuon alueelle.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap/arki

+284 000 € vuositasolla

Linja 54 Itäkeskus–Pitäjänmäki

Kehä I:n tason poikittaisliikenteen tarjontaa kehitetään vastaamaan poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelman 2012–2022 mukaista palvelutasoa.

Linjan 54 vuoroväliä tihennetään talviarkisin ruuhka-aikaan 8 minuuttiin.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+2 ap / talviarki

+160 000 € vuonna 2015 ja +375 000 € vuositasolla

Linja 58 Itäkeskus (M) – Pasila – Munkkivuori / 58B Itäkeskus – Pasila - Meilahti

Perustetaan runko- ja poikittaislinjastosuunnitelmien mukaisesti linjojen 58 ja 58B tilalle runkolinja 500 ("Jokeri 0") reitille Herttoniemi – Munkkivuori.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

-2 ap/arki (talvi), +2 ap/arki (kesä)

-1 ap/la (talvi)

-1 ap/su (talvi), -1 ap/su (kesä)

+92 000 € vuositasolla

Linja 57 Kontula–Latokartano–Käpylä–Munkkivuori–Munkkiniemi

Linjan 57 reittiä jatketaan poikittaislinjastosuunnitelman mukaisesti syksyllä 2015 Latokartanosta Kivikon uuden eritasoliittymän kautta Kontulaan.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+2 ap/arki, +1 ap/lauantai ja sunnuntai

+200 000 € vuonna 2014 ja +500 000 € vuositasolla

Linja 78 Vuosaaren satama–Vuosaari(M)–Mellunmäki(M)–Malmi

Linjan 78 tarjontaa vähennetään, kun poikittainen runkolinja 560 (Jokeri 2) aloittaa liikenteen reitillä Vuosaari–Malmi–Myyrämäki. Linjan 560 aloittamisen myötä muuhun linjastoon tulevien reitti- ja tarjontamuutosten tarkempi suunnittelu tehdään myöhemmin.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

-10 ap/arki, -2 ap/lauantai ja sunnuntai

-850 000 € vuonna 2015 ja -2,2 milj. € vuositasolla

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUTASO

Linja 80 Herttoniemi (M) – Roihuvuori – Roihupelto
Linja 82 Herttoniemi (M) – Roihuvuori – Itäkeskus (M)
Linja 83 Herttoniemi (M) – Tammisalo

Varaudutaan talviliikennekauden arkiliikenteessä kohteen ajoaikojen pidentymiseen lisäämällä liikenteeseen yksi ruuhka-autopäivä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+1 ap/arki
+81 000 € vuositasolla

Linja 80A Herttoniemi – Itäkeskus

Perustetaan poikittaislinjastosuunnitelman mukaisesti linja 80A korvaamaan linjan 58 muuttamista itäpäästään lyhennetyksi runkolinjaksi 500.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+3 ap
+ 613 000 vuositasolla

Pääradan ja Vantaankosken radan yhdistävän Kehäradan liikenne alkaa arviolta kesällä 2015. Vantaan suunnan bussiliikenne uudistuu Kehäradan käyttöönoton myötä. Linjastomuutoksista päätetään vuoden 2013 aikana. Suunnitelmien tavoitteena on sopeuttaa bussilinjasto ja Kehäradan tuoma uusi tarjonta keskenään sekä parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja kustannustehokkuutta. Suunnitelmissa bussiliikenteestä on pyritty löytämään Kehäradan vuosittaista liikennöintikustannusta vastaavat säästöt. Suunnitellussa linjastossa joitakin Helsingin sisäisiä linjoja jatketaan Vantaalle, jolloin linjat muuttuvat seutulinjaksi.

Muutokset vuonna 2016

Linja 43 Elielinaukio–Kannelmäki–Hakuninmaa–Kuninkaantammi
Linja 44 Elielinaukio–Kuninkaantammi

Linjan 43 reittiä jatketaan uudelle Kuninkaantammen asuinalueelle Suvuntien jatkeen kautta. Suvuntien jatkeen oletetaan valmistuvan vuonna 2016. Lisäksi perustaan uusi ruuhkalinja 44 Elielinaukio–Kuninkaantammi. Ruuhkalinjan perustamiselta ja valtaosalta kustannuslisäystä voidaan välttyä, jos Kuninkaantammen eritasoliittymä ja katuyhteys Hämeenlinnanväylälle on käytettävissä alueen bussiliikenteen alkaessa. Silloin Helsingistä Kivistöön menevän seutulinjain reitti voitaisiin siirtää kulkemaan Kuninkaantammen kautta.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+5 ap/arki, +1 ap/lauantai ja sunnuntai
+365 000 € vuonna 2014 ja +973 000 € vuositasolla

Metron liityntälinjat Itä-Helsingissä:

Linja 92 Itäkeskus (M) – Myllypuro
Linja 94 Itäkeskus (M) – Kontula (M) – Kontulankaari
Linja 95 Itäkeskus (M) – Mellunmäki (M) – Keinutie
Linja 96 Rastila (M) – Vuosaari (M) – Porslahdentie

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUTASO

Länsimetron aloittaessa metron haarojen (Vuosaari, Mellunmäki) vuoroväli tihenee arjen ja lauantain päivä- ja alkuillan liikenteessä 7,5 minuuttiin nykyisestä 10 minuutista. Liityntälinjojen vuoroväliä tihennetään vastaavasti 20 minuutista 15 minuuttiin.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+ 4 ap/lauantai

+ 306 000 € vuositasolla

MUUTOKSET ESPOON SISÄISILLÄ LINJOILLA JA ESPOON SUUNNAN SEUTULINJOILLA

Muutokset vuonna 2014

Linja 13 Tapiola-Suomenoja-Eestinlaakso

Lakkautetaan linja 13 pienistä matkustajamääristä ja linjan muuttuneesta roolista johtuen. Alun perin Eestinlaaksoa palvelemaan perustetun linjan 13 merkitys on vähentynyt, kun Eestinlaaksoon on tullut suora yhteys Helsinkiin linjalla 158 sekä suora yhteys Espoonlahteen ja Espoon keskukseen linjalla 46. Linjan tarjontaa on vähennetty ja viikonloppuliikenne lakkautettu jo kesästä 2013 alkaen.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

-2 ap / talviarki

- 150 000 € vuonna 2014 ja - 315 000 € vuositasolla

Linja 21 Leppävaara - Lahnus

Linja 26 Leppävaara - Jorvi

Linja 27 Leppävaara – Espoon keskus

Linja 29 Leppävaara - Kalajärvi

Linjojen ajoajat ovat kasvaneet, ja jotta nykyinen palvelutaso saadaan säilytettyä, on talviliikenteeseen varauduttava lisäämään yksi auto sekä arkeen että viikonloppuun.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap / arki/la/su

+93 000 € vuonna 2014 ja +197 000 € vuositasolla

Linja 102 Kamppi-Otaniemi

Linja 103 Kamppi-Otaniemi-Pohjois-Tapiola

Varaudutaan lisäämään kohteeseen ruuhka-auto syksystä 2014 alkaen johtuen linjojen 102 ja 103 suurista matkustajamääristä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap / talviarki

+57 000 € vuonna 2014 ja +120 000 € vuositasolla

Linja 107 Kamppi-Tapiola-Suurpelto

Linjan 107 päätepysäkki siirtyy kesällä 2014 n. 200 metriä pidemmälle Suurpellossa. Lisäksi kesäliikenteessä pidennetään arki-illan 30 min vuorovälin jatkumista kuten syksystä 2013 alkaen on toteutettu talviliikenteessä.

Varaudutaan Suurpellon kasvavan alueen palvelutason parantamiseen tihentämällä syksystä 2014 alkaen arjen päiväliikenteen ja alkuillan liikenteen vuoroväli 20 minuuttiin. Lisäksi tihennetään sunnuntain vuoroväli 30 minuuttiin.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap / su

+70 000 € vuonna 2014 ja +150 000 € vuositasolla

Linja 143 Kamppi-livisniemi-Soukka

Linja 145 Kamppi-livisniemi-Soukka-Suvisaaristo

Tämänhetkisen tiedon mukaan Riilahdentien linjausta muutetaan 2014 ja linjan 46 palvelu poistuu Hanikasta tielinjauksen muuttuessa. Varaudutaan muuttamaan linjan 145 perusreitti kulkemaan nykyisen N-reitin kaltaisesti Hanikan kautta Suvisaaristoon, jotta Hanikan palvelutaso saadaan turvattua. Samalla Soukanniemen palvelutason turvaamiseksi lisätään linjalle 143 A-vuoroja.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset
+ 20 000 € vuonna 2014

Linja 150 Kamppi-Kivenlahti/Saunalahti/Tillinmäki

Varaudutaan lisäämään yksi auto arjen ruuhkaan kasvaneiden ajoaikojen vuoksi.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset
+1 ap / arki
+81 000 € vuonna 2014 ja 171 000 € vuositasolla

Linja 165 Kamppi-Kivenlahti-Saunalahti-Kauklahti

Parannetaan ruuhkan vuoroväliä keskimäärin 10 minuuttiin Saunalahden kasvun vuoksi

Autopäivä- ja kustannusmuutokset
+1 ap / arki
+ 52 000€ vuonna 2014 ja 109 000€ vuositasolla

Linja 231 Elielinaukio – Vallikallio – Hämevaara/Järvenperä

Linja 247 Elielinaukio – Karamalmi – Lähderanta/Jupperi

Linja 248 Elielinaukio – Karakallio – Lähderanta/Jupperi

Linja 270 Elielinaukio – Espoon keskus – Kuurinniitty

Linjojen ajoajat ovat kasvaneet, ja jotta nykyinen palvelutaso saadaan säilytettyä, on talviliikenteeseen varauduttava lisäämään yksi auto sekä arkeen että lauantaihin.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:
+1 ap / arki/la
+ 67 000 € vuonna 2014 ja + 142 000 € vuositasolla

Linja 505 Verkkosaari – Puolarmetsä

Linja lyhennetään välille Verkkosaari – Kuitinmäki. Matkustajamäärät Kuitinmäen ja Puolarmetsän välillä ovat olleet erittäin vähäisiä ja välillä on korvaavia yhteyksiä. Reitin lyheneminen hyödynnetään tihentämällä vuoroväliä, jota jouduttiin pidentämään tammikuussa 2013 tulleen Tapiolan poikkeusreitin vuoksi.

Muutoksella ei ole kustannusvaikutuksia.

Linja 550 Itäkeskus – Oulunkylä – Huopalahti – Leppävaara – Tapiola – Westendinasema

Varaudutaan kesäliikenteessä matkustajamäärien kasvuun tihentämällä vuoroväliä arkisin ruuhka-aikaan kuuteen (6) minuuttiin.

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUTASO

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+3 ap / kesäarki

+40 000 € vuonna 2014 ja vuositasolla

Muutokset vuonna 2015

Linja 5 Leppävaara – Nihtisilta – Suurpelto – Matinkylä

Linja 533 Vanhakartano – Kauniainen – Mankkaa – Olari - Matinkylä

Linja 543 Leppävaara – Nihtisilta – Suurpelto – Olari – Kivenlahti

Espoon sisäisen poikittaisliikenteen tarjontaa kehitetään poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelman 2012–2022 mukaisesti, jolloin mm. Suurpellon kasvavan alueen palvelutaso Leppävaaran ja Matinkylän suuntiin paranee.

Linjalla 5 aloitetaan päivä- ja iltaliikenne arkisin 30 minuutin vuorovälillä.

Linjojen 533 ja 543 vuorovälejä tihennetään siten, että arkisin liikennöidään ruuhka- ja päiväliikenteessä 20 minuutin välein ja viikonloppuisin 30 minuutin välein.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+2 ap / talviarki ja lauantai

+4 ap / sunnuntai

+4 ap / kesäarki

+ 565 000 € vuonna 2015 ja + 1 590 000 € vuositasolla.

Linja 102 Kamppi-Otaniemi

Linja 103 Kamppi-Otaniemi-Pohjois-Tapiola

Varaudutaan lisäämään kohteeseen ruuhka-auto syksystä 2015 alkaen johtuen Aalto-yliopiston toiminnan keskittymisestä Otaniemeen.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap / talviarki

+50 000 € vuonna 2015 ja +130 000 € vuositasolla

Linja 121 Kamppi-Kuitinmäki/Puolarmetsä

Varaudutaan lisäämään kohteeseen ruuhka-auto syksystä 2015 alkaen suurten matkustajamäärien ja tulevan Holmanpuiston alueen kehittymisen myötä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+ 1 ap / arki

+50 000 € vuonna 2015 ja +130 000 € vuositasolla

Linja 20 Leppävaara – Karakallio – Järvenperä – Perusmäki

Varaudutaan jatkamaan nykyisin Järvenperään päättyvä linja Perusmäen kasvavalle asuinalueelle

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+ 3 ap / arki

+100 000 € vuonna 2015 ja +270 000 € vuositasolla

Linjat 85 Espoon keskus – Nuksionpää ja 81 Espoon keskus - Hirvisuo

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUTASO

Varaudutaan Nupurinkallion rakentuvan alueen palvelun luomiseen laajentamalla linjojen palvelualueetta reittimuutoksien ja vuoroja lisäämällä.

Autopäivä ja kustannusmuutokset:

+2 ap / arki ja +1 ap / la ja su

+150 000 € vuonna 2015 ja + 370 000 € vuositasolla

Linjat 42 Soukka – Jorvi ja 46 Hyljelahti – Espoon keskus

Varaudutaan lisäämään talveen yksi auto ajoaikojen kasvun takia

Autopäivä ja kustannusmuutokset:

+1 ap / arki/la/su

+ 100 000€ vuonna 2015 ja 250 000€ vuositasolla

Linja 132 Kamppi-Matinkylä-Friisilänaukio

Varaudutaan lisäämään yksi ruuhka-auto talveen suurten matkustajamäärien vuoksi

+1 ap / arki

+ 43 000 € vuonna 2015 ja 113 000 € vuositasolla

Linja 150 Kamppi – Kivenlahti / Saunalahti / Tillinmäki

Varaudutaan jatkamaan linja 150K Saunaniemeen.

Autopäivä ja kustannusmuutokset:

+1 ap / arki/la/su

+130 000 € vuonna 2015 ja +280 000 € vuositasolla

Linja 165 Kamppi-Kivenlahti-Saunalahti-Kauklahti

Muutetaan linjan 165 reittiä kulkemaan Vanttilan, Vantinportin ja Mankinjoen kautta Hansavalkamaan, kun uusi katuyhteys alueelle valmistuu. Tihennetään ruuhkan vuoroväliä keräilyalueen laajenemisen myötä

Autopäivä ja kustannusmuutokset:

+2 ap / arki

+1 ap / la/su

+157 000 € vuonna 2015 ja +420 000 € vuositasolla

Linja 550 Itäkeskus – Oulunkylä – Huopalahti – Leppävaara – Tapiola – Westendinasema

Varaudutaan matkustajamäärien kasvuun tihentämällä vuoroväli 10 minuuttiin sunnuntaisin noin klo 10–18 talviliikenteen alusta.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+4 ap / sunnuntai

+120 000 € vuonna 2015 ja +330 000 € vuositasolla

Linja 554 Itäkeskus – Malmi – Pukinmäki – Maunula – Leppävaara

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEEN PALVELUTASO

Kehä I:n tason poikittaisliikenteen tarjontaa kehitetään vastaamaan poikittaisliikenteen kehittämissuunnitelman 2012–2022 mukaista palvelutasoa.
Linjan 554 vuoroväliä tihennetään talviarkisin ruuhka-aikaan 10 minuuttiin ja päivä- sekä iltaliikenteessä 15 minuuttiin. Kesäarkisin liikennöidään 15 välein läpi päivän.

Linjan 554K vuoroväliä tihennetään sunnuntaisin 20 minuuttiin noin klo 11–18.
Lisäksi varaudutaan ajoaikojen pidennykseen.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+6 ap / talviarki ja +2 ap / kesäarki

+3 ap / talvisunnuntai ja +2 ap / kesäsunnuntai

+525 000 € vuonna 2015 ja +1 370 000 € vuositasolla

Matka-aikojen nopeuttamiseksi lakkautetaan Mankin seisake, jolla nousuja on ollut keskimäärin 0,7 / juna. Seisake lakkautetaan vasta sen jälkeen, kun korvaava liikenneyhteys on toteutettu. Korvaavana yhteytenä toimii linjan 18 jatkaminen Kaukalahdesta Lasilaaksoon. Linjan 18 aikataulut järjestetään niin, että Lasilaaksosta on mahdollisimman joustavat ja sujuvat liityntäyhteydet junaan ja junasta Kaukalahden ja Espoon keskustan asemille.

Muutokset vuonna 2016

Länsimetron vaikutukset bussilinjastoon

Länsimetro valmistuu arviolta vuoden 2016 alussa. Etelä-Espoon ja Lauttasaaren bussiliikenne uudistuu Länsimetron käyttöönoton myötä; linjastomuutokset suunnitellaan vuoden 2013 aikana ja päätetään vuoden 2014 aikana. Suunnitelmien tavoitteena on sopeuttaa bussilinjasto ja Länsimetron tuoma uusi tarjonta keskenään sekä parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja kustannustehokkuutta.

Alustaviin (vuoden 2008) suunnitelmiin perustuvat arviot kustannusmuutoksista:

Metron operointikustannukset +8,38 milj. euroa.

Bussien operointikustannukset -29,6 milj. euroa.

MUUTOKSET VANTAAN SISÄISILLÄ LINJOILLA JA VANTAAN SUUNNAN SEUTULINJOILLA

Muutokset vuonna 2014

Linja 577 Jakomäki–Malmi–Siltamäki–Tikkurila

Linjan 77A kesäliikenteen vuoroväli arkin ja lauantaisin päiväliikenteessä tihennetään 50 minuutista 40 minuuttiin. Samalla tihennetään myös seutulinja 577 vuoroväliä, jolloin linjat 77A ja 577 tarjoavat yhteisellä osuudellaan tasaisen 20 minuutin vuorovälin. Ruuhka-ajan liikennettä muutetaan siten, että sekä linja 77A että linja 577 ajavat 40 minuutin välein. Aiemmin ruuhka-aikaan on liikennöity pelkästään linjaa 577 25 minuutin vuorovälillä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+2 ap/kesälauantai

Ei merkittäviä kustannusvaikutuksia

Linja 519 Itäkeskus–Malmi–Lentoasema

Linja 615 Rautatientori–Lentoasema

Linjan 519 vuoroväliä tihennetään lauantain päiväliikenteessä 30 minuutista 20 minuuttiin sekä lauantain ja sunnuntain aamu- ja iltaliikenteessä 60 minuutista 30 minuuttiin, jotta Itäkeskuksen ja Malmin välisiä poikittaisyhteyksiä palvelevat linjat 519 ja 554K on mahdollista tahdistaa. Linjojen yhteinen vuoroväli lauantain päiväliikenteessä on 10 minuuttia sekä muulloin viikonloppuisin 15 minuuttia. Muutos parantaa myös yhteyksiä Vantaan kasvavalle Aviapolis-alueelle sekä liityntäyhteyksiä Aviapoliksen alueelta Malmin asemalle. Linjan 615 tarjontaa lisätään kesästä 2014 alkaen lentoliikenteen vilkkaimpiin ruuhkahuippuihin, jotta tarjonta vastaisi kysyntää.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+1 ap/arki, + 2 ap/la ja + 1 ap/su

+125 000 € vuonna 2014 ja +230 000 € vuositasolla

Muutokset vuonna 2015

Pääradan ja Vantaankosken radan yhdistävän Kehäradan liikenne alkaa arviolta kesällä 2015. Vantaan suunnan bussiliikenne uudistuu Kehäradan käyttöönoton myötä. Linjastomuutoksista päätetään vuoden 2013 aikana. Suunnitelmien tavoitteena on sopeuttaa bussilinjasto ja Kehäradan tuoma uusi tarjonta keskenään sekä parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja kustannustehokkuutta. Suunnitelmissa bussiliikenteestä on pyritty löytämään Kehäradan vuosittaista liikennöintikustannusta vastaavat säästöt.

Runkolinja 560 (Jokeri 2) Vuosaari–Malmi–Myyrmäki

Perustetaan uusi poikittainen runkolinja 560 Vuosaari–Malmi–Myyrmäki. Linjaa liikennöidään joka päivä tiheällä vuorovälillä ja laajoilla liikennöintiajoilla. Runkolinja 560 korvaa osittain Helsingin sisäistä linjaa 78 sekä parantaa poikittaisyhteyksiä Itä-, Koillis- ja Luoteis-Helsingin sekä Länsi-Vantaan välillä. Linja kulkee uuden Kuninkaantammen asuinalueen kautta ja Myyrmäen pääte pysäkki tulee sijaitsemaan uuden Honkasuon asuinalueen välittömässä läheisyydessä. Linjan vuoroväli on ruuhka-aikoina 8 minuuttia, arkin ja lauantaisin päiväliikenteessä 10 minuuttia sekä sunnuntaisin päiväliikenteessä 15 minuuttia.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+15 ap/arki, +12 ap/lauantai, +8 ap/sunnuntai

+2 milj. € vuonna 2015 ja +4,8 milj. € vuositasolla

Vantaan palvelulinjasto

Vantaalle perustetaan vuonna 2013 valmistuneen Vantaan palvelulinjastosuunnitelman mukaisesti seitsemän kutsuohjattavaa palvelulinjaa jotka liikennöivät arkisin noin 9-15. Liikennöinti alkaa syysliikenteen 2015 alussa. Linjat liikennöivät Hakunilan, Myyrmäen, Pähkinärinteen, Tikkurilan, Koivukylän, Korson ja Länsimäen alueilla. Nykyisenmuotoiset Vantaan palvelulinjat P16 ja P17 lakkautetaan. Palvelulinjaston uudistus luo liikennöintiin joustavuutta, sekä tuo palvelut lähemmäksi asukkaita.

Arvioidut liikennöintikustannukset ovat 100 000 € vuodessa linjaa kohden.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

+5 ap/arki

+185 000 € vuonna 2015 ja 500 000 € vuositasolla

Muutokset vuonna 2016

ei muutoksia

MUUTOKSET KERAVAN SISÄISILLÄ LINJOILLA JA KERAVAN SUUNNAN SEUTULINJOILLA

Muutokset vuonna 2014

Linja 8 Kaskela–Kytömaa–Keravan asema

Linjan 8 reittiä jatketaan Keravan asemalta Terveyskeskukselle. Muutos parantaa asiointiyhteyksiä Terveyskeskukselle sekä lisää vaihtoyhteyksiä pohjoisen suunnan junista Killan suuntaan. Linjan 8 bussi seisoo nykyisin Keravan asemalla lähtöjen välissä n. 20 min ja seisomisajasta maksetaan liikennöintikorvauksia n. 40 000 € vuodessa. Vain pienellä lisäkustannuksella seisomisaika voidaan muuttaa lipputuloja tuovaksi lisäpalveluksi.

Kustannusmuutokset:

+3 800 € vuonna 2014 ja +8 500 € vuositasolla

Linja 973 Päiväkumpu–Peijas–Keravan asema–Virrenkulma

Linjan ajoajat ovat kasvaneet, ja jotta nykyisen tasoiset vaihtoyhteydet saadaan säilytettyä ilman kustannuslisäystä, on kesäliikenteessä arjen vuoroväliä harvennettava 30 minuutista 60 minuuttiin.

Kesäliikenteessä linjan liikennöintiäikää laajennetaan siten, että liikenne aloitetaan Virrenkulmasta aamuisin jo klo 6. Muutoksella parannetaan Virrenkulman työmatkayhteyksiä.

Autopäivä- ja kustannusmuutokset:

-1 ap / arki (kesäliikenne)

-77 600 € vuonna 2014 ja -77 600 € vuositasolla

Muutokset vuonna 2015

ei muutoksia

Muutokset vuonna 2016

ei muutoksia

MUUTOKSET KIRKKONUMMEN SISÄISILLÄ LINJOILLA JA KIRKKONUMMEN SUUNNAN SEUTULINJOILLA

Muutokset vuonna 2014

Kirkkonummella siirrytään syksyllä HSL:n tilaamaan liikenteeseen.

Autopäivät ja kustannukset:

28 ap/arki ja yksi pienkalustoauto , 3 ap/lauantai, 3 ap/sunnuntai
2,36 milj. €/vuonna 2014 ja noin 6,1 milj. € vuositasolla

Kirkkonummen nykyisten U-linjojen nousukorvaukset vähenevät arviolta 4,6 milj. € vuositasolla

Muutokset vuonna 2015

ei muutoksia

Muutokset vuonna 2016

ei muutoksia

MUUTOKSET SIPOON SISÄISILLÄ LINJOILLA JA SIPOON SUUNNAN SEUTULINJOILLA

Muutokset vuonna 2014

Sipoossa siirrytään syksyllä 2014 HSL:n tilaamaan liikenteeseen.

Autopäivät ja kustannukset:

19 ap/arki, 4 ap lauantai, 3 ap/sunnuntai

noin 1,63 milj.€/vuonna 2014 ja noin 4,15 milj.€ vuositasolla

Sipoon nykyisten U-linjojen nousukorvaukset vähenevät arviolta 2,1 milj. € vuositasolla

Muutokset vuonna 2015

ei muutoksia

Muutokset vuonna 2016

ei muutoksia

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEN PALVELUTASO

Yhteenveto bussiliikenteen sopimuskilometreistä suunnitelmakaudella, ostoliikenne.

Seutulinjat PKS:

Seutulinjat PKS, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE Suunnitelmakausi		
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne, johon muutokset			37,645	37,645	37,645
- Muutos linjalla 147			0,358	0,756	0,756
- Muutos linjalla 150			-0,355	-0,748	-0,748
- Muutos linjalla 554			0,071	0,149	0,149
- Muutos linjalla 39			-0,209	-0,441	-0,441
- Muutos linjalla 514			0,284	0,599	0,599
- Muutos linjalla 519,520,615			-0,398	-0,840	-0,840
- Muutos linjalla 740			0,128	0,271	0,271
- Muutos linjalla 741,742			0,130	0,274	0,274
- Muutos linjalla 623			0,181	0,381	0,381
- Muutos linjalla 650,651,652			-0,173	-0,365	-0,365
- Muut muutokset			-0,086	-0,183	-0,183
- Muutokset vuonna 2015				0,846	2,251
- Muutokset vuonna 2016					-4,940
Muutokset yhteensä			-0,069	0,699	-2,836
Yhteensä	37,464	37,051	37,576	38,344	34,809

Helsingin sisäiset linjat:

Helsingin sisäiset linjat, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE Suunnitelmakausi		
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne, johon muutokset			31,986	31,986	31,986
- Muutos linjalla 39B, 39N, 45			0,048	0,101	0,101
- Muutos linjalla 58, 58B			-0,203	-0,430	-0,430
- Muutos linjalla 59			0,244	0,515	0,515
- Muutos linjalla 52, 57			-0,069	-0,145	-0,145
- Muutos linjalla 79			-0,659	-1,391	-1,391
- Muutos linjalla 39B,39N,45			-0,062	-0,130	-0,130
- Muutos linjalla 03N, 64N, 65N, 67N			-0,055	-0,116	-0,116
- Muutos linjalla 51, 56			0,640	1,351	1,351
- Muut muutokset			0,160	0,339	0,339
- Muutokset vuonna 2015				-0,455	-1,187
- Muutokset vuonna 2016					0,164
Muutokset yhteensä			0,044	-0,361	-0,929
Yhteensä	32,290	31,979	32,030	31,625	31,057

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEN PALVELUTASO

Espoon sisäiset linjat:

Espoon sisäiset linjat, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE	Suunnitelmakausi	
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne, johon muutokset			11,649	11,649	11,649
- Muutos linjalla 28,86,87,88			0,063	0,132	0,132
- Muut muutokset			0,022	0,047	0,047
- Muutokset vuonna 2015				0,219	0,599
- Muutokset vuonna 2016					0,000
Muutokset yhteensä			0,085	0,398	0,778
Yhteensä	11,809	11,606	11,734	12,047	12,427

Kauniaisten palvelulinja:

Kauniaisten palvelulinja, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE	Suunnitelmakausi	
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne			0,013	0,013	0,013
Yhteensä	0,013	0,013	0,013	0,013	0,013

Vantaan sisäiset linjat:

Vantaan sisäiset linjat, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE	Suunnitelmakausi	
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne, johon muutokset			9,750	9,750	9,750
- Muutos linjalla 61			-0,389	-0,822	-0,822
- Muutos linjalla 62			0,389	0,822	
- Muut muutokset			0,013	0,028	0,028
- Muutokset vuonna 2015				-0,346	-0,856
- Muutokset vuonna 2016					0,000
Muutokset yhteensä			0,013	-0,318	-1,650
Yhteensä	9,793	9,548	9,763	9,432	8,100

LIITE 5 JOUKKOLIIKENTEN PALVELUTASO

Keravan seutulinjat ja sisäiset linjat:

Keravan seutulinjat, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE	Suunnitelmakausi	
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne, johon muutokset			1,377	1,377	1,377
- linja 633			0,000	0,000	0,000
- linja 738			-0,005	-0,010	-0,010
- linja 973			-0,020	-0,040	-0,040
Muutokset yhteensä			-0,025	-0,050	-0,050
Yhteensä	1,379	1,353	1,352	1,327	1,327
Keravan sisäiset linjat, milj. sop.km	TA	Ennuste	TAE	Suunnitelmakausi	
	2013	2013	2014	2015	2016
Nykyliikenne, johon muutokset			0,201	0,201	0,201
- Muutos linjalla 5			-0,010	-0,023	-0,023
- Muutos linjalla 8			0,004	0,009	0,009
- Muutos linjalla 9			0,010	0,023	0,023
- Muutos linjalla 5T					0,000
- Muutos linjalla 8T					0,000
Muutokset yhteensä			0,004	0,009	0,009
Yhteensä	0,200	0,187	0,205	0,210	0,210

LIITE 6 KUNTAOSUUKSIEN LASKENTAPERUSTEET

HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE-KUNTAYHTYMÄÄ KOSKEVA PERUSSOPIMUS

HSL-liikenteen kulut ja tuotot kohdennetaan jäsenkunnille perussopimuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Kuntayhtymän eri tehtävistä aiheutuvat kulut kohdistetaan palvelujen käytön mukaisesti ja lipputulot kuntakohtaisen lipputulokertymän perusteella.

JOUKKOLIIKENTEEN KULUJEN JAKO

Perussopimuksessa jäsenkunnille jaettavat kulut on jaettu

- operointikuluihin (liikennöintikorvaukset)
- tilaajaorganisaation suunnittelu, hallinto- yms. kuluihin
- infrakuluihin

Liikenteen operointikulut

Operointikuluilla tarkoitetaan ostopalveluina hankittavan joukkoliikenteen liikenteenhoidon kustannuksia. Kuntien maksuosuudet operointikuluista määritellään liikennemuodoittain kunkin kunnan asukkaiden tekemien matkustajakilometrien perusteella.

Bussiliikenne

Kulut jaetaan kunnille linjastokohtaisesti (Helsingin sisäiset linjat, Espoon ja Kauniaisten sisäiset linjat, Vantaan sisäiset linjat, Keravan sisäiset linjat, seutulinjat PKS, seutulinjat Kerava, U-linjat PKS, U-linjat Kirkkonummi) kunnille kohdistettujen matkustajakilometrien perusteella.

Kunnille kohdistetut linjastokohtaiset matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja viimeisen käytettävissä olevien kuntakohtaisten keskimatkatietojen perusteella.

Nousuina käytetään lippulajeittain laskettuja vuositason nousuja, jotka on kohdistettu kunnille matkakortin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella.

Sisäisten linjojen ja U-linjojen osalta kuntakohtaiset keskimatkat perustuvat viimeisten lippulajitutkimusten mukaisiin linjastokohtaisiin keskimatkoihin Seutulinjojen osalta kunnittaiset keskimatkat lasketaan vuosittain linja/linjayhdistelmäkohtaisten nousujen ja viimeisten lippulajitutkimusten mukaisten linja/linjayhdistelmäkohtaisten keskimatkatietojen perusteella.

Vuositason nousujen ja keskimatkojen perusteella lasketaan linjastokohtaiset matkustajakilometrit kunnittain. Niistä lasketaan edelleen jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan kulut kunnille.

Junaliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytettävissä olevien lippulajitutkimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometrien perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan lippulajitutkimuksista saatavien nousujen ja keskimatkatietojen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen junaliikenteen jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan junaliikenteen kulut kunnille.

Metroliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippu-lajituskimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometriä perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajituskimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatiöjen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen metroliiikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan metroliiikenteen kulut kunnille.

Raitiovaunuliikenne

Kulut jaetaan kunnille viimeisten käytävissä olevien matkustajalaskentojen ja lippu-lajituskimusten pohjalta laskettujen kuntakohtaisten matkustajakilometriä perusteella.

Matkustajakilometrit kunnittain lasketaan matkustajalaskennoista saatavien nousujen ja lippulajituskimuksista saatujen kuntalaisuusjakautumien ja keskimatkatiöjen perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen raitiovaunuliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan raitiovaunuliikenteen kulut kunnille.

Lauttaliikenne

Kulut jaetaan kunnille kohdistettujen matkustajakilometriä perusteella.

Kunnille kohdistetut matkustajakilometrit lasketaan matkakorttijärjestelmästä saatavien nousujen ja kuntakohtaisten keskimatkatiöjen perusteella.

Nousuina käytetään lippulajeittain laskettuja vuositaso nousuja, jotka on kohdistettu kunnille matkakortin kuntalaisuustiedon ja lippulajin perusteella.

Kunnille kohdistetuista matkustajakilometreistä lasketaan edelleen lauttaliikenteen kustannusten jako-osuudet. Näillä jako-osuuksilla jaetaan lauttaliikenteen kulut kunnille.

Tilaaajaorganisaation suunnittelu, hallinto yms. kulut

Ko. kuluilla tarkoitetaan HSL- organisaation eri yksiköiden nettokuluja lukuun ottamatta operointikuluja.

Suunnittelu, hallinto yms. kulut kohdistetaan kunnille liikennemuodoittain/linjastoittain kuntien asukkaiden tekemien nousujen perusteella.

Kulut yhteensä kohdistetaan ensin eri liikennemuodoille/linjastoille sovitulla kertoimilla painotettujen nousujen jakautuman perusteella.

Eri liikennemuodoille/linjastoille kohdistetut yleiskustannukset yhteensä jaetaan edelleen kunnille matkustajakilometriä laskennassa käytettyjä kuntakohtaisten nousujen ja niistä laskettujen jako-osuuksien perusteella.

Infrakulut

Eri liikennemuodoille/linjastoille kohdistetut infrakustannukset yhteensä jaetaan kunnille matkustajakilometriä laskennassa käytettyjä kuntakohtaisten nousujen ja niistä laskettujen jako-osuuksien perusteella.

LIITE 6 KUNTAOSUUKSIEN LASKENTAPERUSTEET

Matkustajakilometrit operointikustannusten jakoon 2012

Matkustajakilometrit liikennemuodoittain ja kunnittain

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	387 015 795	9 810 854	214 221	10 264 470	879 629	503 397	208 151	408 896 517
Raitiovaunuliikenne	116 081 993	4 789 319	137 653	3 618 171	280 826	341 921	120 599	125 370 482
Metroliikenne	371 336 982	12 781 962	183 449	16 297 552	607 970	795 289	1 309 158	403 312 362
Lauttaliikenne	3 779 607	369 446	10 668	187 769	12 449	16 866	2 598	4 379 403
Seutulinjat PKS	185 441 968	188 018 042	2 145 677	94 581 291	1 361 810	2 368 720	391 154	474 308 662
Seutulinjat Kerava	2 086 125	136 036	6 029	3 822 097	3 742 408	4 338	42 923	9 839 956
Espoon sisäinen	4 857 562	86 413 723	965 774	987 678	47 575	621 254	6 451	93 900 017
Vantaan sisäinen	11 177 214	1 664 624	35 435	76 198 300	655 503	50 761	38 250	89 820 087
Keravan sisäinen	35 831	3 531	186	23 999	501 586	567	5 497	571 197
U-linjat PKS	3 110 961	2 411 966	54 264	1 510 872	47 890	24 569	52 064	7 212 586
U-linjat Knummi	2 714 083	1 773 677	51 205	356 817	17 075	20 631 983	23 088	25 567 928
U-linjat Sipoo	1 723 848	145 145	24 368	106 232	58 501	20 657	6 306 313	8 385 064
VR-lähiliikenne PKS	183 592 253	91 289 748	6 067 237	133 016 372	692 332	1 464 982	204 668	416 327 592
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	5 934 036	1 150 068	0	1 906 518	37 000 238	60 971	0	46 051 831
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	4 701 998	4 120 393	376 893	488 402	537 737	32 040 135	128 947	42 394 505
Yhteensä	1 283 590 256	404 878 534	10 273 059	343 366 540	46 443 529	58 946 410	8 839 861	2 156 338 189

Suhteellinen jakautuma

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	0,946489	0,023993	0,000524	0,025103	0,002151	0,001231	0,000509	1,000000
Raitiovaunuliikenne	0,925912	0,038201	0,001098	0,028860	0,002240	0,002727	0,000962	1,000000
Metroliikenne	0,920719	0,031692	0,000455	0,040409	0,001507	0,001972	0,003246	1,000000
Lauttaliikenne	0,863042	0,084360	0,002436	0,042875	0,002843	0,003851	0,000593	1,000000
Seutulinjat PKS	0,390973	0,396404	0,004524	0,199409	0,002871	0,004994	0,000825	1,000000
Seutulinjat Kerava	0,212006	0,013825	0,000613	0,388426	0,380327	0,000441	0,004362	1,000000
Espoon sisäinen	0,051731	0,920274	0,010285	0,010518	0,000507	0,006616	0,000069	1,000000
Vantaan sisäinen	0,124440	0,018533	0,000395	0,848343	0,007298	0,000565	0,000426	1,000000
Keravan sisäinen	0,062730	0,006182	0,000326	0,042015	0,878130	0,000993	0,009624	1,000000
U-linjat PKS	0,431324	0,334411	0,007524	0,209477	0,006640	0,003406	0,007218	1,000000
U-linjat Knummi	0,106152	0,069371	0,002003	0,013956	0,000668	0,806947	0,000903	1,000000
U-linjat Sipoo	0,205586	0,017310	0,002906	0,012669	0,006977	0,002464	0,752088	1,000000
VR-lähiliikenne PKS	0,440980	0,219274	0,014573	0,319499	0,001663	0,003519	0,000492	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	0,128856	0,024973	0,000000	0,041399	0,803448	0,001324	0,000000	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	0,110911	0,097192	0,008890	0,011520	0,012684	0,755761	0,003042	1,000000
Yhteensä	0,595265	0,187762	0,004764	0,159236	0,021538	0,027336	0,004099	1,000000

Suhteellinen jakautuma, jossa kuntalaisuusmuutos otettu huomioon

Kuntalaisuusmuutos -0,01160637 0,00496828 -0,00029776 0,00693585 0,000000

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K:nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	0,934883	0,028961	0,000226	0,032039	0,002151	0,001231	0,000509	1,000000
Raitiovaunuliikenne	0,925912	0,038201	0,001098	0,028860	0,002240	0,002727	0,000962	1,000000
Metroliikenne	0,920719	0,031692	0,000455	0,040409	0,001507	0,001972	0,003246	1,000000
Lauttaliikenne	0,851436	0,089328	0,002138	0,049811	0,002843	0,003851	0,000593	1,000000
Seutulinjat PKS	0,379367	0,401372	0,004226	0,206345	0,002871	0,004994	0,000825	1,000000
Seutulinjat Kerava	0,200400	0,018793	0,000315	0,395362	0,380327	0,000441	0,004362	1,000000
Espoon sisäinen	0,040125	0,925242	0,009987	0,017454	0,000507	0,006616	0,000069	1,000000
Vantaan sisäinen	0,112834	0,023501	0,000097	0,855279	0,007298	0,000565	0,000426	1,000000
Keravan sisäinen	0,051124	0,011150	0,000028	0,048951	0,878130	0,000993	0,009624	1,000000
U-linjat PKS	0,419718	0,339379	0,007226	0,216413	0,006640	0,003406	0,007218	1,000000
U-linjat Knummi	0,094546	0,074339	0,001705	0,020892	0,000668	0,806947	0,000903	1,000000
U-linjat Sipoo	0,205586	0,017310	0,002906	0,012669	0,006977	0,002464	0,752088	1,000000
VR-lähiliikenne PKS	0,440980	0,219274	0,014573	0,319499	0,001663	0,003519	0,000492	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	0,128856	0,024973	0,000000	0,041399	0,803448	0,001324	0,000000	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	0,110911	0,097192	0,008890	0,011520	0,012684	0,755761	0,003042	1,000000

Kuntalaisuuden muutostarkistusta ei ole tehty junaliikenteen eikä raitiovaunu- ja metroliikenteen osalta, koska matkustajien kuntalaisuus kysyttiin viimeisimmässä lippulajituskimyksissä.

LIITE 6 KUNTAOSUUKSIEN LASKENTAPERUSTEET

Nousut yleiskustannusten jakoon

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
--	----------	-------	------------	--------	--------	---------	-------	----------

Painot, joilla nousuja painotetaan:

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	
Raitiovaunuliikenne	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
Metrolinjakko	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Lauttaliikenne	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	
Seutulinjat PKS	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	
Seutulinjat Kerava	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	
Espoon sisäinen	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	
Vantaan sisäinen	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	
Keravan sisäinen	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	
U-linjat PKS	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
U-linjat Knummi	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
U-linjat Sipoo	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
VR-lähiliikenne PKS	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	82 343 786	2 972 986	76 508	2 774 181	237 738	152 545	56 257	88 614 001
Raitiovaunuliikenne	41 831 349	2 016 555	62 927	1 547 881	123 440	129 638	53 010	45 764 800
Metrolinjakko	27 962 122	1 609 819	22 874	1 221 706	92 678	99 163	98 138	31 106 500
Lauttaliikenne	2 799 709	273 664	7 902	139 088	9 221	12 493	1 925	3 244 002
Seutulinjat PKS	32 250 777	25 933 523	299 397	9 784 272	175 717	287 118	44 703	68 775 507
Seutulinjat Kerava	251 593	25 953	1 150	626 573	438 992	828	3 804	1 348 893
Espoon sisäinen	1 307 805	18 903 002	225 347	242 588	11 685	152 589	1 585	20 844 601
Vantaan sisäinen	1 980 772	328 236	6 615	14 613 373	129 254	10 009	7 542	17 075 801
Keravan sisäinen	17 915	1 766	93	11 999	250 793	284	2 749	285 599
U-linjat PKS	238 388	116 309	2 298	106 399	3 373	3 460	1 981	472 208
U-linjat Knummi	84 815	89 806	2 593	9 062	434	862 361	586	1 049 657
U-linjat Sipoo	48 220	3 997	671	5 881	4 531	569	264 277	328 146
VR-lähiliikenne PKS	15 299 354	6 085 983	354 291	8 000 985	38 198	72 345	11 292	29 862 448
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	192 195	37 451	0	95 924	1 140 292	7 390	66 750	1 540 002
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	123 737	142 698	12 830	18 006	23 637	893 105	5 668	1 219 681
Yhteensä	206 732 537	58 541 748	1 075 496	39 197 918	2 679 983	2 683 897	620 267	311 531 846

Suhteellinen jakautuma

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	0,929242	0,033550	0,000863	0,031306	0,002683	0,001721	0,000635	1,000000
Raitiovaunuliikenne	0,914051	0,044063	0,001375	0,033823	0,002697	0,002833	0,001158	1,000000
Metrolinjakko	0,898916	0,051752	0,000735	0,039275	0,002979	0,003188	0,003155	1,000000
Lauttaliikenne	0,863043	0,084360	0,002436	0,042875	0,002842	0,003851	0,000593	1,000000
Seutulinjat PKS	0,468928	0,377075	0,004353	0,142264	0,002555	0,004175	0,000650	1,000000
Seutulinjat Kerava	0,186518	0,019240	0,000853	0,464509	0,325446	0,000614	0,002820	1,000000
Espoon sisäinen	0,062741	0,906853	0,010811	0,011638	0,000561	0,007320	0,000076	1,000000
Vantaan sisäinen	0,115999	0,019222	0,000387	0,855795	0,007569	0,000586	0,000442	1,000000
Keravan sisäinen	0,062728	0,006183	0,000326	0,042013	0,878131	0,000994	0,009625	1,000000
U-linjat PKS	0,504838	0,246309	0,004866	0,225322	0,007143	0,007327	0,004195	1,000000
U-linjat Knummi	0,080803	0,085557	0,002470	0,008633	0,000413	0,821566	0,000558	1,000000
U-linjat Sipoo	0,146947	0,012181	0,002045	0,017922	0,013808	0,001734	0,805363	1,000000
VR-lähiliikenne PKS	0,512328	0,203801	0,011864	0,267928	0,001279	0,002422	0,000378	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	0,124802	0,024319	0,000000	0,062288	0,740448	0,004799	0,043344	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	0,101450	0,116996	0,010519	0,014763	0,019380	0,732245	0,004647	1,000000
Yhteensä	0,663600	0,187916	0,003452	0,125823	0,008603	0,008615	0,001991	1,000000

Suhteellinen jakautuma, jossa kuntalaisuusmuutos otettu huomioon

Kuntalaisuusmuutos	-0,01160637	0,00496828	-0,00029776	0,00693585				0,00000000
--------------------	-------------	------------	-------------	------------	--	--	--	------------

	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	K.nummi	Sipoo	Yhteensä
Helsinki, bussiliikenne	0,917636	0,038518	0,000565	0,038242	0,002683	0,001721	0,000635	1,000000
Raitiovaunuliikenne	0,914051	0,044063	0,001375	0,033823	0,002697	0,002833	0,001158	1,000000
Metrolinjakko	0,898916	0,051752	0,000735	0,039275	0,002979	0,003188	0,003155	1,000000
Lauttaliikenne	0,851437	0,089328	0,002138	0,049811	0,002842	0,003851	0,000593	1,000000
Seutulinjat PKS	0,457322	0,382043	0,004055	0,149200	0,002555	0,004175	0,000650	1,000000
Seutulinjat Kerava	0,174912	0,024208	0,000555	0,471445	0,325446	0,000614	0,002820	1,000000
Espoon sisäinen	0,051135	0,911821	0,010513	0,018574	0,000561	0,007320	0,000076	1,000000
Vantaan sisäinen	0,104393	0,024190	0,000089	0,862731	0,007569	0,000586	0,000442	1,000000
Keravan sisäinen	0,051122	0,011151	0,000028	0,048949	0,878131	0,000994	0,009625	1,000000
U-linjat PKS	0,493232	0,251277	0,004568	0,232258	0,007143	0,007327	0,004195	1,000000
U-linjat Knummi	0,069197	0,090525	0,002172	0,015569	0,000413	0,821566	0,000558	1,000000
U-linjat Sipoo	0,146947	0,012181	0,002045	0,017922	0,013808	0,001734	0,805363	1,000000
VR-lähiliikenne PKS	0,512328	0,203801	0,011864	0,267928	0,001279	0,002422	0,000378	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Ker	0,124802	0,024319	0,000000	0,062288	0,740448	0,004799	0,043344	1,000000
VR-lähiliikenne 3. vyöh. Knummi	0,101450	0,116996	0,010519	0,014763	0,019380	0,732245	0,004647	1,000000
Yhteensä								